

واذ قال ربّك للملائكة انى جاعلٌ فى الارض
خليفةً

مؤلف :- مولوى گل محمد صاحب
شعبه نشرو اشاعت تحريک طالبان حلقه
باجور ايجنسى

فهرست

نمبر	عنوان	صفحه
۱	خطبه او سبب د لیکلو درساله	۹
۲	اوله خبره د خلافت اهمیت او فرضیت	۱۰
۳	د خلیفه معنی او د خلیفه کارونه	۱۱
۳	دریمه وجه د اهمیت او فرضیت	۱۲
۵	څلورمه وجه	۱۳
۶	پینځمه وجه د خلافت د اهمیت او فرضیت	۱۳
۷	د مشر او حاکم په اهمیت مثال شعرونه په اهمیت د مشر او خلافت	۱۶
۸	د صالح حاکم اهمیت د رسول الله ﷺ او د سلفو په وینا کښ	۱۷
۹	دویمه خبره د خلافت تعریف او معنی	۱۹
۱۰	دریمه خبره خلیفه او امیر المؤمنین او امام الفاضل مترادفه دی	۲۰
۱۱	څلورمه خبره تقسیم د خلافت	۲۲
۱۲	پینځمه خبره د خلیفه د انتخاب طریق	۲۲
۱۳	د شاه ولی الله رحمه الله وینا	۲۳
۱۳	فائده	۲۵
۱۵	مسائل	۲۵
۱۶	شپږمه خبره د اهل الحل والعقد تعریف	۲۸

۳۱	د اهل الحل والعقد تعداد او پدے مسئله کښ لس مذهبونه	۱۷
۳۶	جمله معترضه او هغه دا چه د خلافت اکثر مسائل اجتهادی دی	۱۸
۳۶	د شیخ رشید رضا تحقیق	۱۹
۳۰	د اهل السنة والجماعة عقیده او د ابن تیمیه رحمه الله وینا -	۲۰
۳۲	د امامت او رسالت فرق	۲۱
۳۳	د اهل السنة والجماعة عقیده	۲۲
۳۵	د شیخ حارث بن غازی وینا	۲۳
۳۶	د قاضی ابو یعلی وینا او د صلاح الصاوی او محمد عبده وینا	۲۳
۳۷	د امام غزالی رحمه الله وینا	۳۳
۳۷	د موجوده علماء نظر	
۳۸	د بیعت او خلافت په باره کښ د صحابه کرامو نظر	۳۵
۳۸	اهل الشوکه چاته وائی	۳۶
۵۰	د خلافت مقصد څه دے	۳۷
۵۰	اوومه خبره د خلفاء راشدینو د بیعت طریقه او هغه دا وه چه د هغوی په بیعت او خلافت ټول امت متفق وو-	
۵۵	د علی او معاویه خلافت په څه وو	۳۸
۵۸	د محققینو او اهل السنة دري مسئلی	۳۹
۶۰	اتم خبره د اتفاق په اعتبار د خلیفه گانو اقسام یو هغه وو چه ټول امت پے متفق وو-	۴۰

٦١	دويم قسم هغه خلافتونه وو چه اکثر امت په متفق وو -	٣١
٦٣	دريم هغه وو چه اکثر په متفق نه وو	٣٢
٦٥	څلورم هغه وو چه د هغوی حکومت په يو ملک پوری محدود وو -	٣٥
٦٥	نهمه خبره تتمه د مخکښ بحث د يو خليفه د خلافت د پاره د يو څو کسانو بيعت کافی نه دے تر څو چه په د اکثر امت اتفاق نه وی راغلی -	٣٦
٦٥	لسمه خبره د خليفه شرطونه په اختیاری صورت کښ	٣٧
٤٠	یولسمه خبره د خلافت او ملوکیت فرق	٣٨
٤١	دولسمه خبره د خلفاء راشدينونه روستو بادشاهانو ته خليفه ويل او ددے حکم	٣٩
٤٥	ديار لسمه خبره وحدت او تعدد د خليفه	٥٠
٤٦	څوار لسمه خبره د بيعت معنی	٥١
٨٠	د بيعت قسمونه	٥٢
٨٢	پينځلسمه خبره په خليفه د امت حقونه	٥٣
٨٢	د منصور وينا	٥٣
٨٨	شپاړسمه خبره اسلامی دولت د دری څيزونو نه جوړیږی	٥٥
٨٩	اولسمه خبره د چا چه سُلطه	

۹۱	قاصره وی نو هغه خلیفه نشی کیدے -	۵۶
۹۲	د چا چہ واک په بعض بنارونو وی نو هغه خلیفه نشی کیدے	۵۷
۹۳	اتلسمه خبره چہ د چا سره د عزتمندو او خاص خلقو بیعت نه وی یا د یو چا حکم د هغه په رعیت کښ د ویرے دوجے نه نافذ نه وی نو هغه خلیفه نشی کیدے -	۵۸
۹۳	نولسمه خبره چہ یو کس د مخکښ خلیفه د طرف نه مقرر شی او بیا ورسره بیعت هم وشي لکن د نورو بنارونو او ملکونو والا ئے طاعت نه کوی نو هغه خلیفه نشی کیدے -	۵۹
۹۵	شلسمه خبره د خلیفه د معزوله کیدو اسباب اولنی سبب کفر او ارتداد دے دویم سبب مونځ پرینودل	۶۰
۹۷	دریم سبب په ماانزل الله فیصلی نه کول -خلورم سبب فسق ظلم او بدعت دے پیځم سبب نقصان د تصرف دے	۶۱
۹۹	شپږم سبب نقصان د کفایت دے	۶۲
۹۹	اوم سبب د اهل خلقو سره مشوره نه کول	
۹۹	یوویشتم خبره د خلیفه د معزوله کولو طریقۍ-	

	يوه طريقه مرگ دے دويمه طريقه استعفاء ورکول دی - دریمه طريقه بائکات او نافرمانی ده څلورمه طريقه توره او مسلح جدوجهد دے - دويشتمه خبره مسئله د خروج علی الامام او دحاکمانو دری قسمونه	۶۳
۱۰۱	د اکثر اهل السنة والجماعة مذهب او د دوی دلائل	۶۳
۱۰۳	د بعض اهل السنة والجماعة مذهب او د دوی دلائل د سلفو موقف	
۱۰۶	د څلورو امامانو موقف	۶۵
۱۰۸	د دواړو مذهبونو تطبیق	
۱۱۱	دریستمه خبره د ابوبکر بغدادی حفظه الله د خلافت او بیعت شرعی حیثیت - دلائل او وجوهات ، اوله وجه دا شرعی خلیفه ځکه نه دے چه دده	۶۶
۱۱۳	خلافت او بیعت د صحابو د نظر نه خلاف دے-	۶۷
	دویم دا چه د عقیدے د اهل السنة نه خلاف دے -	۶۸
۱۱۹	دریم دا چه د خلفاء راشدینو د طرز خلافت نه خلاف دے -	۶۹
۱۳۰	څلورم دا چه دده د پاره د دین او دنیا عمومی مشری او واک نشته پینځم دا چه په شرعی طریق نه	۷۰
۱۳۳		۷۱
		۷۲

۱۳۵	دے مقرر شوی۔	
	شپیرم دا چه د خلافت دپاره د یو	۷۳
۱۵۸	خو کسانو بیعت کافی نه دے	
	اوم دا چه د امت حقونه نشی ادا	۷۴
۱۶۵	کولی ۔	
	اتم دا چه د کومو علاقو دپاره	۷۵
	والیان ټاکی نو دغه علاقه فتحه	
۱۸۲	شوی نه دی ۔	
۱۸۵	نهم دا چه سلطه ئے قاصره ده	۷۶
	لسم دا چه دده واک په لبره علاقه	۷۷
۱۸۶	او په بعض ښارونو دے ۔	
	یولسم دا چه دده سره د امت د	۷۸
	مشرانو او د خاص خلقو بیعت	
	نشته او نه ئے حکم په رعیت	
۱۸۷	کښ دده دویرے د وجه نه نافذ	
	دے ۔	
	دولسم دا چه اسلامی تاریخ کښ	۷۹
۱۹۰	دده د خلافت مثال نشته	
	دیارلسم دا چه که چری دا	۸۰
	شرعی خلیفه شی نو دده د	
	ملکرونه علاوه نور ټول خلق به	
۱۹۰	باغیان شی ۔	
	خوارلسم دا چه د خلافت مقصد	۸۱
	وحدت د امت دے او دده خلافت	
۱۹۱	سبب د تفرق گرځیدلی	
	پینځم دا چه دده د خاص علاقی	۸۲
	نه علاوه نور ملکونه او ښارونه	
۱۹۲	ئے طاعت نه کوی	
	شپارلسم دا چه دده د خاص	۸۳

۱۹۳	ملگرونه علاوه نور امت ئے	
۱۹۳	تابعدارى نه ده كړى	
	اولسم دا چه اغلب امت ترينه	
	مخالف دے	
۱۹۵	اتلسم دا چه د باقى امت موافقت	۸۳
	او رضا ورسره نشته -	
۱۹۵	نولسم دا چه د اهل الشوكت	۸۵
	موافقت ورسره نشته	
۱۹۶	شلم دا چه د اكثر معتبر خلقو	۸۶
	موافقت ورسره نشته -	
	يو شتم دا چه كه صرف د	۸۷
	قریشيت او بيعت په وجه خليفه	
	شى نو خلاف به راشي د عقيدے	
۱۹۶	د اهل السنة نه -	
	دويشتم دا چه په عدالت ئے	۸۸
۱۹۷	جرحه ده	
	دریشتم دا چه تمكين او سلطه	
۱۹۸	ورسره نشته -	
۲۰۰	تمهيد	۸۹
	خليريشتم خبره د خلافت او	۹۰
	بيعت په باره كېن حديثونه او د	
۲۰۵	هغه مقصد	
۲۰۷	سوال جواب	۹۱
۲۰۹	دويم قسم حديثونه او مقصد	۹۲
۲۱۲	دریم قسم حديثونه او مقصد	۹۳
۲۱۳	د مات ميتة جاهلية مقصد	۹۳
۲۱۳	تمت بالخیر	۹۵

الخلافة الكبرى

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله - اما بعد

بسم الله الرحمن الرحيم

سبب ده ليکلو د دے رسالے دا دے چہ د مخکینی نه تحریک طالبان
پاکستان د آمیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد حفظه الله سره په بیعت
کښ وو - او هغه ئه خپل عمومی آمیر منلو - لکه د تحریک په لائحه عمل
کښ په اولنی هدایت کښ دا لیکلی وو چہ زمونږ عمومی آمیر ملا محمد عمر
مجاهد دی - او د تحریک طالبان چہ څومره پیډونه وو نو د هر پیډ په سر
ئ لیکلی وو چہ آمیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد حفظه الله -

دغه رنگی ده بنیان مرصوص په نوم یوسی ډی تیاره شویوه چہ په
هغه کښ ده ټولو مشرانو بیعتونه دی - د ملا محمد عمر مجاهد حفظه الله
سره او ده تحریک طالبان نه علاوه نور هم ډیر تنظیمونه او مجموع د ملا
محمد عمر حفظه الله سره په بیعت کښ وو - او هغه ئه خپل آمیر منلو - لکه
القاعده - ازیک - تاجک - پنجابی وغیره وغیره چہ هغوی ځان امارت
اسلامی ته منسوب کولو او ملا محمد عمر ته ئه امیر المومنین ویلو -

لیکن ده نن نه یو څو میاشتی مخکینی د داعش مشر ابوبکر بغدادی
حفظه الله هم ده خلافت دعوه وکړه او ځان ته ئه خلیفه اوپلو او خلقو ته
ئ ده بیعت دعوت ورکولو او عملا ورسره بعض مجاهدینو خپل بیعت

وکړو او د بغدادی حفظه الله د طرف نه په بعض ملکونو کښی لکه مصر،
لیبیا - وغیره والیان هم مقرر کړی شو.

نو هر کله چه بغدادی حفظه الله د خلافت دعوه وکړه نو د بعض
مجاهدینو شکوک او شبهات پیدا شو چه آیا بغدادی حفظه الله خلیفه او
امیر المؤمنین دے او که نه او دا اشتباه هم پیدا شوه که بغدادی حفظه
الله خلیفه وی تو د هغه سره بیعت فرض دے حکه چه حدیث شریف
مفهوم دے چه څوک په غیر د بیعت نه مړ شی نو مرگ ئے د جاهلیت دے -
او د بل حدیث شریف مفهوم دے چه د قیامت په ورځ به ئے هیڅ دلیل نه
وی -

د دے اشتباه د ختمولو دپاره مونږ دا رساله ولیکله او د دے مسئلے
تفصیل مونږ ولیکلو.

لیکن د دے د وضاحت دپاره د یو څو خبرو پیچاندل ضروری دی -

اوله خبره د خلافت اهمیت او فرضیت

الحمد لله الذی ارسل رسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین
کله وکفی با الله شهیدا - والصلوة والسلام علی رسولہ الجامع للعلم
والحجة والسيف والقدرة محمد وعلى آله وصحبه ومن امتدی بهدیه -

اما بعد فاعوذ بالله من الشیطان الرجیم - واذ قال ربک للملائكة انی
جاعل فی الارض خلیفة بقرة ٣٠ وقال تعالیٰ یا داؤد انا جعلناک خلیفة فی
الارض ص ٢٦ وقال تعالیٰ وعد الله الذین آمنوا منکم وعملوا الصالحات

ليستخلفنهم في الارض كما استخلف الذين من قبلهم وليمكن لهم دينهم
الذي ارتضى لهم وليبدلنهم من بعد خوفهم امنا يعبدونني لا يشركون بي
شيئا ومن كفر بعد ذلك فأولئك هم الفاسقون ، سورة النور ٥٥-

دا دري اياتونه دليل دے په اهميت او فرضيت د خلافت باندې ،
ځکه د دينه معلومه شوه چه تخليق انساني شوى دپاره د خلافت شرعى -
د آدم عليه السلام پيدائش هم دپاره د خلافت شويو او داؤد عليه السلام
وعلى هذا القياس تول پيغمبران الله تعالى خليفه گان گرځولى وو او د تولو
مؤمنانو سره وعده د خلافت شوى چه په دوى کښ به الله تعالى خليفه
گان پيدا کوى-

او تفسير قرطبي ص ٢٦٢ جلد ١ وائى چه دا دري واړه اياتونه دليل دے
پدے خبره چه خليفه مقرر کول فرض دى -

د خليفه معنی او د خليفه کارونه

ابن جرير ص ٢٨٠ جلد ١ د ابن مسعود او ابن عباس رضی الله
عنهما نه د خليفه معنی نقل کړى چه خليفة مني يخلفني في الحكم بين
خليقي نائب خما د فيصلو کولو په مينځ د مخلوق خما کښ-

نو خليفه به شرعى نظام قائموى او تطبيق د احكامو به کوى لکه د
خلقو په مينځ کښ به عدل او انصاف کوى حقدارو ته به د هغوى حقونه
رسوى کمزورى به د ظلم او دموکي نه خلاصوى تول خلق به يو شان په
امن او سکون کښ وخت تيروى حدود به قائموى -

د اسلام د خورولو او د اعلاء کلمة الله د پاره به د مجاهدينو
تشکيلونه کوی زکوٰتونه به راټولوی او هغه به په خپل ځايونو کښې خرچ
کوی د سرحدونو حفاظت به کوی - امر بالمعروف او نهی عن المنکر به
کوی او اقامت د حجونو او جمعو او اخترو به کوی - او دا ټول کارونه
قوت سلطه او اجتماعيت غواړی او دغه قوت او اجتماعيت ته خلافت
امارت او امامت وائی -

دده وچ نه اسلام په دوه خبرو ولاړ دے يو په کلمه د توحيد دويم په
توحيد د کلمه يعنی په وحدت او اتفاق -

دا دويمه وجه شوه د اهميت او فرضيت د خلافت حکه اجتماعي دين
او شريعت په غير د خلافت نه نه حاصلیږی -

دریمه وجه چه کله رسول الله ﷺ مدینه ته راغلی نو اسلامی دولت ئے
قائم کړو او د اسلامی دولت دري واړه ارکان هم وو چه هغه رعيت او قوم
دے او وطن او علاقه ده او سلطه او تمکين دے او رسول الله ﷺ د دے
دولت کارونه په خپله تنظيمول او دده دولت سياست ئے په داخل او
خارج کښې رائج کړو - النظام السياسي ص ۱۵۰ لعبد القادر ابو الفارس -
او په رسول الله ﷺ کښې چه څرنګی صفت د نبوت او رسالت وو نو
دغه رنگی پکښې صفت د امامت او مشري هم وو -

رسول الله ﷺ به په جمعو او اخترو کښې امامت ورکولو په هره محله
کښې به ئے امام مقرر کولو قاضيان ئے مقرر کول جنډی ئے تړلی د

مجاهدينو تشکيلونه بئ لیکل زکوٰتونه او غنیمتونه بئ جمع کول او هغه بئ په خپل مصارفو کښ تقسیمول حدود بئ قائمول د دشمن سره بئ معاهدے کولی امتیازی وفدونه بئ بادشاهانو ته لیکل او دا ټول د حاکم او خلیفه صلاحیتونه دی - نو رسول الله ﷺ په خپله امام او امیر او رئیس وو

حاصل نظام الاسلام والحکم ص ۱۶ مقاصد القرآن من تشریع

الاحکام ص ۵۷۲ ازالة الخفاء ص ۳ جلد ۱ -

خلورمه وجه د اهمیت او فرضیت د خلافت دا ده چه علماء وائی

نصب الخليفة من اهم الواجبات ولذا قدموه على دفن صاحب المعجزات

د خلیفه مقرر کول د اهم واجبو نه دی ددے وج نه صحابه کرامو د

خلیفه مقرر کول د رسول الله ﷺ په دفن مخکښ کړل علامه ابن شریف

په مسامره شرح مسایره ص ۱۲۰ کښ وائی وقد تواتر اجماع المسلمين في

الصدر الاول حيث جعلوه اهم الواجبات وبدأوا به قبل دفن الرسول ﷺ -

په اولنی پېړۍ کښ د مسلمانانو اجماع مونږ ته په تواتر سره نقل شوی چه

مغوی خلیفه مقرر کول په ټولو فرائضو کښ اهم گرځولی وو او د خلیفه

په مقرر کولوئ د رسول الله ﷺ د دفن نه مخکښ شروع وکړه - او دا د

ټولونه مضبوطه اجماع وه ځکه چه دا د صحابه کرامو اجماع وه چه په

سقیفه د بنو ساعده کښ منعقد شویوه -

استاذ ومبة الزمیلی په الفقه الاسلامی ص ۶۶۲ جلد ۶ کښ وائی

وترکوا له اهم الاشياء وهو دفن رسول الله ﷺ صحابه کرامو ددے دپاره

اهم کار پریښی وو چه هغه د رسول الله ﷺ دفن کول وو - او علامه شامی

رحمه الله په ص ۲۰۵ جلد ۱ مطلب شروط الامامة الكبرى کښې وائی هغه
السنة باقية الى الآن لم يدفن خليفة حتى يؤتى غيره ، دغه طريقه تر اوسه
پوری پاتی ده چه د خليفه د دفن کولو نه مخکښ به بل خليفه ټاکل کيږي

-

بينخمه وجه د خلافت د اهميت او فرضيت دا ده چه د علماء د
ويناگانو نه د خلافت ډير اهميت معلومېږي لکه ابن عباس رضی الله عنه
وائی لولا السلطان لا كل الناس بعضهم بعضا ولولا العلماء لصار الناس
كالبهائم مفيد العلوم للقزويني ص ۳۱۶ ، که بادشاه نه وی نو خلقو به
يو بل خوړلی وی او که علماء نه وی نو د خلقو نه به ځناور جوړ شويوی -

امام محمد موصلي رحمه الله وائی چه الله تعالى د خپل احسان زياتنه
کوی چه الله تعالى په زمکه کښې بادشاه مقرر کړی چه مظلوم د ظلم نه
خلاص کړی لکه الله تعالى وائی ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض
لفسدت الارض ولكن الله ذو فضل على العالمين - يعنى کچری الله تعالى په
زمکه کښې داسی بادشاه نه وی مقرر کړی چه هغه قوی د ضعيف نه منع
کوی او د ظالم نه د مظلوم حق اخلي نو قوی خلقو به ضعيف خلق هلاک
کړيوی او بعض خلقو به په بعض نورو خلقو زیاتي کولی نو د دوی حالت
به د بدو نه بدتر وی او په زمکه او مخلوق کښې به فساد راغلی وی او چه
بادشاه ظالم وی نو په فساد کښې زیادت هم راشي - حسن السلوك ص
۶۴-

علامه د میچی په الامامة العظمی ص ۶۰ کښی وائی چه د پینځه ضروری څیزونو حفاظت فرض دے - او دا په غیر د امام او خلیفه نه نه کیری او هغه پینځه څیزونه دادی دین ، نفس ، عزت ، مال او عقل -

امام غزالی رحمه الله په الاقتصاد فی الاعتقاد ص ۱۰۵ کښی وائی چه د دنیا نظم او امنیت په غیر د بادشاه او حاکم نه نشی راتلی او که اسلامی بادشاه نه وی نو جنگونه او قحطونه به عام شی کسبونه او هنرونه به ختم شی - علم او عبادت ته به څوک فارغه نشی -

دده وچ نه ویلی شوی چه الدین والسلطان توأمان دین او بادشاه دواړه دوه غبرګونی بچی دی (یعنی د یو بل سره لازم ملزوم دی) دغه رنګی ویلی شوی چه الدین اسّ والسلطان حارس ومالا اسّ له فمهدوم ومالا حارس له فضائع - دین بنیاد دے او بادشاه څوکیدار دے د کوم شی چه بنیاد نه وی نو هغه وړانیری او د کوم شی چه څوکیدار نه وی نو هغه ضائع کیری او دا الفاظ په حدیث کښی هم راځی جمع الجوامع للسيوطی ص ۱۷۶ جلد ۱ کترالعمال ص ۱۰ جلد ۶ -

ثعالبی په آداب الملوک ص ۳۳ کښی وائی لولا الملوک لاکل الناس بعضهم بعضا کما انه لولا الراعی لاتت السباع علی الماشیة - که بادشاهان نه وی نو خلقو به یو بل خوړلی وی لکه څرنګی که شیونکی نه وی نو خوړونکی ځناور به په ګډو بیزو راغلی وی - او ماوردی په نصیحة الملوک ص ۲۵۶ کښی وائی چه حاکم د رعیت د پاره په شان د روح دے د

جسد دپاره او په شان د سر دے د باقی اندامونو دپاره چه په غير د روح او سر نه نشی پاتی کیدی -

د مشر او حاکم په اهميت مثال علامه تفتازانی په شرح المقاصد ص ۲۷۲ جلد ۲ کښی وائی چه نظام جوړول او د یو مشر تابعداری په حیواناتو کښی هم جاری کیږی لکه د شاتو مچی چه په دوی کښی یوه غټه مچی وی او هغه د رئیس او حاکم کار کوی چه کله هغه ژوندی وی نو د دوی کار منظم وی او چه کله مړه شی نو نوری مچی د ملخانو په شان خوری شی او هلاکت او فساد د مچو په مینځ کښی خور شی -

علامه دمیچی په الامامة العظمی ص ۶۲ کښی بل مثال هم پیش کړی لکه اوبښان چه د همیشه دپاره د خپل هغه طاقتور نر اوبښ تابع وی کوم چه په سر کښی روان وی چرته چه هغه روان وی دوی پسی هم روان وی ددے وجه نه د اوبښانو شپونکی او خرونکی یواځی دا غټ اوبښ د مقصد طرف ته متوجه کوی د نورو د متوجه کولو نه خلاص وی ځکه دا نور بیا د هغه تابع وی -

شعرونه په اهميت د خلافت کښی یو شاعر وائی :-

لا بد للشاة من راع يدبرها فكيف بالناس ان كانوا بلا وال

نصيحة الملوك للماوردی ص ۸۱ - دگړو دپاره شپونکی ضروری دے چه تدبیرئ کوی نو څرنګی حال به وی د خلقو چه په غير د والی نه وی د جاهليت یو شاعر افوه وائی -

لا يصلح الناس فوضى لاسراة لهم ولا سراة اذا جهالهم سا دوا -

الاحكام السلطانية للماوردی ،

د خلقو اصلاح په هغه وخت کېښی نشی راتلی کله چه دوی د خپل سر
وی او مشرئ نه وی او په حقیقت کېښی د هغه خلقو مشر نشته چه کله د
دوی مشری جاهلان کوی -

عبد الله بن مبارک رحمه الله وائی -

کم يدفع الله بالسلطان مظلمة في ديننا رحمة منه و دنيانا

لولا الخليفة لم تأمن لنا سبل وكان اضعفنا نهبا لاقوانا - المنهج
المسلوك ص ۲۳۷ -

الله تعالی ډیر زیات ظلمونه په بادشاه سره دفع کوی د وچه د خپل رحم
نه زموږ په دین او دنیا کېښی کچری خلیفه نه وی نو زموږ لاری به په امن
کېښی نه وی او زموږ ضعیف خلق به د قوی خلقو دپاره لوټ مار وی -
د صالح حاکم اهمیت د رسول الله ﷺ او د سلفو په وینا کېښی
کریم ﷺ - انما الامام جنة یقاتل من ورائه یتقی به - بخاری و مسلم ،
امام دیو ډال حیثیت لری چه د هغه په مشری او حکم سره جهاد کیږی
او دده په واسطه اولس خوندي کیږی -

او رسول الله ﷺ وائی ان السلطان ظل الله في الارض یاوی الیه کل
مظلوم من عباده ، بیهقی شعب الايمان ص ۱۶ جلد ۶ ، عادل بادشاه د

الله تعالى سوری دے په مخ د زمکه چه هر مظلوم د خپل حاجت پوره کولو دپاره ورته را گرځي - او ابن کثیر روایت نقل کړی چه نبی ﷺ وائی ان الله یزع بالسلطان ما لا یزع بالقرآن یقیناً الله تعالى د بادشاه په ذریعه دومره خلق د گناهونو نه منع کوی چه هغه په قرآن نه منع کوی - بحواله معوقات الخلافة الاسلامیه ص ۱۱ - عمر رضی الله عنه وائی والله ما یزع الله بسلطان اعظم مما یزع بالقرآن - کنز العمال ص ۷۵۱ جلد ۵ - قسم په الله چه الله تعالى کوم خلق د بادشاه په ذریعه د گناهونو نه منع کوی نو هغه زیات دی د هغه نه چه د قرآن په ذریعه نه منع کوی -

ددے وج نه ویلی کیږی چه السيف والسنان یفعلان ما لا یفعل
البرهان المواقف للایچی ص ۵۷۷ جلد ۳ ، توره او نیزه هغه کارکوی چه دلیل نه نشی کولی -

او علی رضی الله عنه وائی امام عادل خیر من مطر وابل ، عادل بادشاه ډیر غوره دے د غټ باران نه ځکه چه بادشاه عدل کوی نو ظلم زیاتی نه وی د آسمانونو نه برکتونه او د زمکی نه بوتی شروع شی او تجارتونه ډیر شی - تحریر الاحکام ص ۵۰ -

علی رضی الله عنه وائی چه د خلقو اصلاح نه کیږی مگر په ذریعه د نیک یا بد حاکم سره صحابه کرامو او ایل چه ای امیر المؤمنین د بد امیر په ذریعه څنکه د خلقو اصلاح کیږی هغه ویل د بد عمله امیر په ذریعه په لارو کښ امن راځی دده په مشری کښ جهاد کیدیشی غنیمت راجمع کیږی

حدود قائمیری حجونه کیری مسلمانان تر مرکه پوری په امن د الله تعالی عبادت کولی شی کنز العمال ص ۷۱ جلد ۵ -

امام احمد بن حنبل رحمه الله وائی - لو كانت لی دعوة مستجابة لدعوت بها الی سلطان لان فی صلاحه صلاح البلاد والعباد وفی فسادہ فسادهما - تحریر الاحکام ص ۵۱ - کچری څه پوهیدے چه څما یوه دعاء قبلیری نو ما به دا قبلیدونکی دعاء د وخت د خلیفه او حاکم د اصلاح دپاره کریوی ځکه دده اصلاح په وجه د بنارونو او خلقو اصلاح کیری او دده د خرابیدو په وجه بنارونو او خلقو اصلاح کیری او دده د خرابیدو په وجه بنارونه او خلق خرابیری - دغه رنگی قول د ابو حازم او فضیل بن عیاض رحمهما الله نه هم نقل دے -

بهر حال د اسلامی خلیفه ډیر زیات اهمیت دے او د اسلامی حکومت او اسلامی خلیفه په جوړولو کښ د دین او دنیا ډیرے زیاتی فائده دی او په نشتوالی کښ د دین او دنیا ډیر زیات نقصانونه دی - الله تعالی د دا عظیم نعمت مونږ ته نصیب کړی - ددے مضمون زیات نقل مونږ د مولانا عبد الباقی د بهترین کتاب السياسة والاداره فی الاسلام نه وکړو چه په پښتو کښ ددے نوم دے د اسلام سیاسی او اداری نظام -

دویمه خبره د خلافت تعریف او معنی :-

علماء کرامو د خلافت تعریف په مختلف الفاظو کړے - یو تعریف

نے دادے چه ، هی الرئاسة العظمی والولاية العامة الجامعة القائمة

بحراسة الدين والدنيا - دا هغه لوی مشری او عمومی او جامعه اختیار ته وائی چه د دین او دنیا دواړو حفاظت کوی - نظام الحكومة النبویه ص ۷۹ جلد ۱ لمحمد عبد الحی بن عبد الکبیر الکتانی رحمه الله او علامه تقتازانی رحمه الله وائی رئاسة عامة فی امر الدين والدنيا خلافة عن النبی ﷺ خلافت هغه عمومی مشری ته وائی په کارونو د دین او د دنیا کښ په طریقه د نائب کیدلو د نبی ﷺ نه امام رازی رحمه الله وائی هی رئاسة عامة فی الدنا والدنيا لشخص واحد من الاشخاص خلافت هغه عمومی مشری ته وائی په دین او دنیا کښ د یو سری دپاره -

شیخ رشید رضا وائی نور اقوال پکښ هم شته خو د ټولو یو مقصد دے - الخلافة ص ۱۷ یعنی خلافت د دین او د دنیا عمومی او غتی مشری ته وائی او په مآثرالانافة فی معالم الخلافة ص ۵ جلد ۱ کښ وائی وهی الولاية العامة على كافة الامة والقيام بامورها والنهوض باعبائها، ترجمه ، خلافت د ټول اُمت عمومی واک او اختیار ته وائی او ودیدلو ته په کارونو د اُمت او پورته کولو د بوجونو د اُمت ته -

د امام تعریف ، علامه جرجانی رحمه الله د امام تعریف دا رنگی کړی - هو الذي له الرئاسة العامة في الدين والدنيا جميعاً ، امام او خلیفه هغه چاته وائی چه د هغه د پاره د دین او دنیا عمومی مشری وی -

دریمه خبره خلیفه او امیر المؤمنین او امام الفاض مترادفه دی مقصدئ یو دے او کله کله ورته امام اعظم هم وائی -

دغه رنگی خلافت امارت امامت یو شی دے او دی ته امامت عظمیٰ او امامت کبریٰ هم وائی - الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۲۱۷ جلد ۶ او د میجی په الامامة العظمیٰ ص ۲۳ کښی وائی چه امامت عظمیٰ او کبریٰ ورته د دے دپاره وائی چه پدے سره تمیز او فرق رایی د امامت د مانځه نه (هغه امامت صغریٰ وائی) او په نیل الاوطار ص ۲۵۶ جلد ۱۲ کښی وائی چه امارت عظمیٰ خلافت ته وائی او امارت صغریٰ واک او اختیار د بعض ښاورنو ته وائی -

او د میجی په الامامة العظمیٰ ص ۳۵ کښی وائی هر چه لفظ د امیر مطلقاً دے نو دا په زمانه د نبی ﷺ کښی مُستعمل وو لکن په خلیفه پوری خاص نه وو بلکه د لښکر او فوج مشر ته اود علاقو او ښارونو مشرانو ته هم امیر ویل کیده -

دغه رنگی علماء د لفظ د امام په باره کښی وائی واذا اطلق لا ینصرف الالی صاحب الامامة الکبریٰ ولا یطلق علی الباقي الا بالاضافة د امام لفظ چه کله مطلقاً ذکر شی نو مُراد ترینه خاوند امامت کبریٰ وی په نورو په غیر د اضافت نه اطلاق نه کیږی - تفسیر الرازی ص ۲۲ جلد ۲ شامی ص ۵۲۷ جلد ۱ الموسوعة الفقهية ص ۲۱۵ جلد ۶ الفصل فی الملل والنحل لابن حزم ص ۷۴ جلد ۲ بحواله تعدد الخلفاء ووحدة الامة للدكتور محمد خلدون ص ۲۲ بیا وائی چه امامت په څلور قسمه دے یو امامت د وحی دے چه هغه نبوت دے دویم امامت د وراثت دے چه هغه علم دے دریم امامت د مانځه دے څلورم خلافت عظمیٰ دے چه دا د امت د مصلحت

دپاره وی او کله چه امامت مطلقاً ذکر شی په اصطلاح د متکلمین کښ نو
مراد ترینه خلافت عظمی وی عرفاً -

څلورمه خبره تقسیم د خلافت :-

خلافت دوه قسمه دے یو اختیاری دے دویم اضطراری دے -
خلافت اختیاری دیته وائی چه اهل الحل والعقدئ مقرر کړی لکه خلافت
د ابوبکر او علی رضی الله عنهما - یائے مخکښ خلیفه مقرر کړی لکه
ابوبکرؓ چه عمر رضی الله عنه مقرر کړیو او خلافت اضطراری دیته وائی
چه زور او قوت سره ځان خلیفه کړی - لکه عبد الملک بن مروان - د
خلافت اختیاری د اهلیت دپاره دولس شرطونه دی لکه روستو به راشی او
د خلافت اضطراری دپاره شرطونه نشته لکه علم عدالت قریشیت وغیره
شرط نه دی ، کذا فی شرح المقاصد للسعد بحواله الخلافة لشیخ رضا ص
۴۵ -

پنځمه خبره د خلیفه د انتخاب طریقې :-

د خلیفه د جوړولو دری طریقې دی یوه طریقه داده چه اهل الحل
والعقدئ مقرر کړی بیا پدیکښ دوه طریقې دی یو دا چه د دغه اهل الحل
والعقد تعین مخکښ خلیفه کړیوی لکه په خلافت دعثمان رضی الله عنه
کښ -

چه کله عمر رضی الله عنه شپږ کسان اهل الحل والعقد مقرر کړل او د هغوی اتفاق په عثمان رضی الله عنه راغلی او هغه شپږ کسان داوو-
عثمان ، علی ، زبیر ، طلحه ، سعد ، عبد الرحمن -

دویم دا چه د دغه اهل الحل والعقد تعین مخکښی خلیفه نوی کړی لکه په خلافت د ابوبکر او علی رضی الله عنهما کښی چه د دوی انتخاب اهل الحل والعقد کړیو لکن دغه اهل الحل والعقد د مخکښی نه نه وو متعین شوی -

د خلیفه د جوړولو دویمه طریقه داده چه مخکښی خلیفه ئې مقرر کړی لکه خلافت د عمر رضی الله عنه حکم د عمر رضی الله عنه انتخاب ابوبکر رضی الله عنه کړیو -

او دا هم صحیح ده چه خلیفه خپل خوی ولی عهد وگرځوی لکه معاویه رضی الله عنه خپل خوئی یزید ولی عهد گرځولی وو دغه رنگی اموی او عباسی خلیفه گانو او یا نورو خپل اولاد ولی عهد گرځولی وو -

دریمه طریقه د خلیفه د جوړیدلو داده چه په زور او غلبه سره خلیفه جوړ شی لکه خلافت د عبد الملک بن مروان چه کله ده عبد الله بن الزبیر رضی الله عنه شهید کړو نو دا خلیفه شو یا لکه بنو عباس چه د بنو امیه وو نه په زور حکومت اخستی وو - حاصل شرح لمعة الاعتقاد لابن عثیمین ص ۵۳ او شرح لمعة الاعتقاد لشیخ یوسف ص ۲۰۷ شاه ولی الله رحمه الله په ازالة الخفاء ص ۶ جلد ۱ کښی وائی وطریق چهارم اسیلاء است جون خلیفه بمیرد وشخصی متصدی خلافت گردد بغیر بیعت

واستخلاف وهمه رابرخود جمع سازند بایتلاف قلوب یا به قهر ونصب
قتال خلیفه شود ولایم گردد بمردمان اتباع فرمان او درآن چه موافق
شرع باشد -

خلورمه طریقه د غلبه ده او هغه داده چه کله یو خلیفه مړ شی او
یو کس په غیر د بیعت نه او په غیر د خلیفه د ټاکلونه خلافت ته رامخکې
شی او ټول خلق په ځان راجمع کړی په طریقه د الفت د زړونو یعنی په
طریقه د ترغیب او یا په طریقه د غلبه او جنگ کولو نو خلیفه کپړی او په
خلقو دده د حکم تابعداری لازم کپړی په هغه حکمونو کې چې د شریعت
موافق وی - بیا روستو وائی چه دا استیلاء او تغلب دوه قسمه دے یو دا
چه پدے متغلب کس کېن د خلیفه شرطونه موجود وی او د مخالفین
جګړه په صلحه او تدبیر سره ختمه کړی او پدیکېن د حرامو ارتکاب ونشی
نو دا قسم تغلب جائز دے او په دے کېن رخصت شته لکه د معاویه
رضی الله عنه د خلافت انعقاد پدے طریقه شویو د علی رضی الله عنه د
وفات نه او د حسن رضی الله عنه د صلحه نه روستو -

د تغلب دویم قسم داده چه په پدے متغلب کېن د خلیفه
شرطونه نه وی اود مخالفینو جګړه په جنگ سره ختم کړی نه په صلحه
سره او د حرامو ارتکاب هم وکړی نو دا قسم خلافت جائز نه دے او دا
کس ګنہګار دے لکن د ضرورت د وچې نه دده احکام قبول واجب دی چه
کوم د شریعت سره موافق وی او که دده عاملان د خلقو نه زکاتونه واخلی
نو د دوی نه زکات ساقطپړی او دده د قاضیانو فیصله نافذ ده او دده په

مشری کښی به جهاد کیری - د عبد الملک بن مروان او د بنوعباس اول
 خلیفه کان هم ددے قسم نه وو انتھی - فائده د دینه معلومه شوه چه د
 جنگ په ذریعه خلافت ته ځان رسول جائز نه دی - دویم دا چه داسی
 خلیفه به د ضرورت د وجه نه منلی شی ددے دپاره چه د مسلمانانو وحدت
 راشی او خلق د جنگونو او فتنو نه بچ شی -

دریم دا چه ټول خلق به په ځان راجمع کوی - څلورم داچه د معاویه
 رضی الله عنه خلافت هم په طریقه د غلبه وو - مسائل مسئله ۱ - څرنګی
 چه د شاه ولی الله رحمه الله د عبارت نه معلومه شوه چه متغلب به ټول
 خلق په ځان راجمع کوی نو دغه رنګی د فقهه مالکی کتاب حاشیه الصاوی
 علی الشرح الصغير ص ۲۰۳ جلد ۱۰ کښی وائی - فتحصل ان المتغلب لا
تثبت له الامامة الا ان دخل عموم الناس تحت طاعته والا فالخارج علیه
لا يكون باغيا كقضية الحسين مع يزيد - ثابته شوه چه د متغلب خلافت
 هله ثابتیری چه کله عام خلق دده تابعداری وکړی او که ټول خلق طاعت
 نه کوی نو کوم کس چه په ده خروج وکړی هغه ته باغی نه وائی لکه حسین
 رضی الله عنه چه په یزید خروج کړیو -

دغه رنګی په حاشیه الدسوقي علی الشرح الكبير ص ۲۷۳ جلد ۱۸
 کښی وائی چه د یزید بن معاویه خلافت ځکه نه وو ثابت چه حجاز والا دده
 امامت (خلافت) نه وو منلی -

دغه رنګی مفتی رشید احمد رحمه الله په احسن الفتاوی ص ۱۹۹
 جلد ۶ کښی یوه رساله لیکلی ذب الجهول عن سبط الرسول ﷺ په هغه

کڻن ليکلي ڇه امير معاويه د يزید انتخاب (استخلاف) ڪري وو بيائے
 تفصيل ڪري اوڀيلي ڇه ياالآخر بذريعه اسيلاء و تغلب يزید کي خلافت
منعقد هوئي تهي مگر حضرت حسين رضي الله عنه جس وقت يزید ک
مقابلے ميں نکلے تم اس وقت تک يزید کا پورے طور پر استيلاء و تغلب
 نپيں هوا تھا - يعني د يزید خلافت په طريقه د تغلب وو لکن کله ڇه حسين
 رضي الله عنه د يزید په مقابله کڻن راوتلي وو - نو په دغه وخت کڻن د
 يزید پوره تسلط او غلبه نه وه راغلي انتهي -

او دا خبره هغه د يو سوال په جواب کڻن ڪري ڇه يزید شرعي
 خليفه وو او د هغه په مقابله کڻن حسين رضي الله عنه خروج ڪريو نو
 پکار ده ڇه حسين رضي الله عنه باغي مقرر شي نو هغه جواب ڪري ڇه
 روستو اکر ڇه يزید خليفه وو لکن په کوم وخت کڻن ڇه حسين رضي الله
 عنه د هغه په مقابله کڻن خروج کولو نو په هغه وخت کڻن دا خليفه نه
 وو ځکه پوره سلطه او غلبه نه وه راغلي -

دغه رنگي امام شافعي رحمه الله هم وائي كل من غلب على الخلافة
بالسيف حتى يسمي خليفة ويجمع الناس عليه فهو خليفة - مناقب
الشافعي للبيهقي بحواله الامامة العظمى ص ٢٠٨ - پدے عبارت کڻن امام
 شافعي د متغلب د خلافت دپاره دا شرط بنودلي ڇه خلق په راجع شي -

مسئله نمبر ٢ - کله ڇه يو کس په زور او طاقت سره خليفه شي
 بيا بل کس راپورته شي او دده نه په زور او طاقت حکومت واخلی نو بيا
 اول کس معزوله کيږي او دويم کس خليفه کيږي يعني مغلوبه معزوله شو

او غالبه خليفه شو - تحرير الاحكام وغيره - او كچرى يو كس اهل الحل
والعقد يا مخكنى خليفه مقرر كړى او بيا بل كس دده نه په زور حكومت
واخلى نو دغه مغلوبه نه معزوله كيږي او غالبه نه خليفه كيږي بلكه
مغلوبه هغه رنكى خليفه دے شرعاً - الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۲۲۵
جلد ۶ -

مسئله نمبر ۳ -

علامه شامى وائى ص ۲۶۱ جلد ۲ وفى زماننا الحكم للغلبة ، زمونږ په
زمانه كښى حكم د غلبې دپاره دے يعنى چه څوك غالبه شو نو هغه به
حاكم وي - نو ددينه معلومه شوه چه غلبې ته به انتظار كيږي لكه امام
احمد بن حنبل رحمه الله وائى يخرج عليه من يطلب الملك فيكون مع هذا
قوم ومع هذا قوم تكون الجمعة مع من غلب ، چه په يو حاكم به داسى
څوك خروج وكړي چه هغه بادشاهى غواړي ددے يو سره هم څه خلق وي
او د دويم سره هم څه خلق وي نو جمعه به د هغه چا سره كولى شي چه
هغه غالبه شي او دليل ئې نيولى وو د عبد الله بن عمر په قول چه هغه د
حرے په زمانه كښى ويلي وو چه نحن مع من غلب ، مونږ به د هغه چا سره
يو چه هغه غالبه شي - الامامة العظمى ص ۲۰۷ -

مسئله نمبر ۴ -

علامه شامى ص ۲۶۳ جلد ۲ وائى ، وقد يكون بالتغلب مع المبايعه
وهو الواقع فى سلاطين الزمان ، كله خلافت وي په غلبى حاصلولو سره

سره د بيعت نه او دا واقع ده په بادشاهانو د زمانی زمونږ کښې - پدیکښې
دری خبروته اشاره ده یو دا چه کله کله یو بادشاه متغلب وی او روستو
ورسره بيعت هم وشی ، دویم دا چه زمونږ د زمانی بادشاهان متغلبین دی
- دریم دا چه یو حاکم او بادشاه په زور ځان مشری ته ورسوی اگر چه
روستو ورسره بيعت هم وشی خو دغه به متغلب حسابیږی -

دغه رنگی په الفقهه الاسلامی ص ۲۹۰ جلد ۸ کښې وائی وقد يكون مع
التغلب المبايعه ايضاً فيما بعد ، او کله د غلب حاصلولو سره روستو بيعت
هم ملگری شی -

شپږمه خبره د اهل الحل والعقد تعريف :-

يعنى اهل الحل والعقد چاته وائی ، په الموسوعة الفقهية الكويتيه
ص ۱۱۵ جلد ۲ کښې د اهل الحل والعقد تعريف کوی چه يطلق لفظ اهل
الحل والعقد على اهل الشوكة من العلماء والرؤساء ووجوه الناس الذين
يحصل بهم مقصود الولاية وهو القدرة والتمكين وهو ماخوذ من حل
الامور وعقدما -

د اهل الحل والعقد د لفظ اطلاق کيږی په خاوندانو د قوت چه هغه
علماء مشران او مخوريز خلق وی هغه کسان چه په هغوی د ولایت
مقصد حاصلیږی چه طاقت او ځای حاصلول دی او دا ماخوذ دے د
کارونو د پرانستلو او تړلو نه بیا وائی المستقرئ لحوادث التاريخ يجد ان

هناك فرقا بين اهل الشورى واهل الحل والعقد اذا الصفة البارزة في اهل الشورى هي العلم لكن الصفة البارزة في اهل الحل والعقد هي الشوكة -

کله چه سړی تاریخی واقعات گوری نو هغه ته فرق معلومیږي په مینځ د شوری والا کښ او د اهل الحل والعقد کښ او هغه فرق دادے چه د شوری والا ښکاره یعنی امتیازی صفت علم دے او د اهل الحل والعقد ښکاره او امتیازی صفت غلبه او قدرت دے -

بیائے مثال پیش کړی لکه بشیر بن سعد رضی الله عنه د ابوبکر رضی الله عنه په بیعت کښ وو ، ولم یکن بشیر من اهل الفتوی من الصحابة ولکنه کان مسموع الکلمة فی قومه الخرج - بشیر رضی الله عنه د فتوه ورکونکی صحابونه نه وو لکن دده قوم خرج به دده خبره منله ، یعنی دده په قوم کښ شوکه او غلبه وه -

دغه رنګی په مآثرالنافه ص ۲۳ کښ هم وائی چه اهل الحل والعقد چاته وائی نو العلماء والرؤساء وسائر وجوه الناس ، چه هغه علماء او مشران او نور مخوریز خلق وی -

فائده :- ددے تعریفونو نه دا خبره معلومیږي چه اهل الحل والعقد هر څوک نشی کیدے بلکښ هغه څوک به وی چه په هغوی کښ څه خاص صفات وی خصوصاً چه د هغوی قدرت او اثر وی په خلقو کښ چه خلق پے راجمع کیږي په هغوی اتفاق راځی او د هغوی د وچ نه قدرت او تمکین او سُلطه حاصلیږي -

او په الامامة العظمى ص ۱۵۱ جلد ۱ کښې د نهایة المحتاج ص ۳۹۰ جلد ۲ نه نقل کوی او وائی چه بعض علماء دا تعریف کړی چه یانهم العلماء والرؤساء ووجهاء الناس الذین تدسر اجتماعهم - پدی تعریف کښې ورسره دا قید زیات کړو چه د هغوی راجمع کیدل آسان وی او ویلی چه دا د بعض علماء قول دے -

بیا په ص ۱۵۶ جلد ۱ کښې ویلی چه په معتزله کښې د جبائی مذهب دا دے چه د خلیفه قائموم په هغه ښار والا واجب دی چه په کوم ښار کښې خلیفه وفات شوی وی - (یعنی په دارالخلافة والا) او بیائے د ابن حزم رحمه الله قول نقل کړی چه هغه وائی چه دا قول یې دلیل دے -

په الامامة العظمى کښې د اهل الحل والعقد متعلق پوره تفصیل موجود دی او بیائے په ص ۱۵۷ کښې ویلی چه د اهل الحل والعقد په مسئولیتونو کښې یوه خبره دا ده چه دوی به خلیفه خوښوی او بیعت به ورسره کوی - او ویلی چه دوی به د بیعت دپاره څوک مخکښی کوی نو وائی چه، فقد موا للبيعة منهم اکثرهم فضلا واکملهم شروطا ومن یسرع الناس الى طاعته ولا یتوقفون عن بیعته - ددے عبارت نه هم دا معلومه شوه چه هغه څوک به مخکښی چه امت پې راجمع کیږی او د هغه سره بیعت کوی او طاعت ئې کوی - یعنی مهمه خبره پکښې د امت راجمع کول دی چه هغه څوک به خلیفه کوی چه امت پې راجمع کیږی -

د اهل الحل والعقد تعداد یعنی چه اهل الحل والعقد به څومره کسان وی - او په څومره کسانو بیعت منعقد کیږی - نو پدیکښ به

مآثر الانافه ص ۲۳ کتب اتہ مذہبونہ ذکر کری ۔ او پہ الامامتہ العظمیٰ
 کتب د میچی پہ ص ۱۶۱ کتب ویلی چہ پدیکتب د علماء ډیرغت اختلاف
 دے بیائے مذاہب ذکر کری ۔ مونر د دغہ مذہبونو خلاصہ نقل
 کوو بیا د غورہ مذہب تعین کوو ۔ اول مذہب دادے چہ اتفاق د امت
 شرط دے یعنی چہ کلہ اہل الحل والعقد یو خلیفہ غورہ کری نو پہ ہغہ
 بہ د تول امت اتفاق ہم وی او اشعری دا قول پہ معتزلو کتب اصم تہ
 منسوب کری ۔

او پہ یو روایت کتب د امام احمد بن حنبل رحمہ اللہ نہ ہم نقل دے
 چہ امام چاتہ وائی نو ہغہ وائی چہ ، الذی یجمع علیہ المسلمون کلہم
یقول ہذا امام فہذا معنہا منہاج السنۃ النبویہ ص ۱۱۳ جلد ۱ چہ تول
 مسلمانان پے راجع شی او تول وائی چہ دا امام دے نو دائے معنی دہ او د
 فقہ حنبلی مشہور کتاب مغنی لابن قدامہ ص ۴۱۵ جلد ۱۹ کتب وائی
وجملۃ الامران من اتفق المسلمون علی امامتہ و بیعتہ ثبتت امامتہ و وجب
معونتہ خلاصہ دادہ چہ ہغہ خوک چہ مسلمانان د ہغہ پہ امامت او
 بیعت متفق شی نو د ہغہ امامت ثابتیری او امدادے فرض دے ۔

جملہ معترضہ حہ [کاتب الحروف] پہ طور د جملے معترضے دا خبرہ
 کوم چہ دا مذہب د بعض صحابہ کرامو ہم دے لکہ پہ مقدمہ د ابن
 خلدون ص ۱۱۱ جلد ۱ کتب وائی چہ کلہ د علی رضی اللہ عنہ سرہ بیعت
 کیدہ نو ومنہم من توقف حتی یجتمع الناس ویتفقوا علی امام کسعد
وسعید وابن عمر واسامہ والمغیرہ ، وعبد اللہ بن سلام وقدامہ بن مظعون

و ابی سعید الخدری و کعب بن عجرة و کعب بن مالک و النعمان بن بشیر
و حسان بن ثابت و مسلمة بن مخلد و فضالة بن عبيد و امثالهم من
اکابر الصحابة رضوان الله عليهم اجمعين-

دا کوم نومونه چه ذکر شو دغه رنگی بعض نور مشران دوی توقف
کړیو چه تر څو خلق راجمع شوی نه وی او په یو امام متفق شوی نه وی -
لکن روستو ابن خلدون رحمه الله لیکي چه دویمه پیری پدی متفق وه چه
د علی رضی الله عنه بیعت منعقد وو او په ټولو مسلمانانو لازم وو او د علی
رضی الله عنه رای حقه وه او معاویه رضی الله عنه او هر هغه څوک چه
هغه د معاویه رضی الله عنه په رای وو نو هغه خطا وو لکن دواړه فریقین
کنهگار نه دی نو دا په دویمه پیری کښی اجماع شوه په یو قول د خاوندانو
د اول پیری -

دغه رنگی شیخ شهاب الدین په نهاية الارب فی فنون الادب ص ۱۶۱
جلد ۲۰ کښی وائی چه د علی رضی الله عنه په دور کښی مالک بن کعب
الهمدانی لار او د دومة الجندل والائ د علی رضی الله عنه بیعت ته رابلل
نو مغوی انکار وکړو او ویویل چه لانبایع حتی یجتمع الناس علی امام
فانصرف عنهم وترکهم - مونږ د هغه پوری بیعت نه کوو تر څوچه خلق
په یو امام نه وی راجمع شوی نو مالک رضی الله عنه ترینه روان شو او
پریښودل -

دغه رنگی په الکامل فی التاریخ ص ۲۳ جلد ۲ کښی وائی چه وجاؤ و
بسعد بن ابی وقاص رضی الله عنه فقال له علی رضی الله عنه بایع فقال لا

حتى يبايع الناس وجاؤوا بآبى عمر رضى الله عنه قال لا حتى يبايع الناس -
 سعد بن ابى وقاص او عبد الله بن عمر رضى الله عنهما دواړوته على رضى
 الله عنه ويلي وو چه حُما سره بيعت وكړى نو هغوى ويلي وو چه تر هغه
 بيعت نه كوو تر څو چه ټولو خلقو بيعت نه وى كړى - او محمد بن على
 الصلابي په خپل كتاب خلافة امير المؤمنين عبد الله بن الزبير ص ۵۵ كښ
وائى چه ، وعند ما طلب ابن الزبير من محمد بن الحنفية وابن عباس المبايعه
قالا حتى تجتمع لك البلاد ويتسق لك الناس ووعداه بعدم اظهار الخلافة
له عبد الله بن الزبير رضى الله عنه د محمد بن الحنفية او ابن عباس رضى
الله عنهما نه مطالبه وكړه چه حُما سره بيعت وكړى هغوى ويل تر هغه
بيعت نه كوو تر څو چه ښارونه او خلق په تا نه وى راجمع شوى او وعده
ئ ورسره وكړه چه مونږ به ستا خلاف نه كوو -

فائده :- ددينه معلومه شوه چه د بعض صحابه كرامو هم دا نظر وو
 چه د ټول امت اتفاق شرط دے -

دويم مذهب دادے چه اتفاق د ټول اهل الحل والعقد شرط دے يعنى
 هر ښار كښ څومره اهل الحل والعقد وى نو هغه به يې ټول متفق وى - او
 دا مذهب هم د بعض صحابه كرامو رضى الله عنهم دے لكه په مقدمه د
 ابن خلدون ص ۱۱۱ كښ وائى چه كله عثمان رضى الله عنه شهيد شو نو
 خلق په ښارونو كښ خواره وو د على رضى الله عنه بيعت ته نه وو حاضر
 شوى او كوم كسان چه حاضر شويو نو بعض هغه وو چه هغوى بيعت

وکړو او بعضو توقف وکړو او ویویل چه تر څو خلق په یو امام نه وی
متفق شوی تر هغه پوری مونږ بیعت نه کوو لکه مخکښ دا بیان وشو -

او دریم قسم هغه وو چه هغوی اوایل چه د علی رضی الله عنه بیعت
نه دے منعقد شوی ځکه کوم صحابه کرام چه اهل الحل والعقد دی نو
هغه په ښارونو کښ خواره دی او بیعت هله منعقد کیږی چه کله ټول اهل
الحل والعقد اتفاق وکړی او کچری بیعت کونکی اهل الحل والعقد نه وی
یا د اهل الحل والعقد نه لک کسان وی نو بیعت نه صحیح کیږی نو هغوی
اول د عثمان رضی الله عنه د قصاص مطالبه کوله او روستو به په یو امام
راجمع کیږو او دا رای د معاویه ، عمرو بن العاص ، ام المؤمنین عائشه
رضی الله عنها ، زبیر ، عبد الله بن الزبیر ، طلحه ، محمد بن طلحه سعد
سعید نعمان بن بشیر معاویه بن خدیج او بعض نور هغه صحابه کرام
چه هغه په مدینه کښ وو - او د علی رضی الله عنه د بیعت نه روستو
شویو رضوان الله تعالی علیهم اجمعین - او مخکښ د ابن خلدون قول
ذکر شو چه دوی نظر خطا وو لکن گنهار نه وو لکه دا حال د مجتهدینو
دے -

دریم مذهب دادے چه کم از کم خلویبت کسان به وی -

څلورم مذهب دادے چه کم از کم پینځه به وی او دا قول منسوب
دے شیوخو د معتزلووته او ماوردی وائی چه دا قول د اکثر فقهاء او د
متکلمینو د بصرے دے -

پینځم مذهب دا دے چه په څلور کسانو هم خلیفه منعقد کیږی -

شپږم مذهب دا دے چه په دريو

اوم مذهب دا دے چه په دوه وو او ماوردی دا قول د کوفه علماء ته
منسوب کړی او بغدادی سلیمان بن جریر الزیدی او یو ډله د معتزلوته
منسوب کړی -

اتم مذهب دا دے چه خلیفه په یو کس هم منعقد کړی او دا قول
د ابو الحسن اشعری دے او د ایچی په المواقف کېن اوقرطبی او دا مذهب
د زیدو دے او د امام الحرمین لکن هغه دا شرط لگولی چه دغه یو کس
به دشوکه او غلبه خاوند وی او که داسی نه وی نو بیا انعقاد د خلیفه نشی
کولی -

نهم مذهب د جمهورو شوافعو دے چه هر خومره کسان چه وی چه
د بیعت په وخت کېن دغه خای ته حاضریدے شی د علماء او مشرانو او
مخوړیزو خلقونه تردے که حل او عقد د یو کس سره تعلق وی نویوکس
ی هم کولی شی چه نور صحیح خلق نوی دمیچی وای چه داسی مثال چرته
په یوزمانه کېن نه دے تیرشوی چه اهل الحل والعقدیوکس وی او د میچی
په دغه نورو اقوالو هم رد کړی -

لسم مذهب دادے چه دوی اعتدال میانه روی کوی نه د ټولو اتفاق
شرط کوی او نه یو معین عدد شرط کوی بلکېن دوی وائی چه شرط دا
دے چه جمهور اهل الحل والعقد په متفق شی چه هغه د شوکت او قدرت
خاوندان وی او د هغوی په بیعت او انتخاب د امامت مقصد حاصلیږی
چه هغه سُلطه یعنی قدرت او تمکین دے که لگ کسان مخالفت وکړی نو

دا نقصان نه کوی لکه څرنگی چه لگ کسان بیعت وکړی نو دا فائده نه
کوی ځکه د امامت مقصد نه حاصلیږی چه هغه سُلطه ده او تمکین دے -

جمله معترضه او هغه دا چه د خلافت اکثر مسائل

اجتهادی دی :-

لکه امام الحرمین پدی مسئله بحث کړی چه د بیعت دپاره گواهان
پکار دی او که نه نو بیا وائی ولکن المسئلة مظنونة مجتهد فیها ومعظم
مسائل الامامة عریة عن مسالك القطع خلیة عن مدارک الیقین دا مسئله
ظنی او اجتهادی ده او اکثر مسائل د امامت خالی دی د لارو د قطعیت نه
او خالی دی د مدرکونو د یقین نه - غیاث الامم والتیثا الظلم ص ۵۹ -

د شیخ رشید رضا تحقیق

شیخ رشید رضا هم په الخلافة کښی ص ۱۸ نه پدے خبره ډیر بهترین
بحث کړی مونږ د هغه د بحث خلاصه نقل کوو - هغه وائی چه د اهل
الحل والعقد ددے نوم نه دا معلومیږی چه د دوی په تعداد کښی اختلاف
نه وو پکار ځکه ظاهره ددے نوم نه داده چه دا به د امت مشران وی او د
مرتبی والا به وی او اعتمادی خلق به وی په سواد اعظم کښی چه دوی د چا
انتخاب وکړی نو خلق بے خبره منی چه په کار کښی نظم راشی او خلق بے
نافرمانی نه کوی -

علامه سعد الدین تفتازانی په شرح المقاصد کښی د نورو متکلمین او
فقهاء په شان وائی چه دا به علماء او مشران او مخوریز خلق وی (بعض

خلقو لکه) المنهاج د نووی رحمه الله کښ ورسره دا قید هم ذکر کړی چه
د هغوی راجمع کیدل آسان وی -

شارح رملی ددے وجه بیانوی (چه علماء مشران او مخوریز به ولی وی
(وائی حکه چه د دوی دوجے نه اتفاق رایی او نور خلق د دوی خبره منی
کچری نور امت د دوی خبره نه منی نو د دوی په بیعت امامت نه منعقد
کیری (عبارت داسی دے فاذا لم یکن المبیعون بحیث تتبعهم الامه فلا
تنعقد الامامة بمبايعتهم کما هو حال البغدادی حفظه الله)

او دا خبره اخستلی شوی د عمل د صحابه کرامو نه په انتخاب د
خلفاء راشدینو کښ عمر رضی الله عنه چه کله په نیزه اووهلی شو او د
شپږ کسان انتخاب ئے وکړو. چه هغه عثمان علی طلحه زبیر سعد بن ابی
وقاص عبد الرحمن بن عوف وو رضوان الله تعالی اجمعین نو وجه دا وه
چه عمر رضی الله عنه پوهیدلو چه لایتقدم علیهم احد ولا یخالفهم فیما
یتفقون علیه احد په دوی څوک نه مخکښ کیری او دوی چه په چا اتفاق
وکړی نو هیڅوک ئے مخالفت نه کوی -

او بیا چه کله د خبری واک او اختیار عبد الرحمن بن عوف رضی الله
عنه ته پاتی شو نو هغه بیا دری ورځی د مشرانو مهاجرینو او انصارو سره
مشوری کولی - او چه کله ئے د عثمان رضی الله عنه انتخاب وکړو نو ټولو
مهاجرینو او انصارو او امراء الاجناد د تشکیلونو امیرانو ورسره بیعت
وکړو دا امراء الاجناد نه مراد د غټو غټو ولایتونو امیران دی لکه مصر شام
حمص کوفه بصره حکه دوی په دغه کال د عمر رضی الله سره حج ته تللی

وو او بيا ورسره مدينه ته حاضر شو يو ددے وچ نه عمر رضی الله عنه د ابوبکر رضی الله عنه بيعت ته ناڅاپي بيعت ويلي وو ځکه دغه بيعت د ټول اهل الحل والعقد د مشوري د پوره کيدونه مخکېن شويو ځکه په سقيفه د بنو ساعده کېن بنو هاشم نه وو حالانکه دوی په اهل الحل کېن د سر خلق وو - او ددے وچ نه عمر رضی الله عنه په هغه چا رد کړيو چه د هغه دا گمان وو چه د ټولو کسانو د مشوري نه په غير په يو کس هم بيعت صحيح دے -

او هغه ته دا خبره د حج په مينځ کېن رسيدلي وه نو هغه اراده وکړه چه اکثر حاجيانو ته د بيعت حقيقت او د شوري ضرورت بيان کړم - نو چاورته اويل چه د حج په موسم کېن هر قسم خلق راځي او داسي خلق پکېن وي چه په خبره نه پوهيږي او خبره به هر ځائي ته خوره شي نو پکار ده چه دا بيان روستو شي او په مدينه طيبه کېن علماء ته بيان شي - نو هغه چه واپس شو د رسول الله ﷺ په منبرئ بيان وکړو چه ماته دا خبره رسيدلي چه يو کس ستاسونه دا خبره کوي چه والله لومات عمر لبايعت فلانا ، ځما دے په الله تعالی قسم وي که عمر رضی الله عنه وفات شو نو ځه به د فلاني سره بيعت کوم - فلا يغيرن امرؤ ان يقول ان بيعة ابي بکر كانت فلنة فتمت ، پدي د سري نه دوکه کيږي چه هغه دا خبره وکړي چه د ابوبکر رضی الله عنه بيعت ناڅاپي شوی وو او پوره شو - خبردار دا خبره صحيح ده چه د ابوبکر رضی الله عنه بيعت ناڅاپي وو لکن الله تعالی خلق ددے بيعت د شر نه وساتلو او په تاسو کېن د ابوبکر رضی الله عنه په شان سري نشته ، من بايع رجلا من غير مشورة من المسلمين فلا يبايع هو

ولا الذی بایعة تغرة ان یقتلا، بیائے د ابوبکر رضی اللہ عنہ د بیعت وجه ذکر کره کچری مونر په ابوبکر رضی اللہ عنہ باندے ددے اعتماد د وچ نه چه تول مسلمانانے قبلوی د هغه په بیعت جلتی نه وی کری نو د مهاجرینو او انصارو په مینخ کنی فتنه پیدا کیده -

او د عمر رضی اللہ عنہ پدے بیان د صحابه کرامو تقرر وو نو دا خبره اجماع شوه پدے خبره چه اصل خبره په بیعت کنی دا ده چه د جمهورو مسلمانانو سره به مشوره کیږی او اهل الحل والعقد به د یوکس انتخاب کوی او د بل چا بیعت لره اعتبار نشته او د عمر رضی اللہ عمل چه ددینه خلاف وو نو هغه ناخاپی خبره وه د ضرورت د وچ نه کما بیناه -

دغه رنگی کله چه ابوبکر رضی اللہ عنہ د عمر رضی اللہ عنہ انتخاب کولو نو د مشرانو صحابه کرامو سره ئے اوگدی مشوری وکړی په عمر رضی اللہ عنہ هیچا څه عیب نه ویلو سوا د دینه چه سختی کوی او اگر چه دا اقرار ئے هم کولو چه دده سختی په حق کنی وی نو ابوبکر رضی اللہ عنہ به دا جواب کولو چه څه نرمی کوم او دا ځما معاون دے نو دا سختی کوی چه کار برابر شی او چه کله دا ذموار شی نو د نرمی په ځایکین به نرمی کوی او د سختی په ځایکین به سختی کوی - کله چه ابوبکر رضی اللہ عنہ پوهه شو چه اکثر مشران مطمئن شو نو بیائے د عمر رضی اللہ عنہ په خلافت تصریح وکړه او هیچا ترینه انکار ونکړو -

بهر حال د دے تحقیق نه معلومه شوه چه اکثر هغه مشران چه خلق په راجمع کیږی او د خلقو په اعتماد وی هغه به په اعتماد کنی اخلی

چه په امت کښې وحدت راشي ځکه که بعض مشران مخالفت وکړي نو
مغه سبب د فتنې او د اختلاف گرځي -

د اهل السنة والجماعة عقیده او د ابن تیمیه رحمه الله وینا د ابن
تیمیه رحمه الله هم دا نظر دے چه د خلافت د پاره شرط اتفاق د اکثر
اهل الحل والعقد دے چه مغه د قوت خاوندان وی - او ویلی چه دا د اهل
السنة والجماعة عقیده ده اوس مونږ د مغه عبارتونه نقل کوو - ابن
تیمیه رحمه په منهاج السنة النبویه ص ۳۶۳ جلد ۱ کښې وائی ، واما قول
الرافضی ان الامام بعد رسول الله ﷺ ابوبکر بمبايعة عمر برضاء اربعة
فيقال له ليس هذا قول اهل السنة وان كان بعض اهل الكلام يقولون ان
الامامة تنعقد ببيعة اربعة كما قال بعضهم تنعقد ببيعة اثنين وقال
بعضهم تنعقد ببيعة واحد فليست هذه اقوال ائمة السنة بل الامامة
عندهم تثبت بموافقة اهل الشوكة عليها -

رافضی شیعہ چه دا خبره کړی چه ابوبکر رضی الله عنه د رسول الله
ﷺ نه روستو د عمر په بیعت خلیفه شو یو په رضا د څلورو کسانو -

نو دا د اهل السنة والجماعة قول نه دے دا د بعض متکلمین قول
دے چه امامت د څلورو کسانو په بیعت منعقد کیږي لکه بعض دوه او
بعض یو وائی نو دا د اهل السنة اقوال نه دی بلکښ د اهل السنة
والجماعة قول دا دے چه امامت ثابتیږي په موافقت د خاوندانو د قدرت -

بیا وائی ولا یصیر الرجل اماما حتی یوافقه اهل الشوكة علیها الذین
یحصل بطاعتهم له مقصود الامامة فان المقصود من الامامة انما یحصل

بالقدرة والسلطان فاذا بويع بيعة حصلت بها القدرة والسلطان صار
اماما ولهذا قال ائمة السلف من صار له قدرة وسلطان يفعل بهما مقصود
الولاية فهو من اولى الامر الذين امر الله بطاعتهم فالامامة ملك وسلطان
والملك لا يصير ملكا بموافقة واحد ولا اثنين ولا اربعة الا ان تكون موافقة
هؤلاء تقتضى موافقة غير هم بحيث يصير ملكا بذلك ، سري د هغه
 پوری امام نه گړخی تر څو چه ورسره د قدر خاوندان اتفاق نه وی کړی
 چه د هغوی په طاعت د ولایت مقصد حاصلیږی ځکه د امامت مقصد په
 قدرت او سلطنت سره حاصلیږی چی کله ورسره داسی بیعت وشي چی په
 هغه بیعت سره قدرت او سلطنت حاصلیږی نو امام گړخی -

دده وچه نه د سلفو امامان وائی چه د چا قدرت او سلطنت راشي
 چه په هغه قدرت او سلطنت سره د ولایت مقصد حاصلولی شي نو دا د
 هغه اولوالامر نه ده چه الله تعالی د هغوی د تابعداری امر کړی - بیائے
دده مثال ذکر کړی وهذا مثل کون الرجل راعيا للماشية متى سلمت اليه
بحيث يقدر ان يرعاها كان راعيا لها والا فلا دده مثال د شپونکی ده چه
 کله د گډو او بیزو په څرولو قدرت لری نو دا شپونکی ده او چه قدرت نه
 لری نو شپونکی نه ده -

بیا په ۳۶۵ ص جلد ۱ کښی وائی بالفرض که عمر رضی الله عنه او
 یوه ډلی د ابوبکر رضی الله عنه سره بیعت کړی وی او نورو صحابه کرامو
 نه وی کړی نو دا امام نه گړخیده -

ابوبکر رضی اللہ عنہ چہ امام گر خیدلی وو نو پہ بیعت د جمہور
صحابہ کرامو چہ ہغہ د قدرت خاوندان وو ددے وجے د سعد بن عبادہ
رضی اللہ عنہ روستو کید لو نقصان نہ کولو ۔

بیا پہ ص ۳۶۶ جلد ۱ کہیں وائی خوک چہ دا خبرہ کوی چہ د یو یا
دوہ یا خلورو کسانو پہ اتفاق ہم سری امام گرخی اگر چہ د قدرت او
شوکت خاوندان نہ وی نو دا غلطہ شوی ۔

لکہ خوک چہ دا گمان کوی چہ د یو یا دوہ وو یا لسو کسانو روستو
کیدل نقصان کوی نو دا ہم غلطہ شوی الخ۔

د امامت اور رسالت فرق

دغہ رنگی ابن تیمیہ رحمہ اللہ د امامت او رسالت حای پہ حای
فرق بیان کری لکہ پہ منهاج السنة النبویہ ص ۳۸ جلد ۱ کہیں وائی چہ
طاعت د خلیفہ گانو موقوف دے پہ موافقت د اہل الشوکت پوری او
طاعت د رسول اللہ ﷺ نہ دے پہ موافقت د اہل شوکت پوری بلکہیں د
رسول اللہ ﷺ طاعت فرض دے اگر کہ یو کس ورسرہ نہ وی او اگر کہ
تول خلق نے تکذیب وکری لکہ پہ مکہ کہیں د رسول اللہ ﷺ طاعت فرض وو
اگر کہ داسی ملگری او امدادیان نے نہ وو چہ ددہ پہ ملگریا کہیں جنگ
کری وی ۔

دویم فرق دا دے چہ کلہ خلیفہ کان وفات شی یا اووجلشی نو د
 مغوی امامت او خلافت ختم دے او د رسول اللہ ﷺ رسالت پہ مرگ او
 شہادت نہ ختمیری لکہ اللہ تعالیٰ وائی وما محمد الا رسول الا یتہ ۔

د اهل السنة والجماعة عقیدہ

دغہ رنگی پہ مختصر منهاج السنة دویم جلد کین وائی چہ مغہ
 اجماع چہ پہ مغہ امامت منعقد کیری نو مغہ موافقت د اهل شوکت دے
 تر دے چہ کہ اهل شوکت لک خلق وی او د نورو خلقو ورسره موافق وی
 نو د دوی پہ بیعت امامت حاصلیری بیا وائی هذا هو الصواب الذي عليه
اهل السنة وهو مذهب الائمة كاحمد وغيره واما اهل الكلام فقد رها كل
منهم بعدد وهي تقديرات باطلة دا مغہ حقہ خبرہ دہ چہ د اهل السنة
 عقیدہ دہ او دا دتولو امامانو مذهب دے لکہ امام احمد رحمہ اللہ وغیرہ
 او ہر چہ اهل کلام دی نو مغوی ہر یو یو خاص عدد مقرر کری خو دغہ
 اندازی مقررول باطل دی بحوالہ مجموع مؤلفات عقائد الرافضہ ص
 ۲۶۵ جلد ۱۷۲ وکنا فی منهاج السنة ص ۲۵۱ جلد ۸ ۔

دغہ رنگی امام ذہبی رحمہ اللہ پہ المنتقی من منهاج الاعتدال ص
 ۵۸ کین وائی ومذهب اهل السنة ان الامامة تنعقد عندهم بموافقة اهل
الشوكة الذين يحصل بهم مقصود الامامة وهو القدرة والتمكين ۔ داهل
 سنت مذهب دا دے چہ امامت د دوی پہ نیز جویری پہ موافقت د
 خاوندانو د قدرت مغہ کسان چہ مغوی سرہ حاصلیری مقصد د امامت
 او مقصد د امامت تمکین او قدرت دے ۔

بیا په ص ۵۴۷ کښې وائی چه د خلافت د صحت د پاره موافقت د جمهورو او د اهل شوکت شرط دے رسول الله ﷺ وائی عليکم بالجماعة فان يد الله على الجماعة وعليکم بالسواد الاعظم ومن شذ شذ في النار - لازم دے په تاسو جماعت حکه د الله تعالی لاس د جماعت سره وی او لازم دے په تاسو سواد اعظم څوک چه ځانله شو نو ځانله به شی په اور کښې -

او په الامامة العظمی ص ۱۶۶ کښې هم وائی چه تعین د عدد د اهل السنة والجماعت موقف نه دے بلکښې د مغوی موقف موافقت د اهل شوکت دے - او په الفقه الاسلامی ص ۲۹۲ جلد ۸ کښې هم وائی چه حقیقت دا دے چه د قرآن حدیث او اجماع نه په تعین د عدد څه دلیل نشته دا خبره صرف اجتهادی ده نو پدی خبره کښې د اهل سنت والجماعت مذهب لره اعتبار دے چه په تعین د عدد کښې تکلف دے - او بیعت هله منعقد کیږی چه د امت موافقت او رضا راشی - او بیا په ص ۳۰۰ جلد ۸ کښې وائی والخلاصه ان اختيار الخليفة يتم اساسا ببيعة اکثر المسلمين العامة د خلیفه منتخب کول هله پوری کیږی چه اکثریت د عامو مسلمانانو ورسره بیعت وکړی -

فائده ددینه معلومه شوه چه یو بیعت کول دی او بل د بیعت پوره کیدل دی نو پوره والی هله راځی چه د امت موافقت او رضا راشی -

د شیخ حارث بن غازی النظاری وینا

اما ان اهل الحل والعقد يختارون اماما ولا يرضاه المسلمون فهؤلاء

ليسوا باهل حل وعقد ، کچری اهل الحل والعقد یو امام غوره کړی او مسلمانان په راضی نه وی نو دغه اهل الحل والعقد نه دی نو اهل الحل به هغه څوک وی چه د هغوی په خبره د امت اتفاق او رضا راځی - احکام الامارة ص ۱۴ او په مجموع مؤلفات عقائد الرافضة والرد علیها ص ۷۰ جلد ۱۲۳ کښ وائی -

ومن المعلوم ان اهل السنة لا ينازعون في انه كان بعض اهل الشوكة بعد الخلفاء الاربعة يولون شخصا وغيره اولى بالولاية منه - دا خبره معلومه او واضحه ده چه اهل السنة اختلاف نه کوی پدی خبره کښ چه بعض د قدرت خاوندان د خلفاء راشدينونه روستو دوی مشر کوی یو سړی حالانکه د دنه علاوه نور کسان پیر حقدار د مشری وی دده نه -

ددینه معلومه شوه چه مدار د مشری په موافقت د خاوندانو د قدرت دے ځکه چه د غوره سړی په ځای ناغوره سړی مقرر شی او د قدرت خاوندان په راضی او موافق وی نو د دغه ناغوره سړی خلافت هم صحیح دے - بیا وائی وقد كان عمر بن عبد العزيز يختار ان يولى القاسم بن محمد بعده لكنه لم يطق ذلك لان اهل الشوكة لم يكونوا موافقين على ذلك د عمر بن عبد العزيز دا خوښه وه چه زمانه روستو قاسم بن محمد خليفه شی لکن د هغه دا طاقت نه وو ځکه د اهل شوکت موافقت ورسره نه وو - د دینه هم معلومه شوه چه د مشری دارو مدار په موافقت د اهل شوکت دے ځکه چه عمر بن عبد العزيز مشهور او نیک خليفه دے د هغه په

انتخاب هم قاسم بن محمد نه خليفه كيڀري حڪه چه د اهل شوكت موافقت ورسره نه وو -

د قاضي ابويعلی وينا

قاضي ابويعلی حنبلي متوفي ۲۵۸ هـ وائی فلا تنعقد الایجمهون
اهل الحل والعقد قال احمد الامام الذي يجتمع قول اهل الحل والعقد
عليه كلهم يقول هذا وظاهر هذا انها تنعقد بجماعتهم الاحكام السلطانية
لابي يعلى ص ۲۳ خلافت نه منعقد كيڀري مگر په جمهور اهل الحل والعقد
 سره احمد بن حنبل رحمه الله وائی چه امام مغه دے چه د اهل الحل
 والعقد قول په راجع شي ټول وائی چه دا امام دے د دينه په ظاهر كښ دا
 معلوميږي چه خلافت د ټولو په اتفاق منعقد كيڀري -

د صلاح الصاوي او محمد عبده وينا وهم العلماء والرؤساء الذين
يرجع الناس اليهم في الحاجات والمصالح العامة الوجيز في فقه الخلافة ص
۴۹ وينقل محمد رشيد رضا في المنار عن محمد عبده انهم هم الامراء والعلماء
والحكام ورؤساء الجند وسائر الرؤساء والزعماء الذين يرجع اليهم الناس
في الحاجات والمصالح العامة تفسير المنار ص ۱۸۱ جلد ۵-

د امام غزالي رحمه الله وينا

امام غزالي رحمه الله په فضائح الباطنية ص ۱۷۷ كښ ومدار جمع
ذالك على الشوكة ولا تقوم الشوكة الا بموافقة الاكثرين من معتبري كل

زمان - حاصل ئے دا دے چه خلافت هله راځی چه كله قدرت راشی او قدرت هله راځی چه په هر زمانه كښ په معتبر خلقو كښ اكثریت موافقت وكړی

بیا وائی په ص ۱۷۸ حتی لو ظهر باغ يظهر خلافا فی هذا الجناح

الکریم ولو باقضي الصين اوالمغرب لبأ دروا الى اختطافه وتطهير وجه

الارض منه متقربین الى الله تعالى - تر دے که ددے خلافت نه یو کس

بغاوت وكړی اگر چه په اخر سره د چین یا مغرب كښ وی نو دوی به تلوار كوی تښتولو د دیته او پاكولو د مخ د زمکی ته ددینه د الله تعالى د رضا د پاره -

یعنی چه دومره قدرت ورسره وی چه په چین او اندلس كښ هم باغی سړی كرفتارولی شی او مخ د زمکی ترینه پاكولی شی -

د موجوده علماء نظر

په الامامة العظمی كښ دمیچی رحمه الله وائی چه مونږ هم د ابن تیمیه رحمه الله رای غوره کوو ځكه دده رای د هغه طریقی سره موافق ده کومه طریقه چه په بیعت د خلفاء راشدینو كښ شویوه او هغه دا چه دوی د ټول اهل الحل والعقد اجماع هم نه وه شرط كړی او نه هغوی تعین د عدد كړیو بلكښ هغوی به مشوری ډیری اخستلی او د عامو خلقو د رای نه بڼه ځان خبرولو -

او بیا وائی چه دا رای په محدثینو كښ د محمد رأفت عثمان ده په خپل كتاب رئاسة الدولة فی الفقهاء الاسلامی ص ۲۷۲ او د دكتور فؤاد په طرق

اختيار الخليفة ص ۱۹۳ اود دكتور محمد فاروق النبهان په نظام الحكم في الاسلام ص ۲۷۵ كښى او دكتور محمد عماره په الاسلام وفلسفة الحكم ص ۲۲۲ كښى.

دبيعت او خلافت په باره كښى د صحابه كرامو نظر

د مقدمه د ابن خلدون ص ۱۱۱ نه داسى معلومېږي چه پدى مسئله كښى د صحابه كرامو درى قسمه نظرونه وو يو دا چه د تول امت اتفاق شرط دے ، دويم دا چه د تول اهل الحل والعقد اتفاق شرط دے ، دريم دا چه د جمهور اهل الحل والعقد اتفاق شرط دے چه هغه د شوكة او قدرت خاوندان وى لكه د على رضى الله عنه په بيعت كښى دا دريم صورت وو پدے ورسره اكثر صحابه كرامو بيعت كړيو او دا حق مذهب دے نور تفصيل ددے مسئلې مخكښ تير شويو .

اهل الشوكة چاته وائى

شوكة قوت ته وائى او اهل شوكة څوك دى نو په الموسوعة الفقهية الكويتيه ص ۱۱۵ جلد ۷ كښى وائى چه من العلماء والرؤساء ووجوه الناس الذين يحصل بهم مقصود الولاية وهو القدرة والتمكين . يعنى اهل شوكة علماء او مشرانو او مخوريز خلقو ته وائى چه په هغوى سره مقصد د ولايت (خلافت) حاصلېږي چه هغه قدرت او تمكين دے دغه رنگى مجاهدينو ته ئې وائى . لكه په فتاوى د محمد بن ابراهيم كښى ص ۳۶۰ جلد ۱۱ او په صهيل الجياد لعبد الرحيم الشافعى ص ۲۵ .

حاصل دادے چه اهل شوکه مغه چاته چه د هغوی سره قوت او طاقت وی او خلق پسی ولاړ وی که یو سړی ډیر محترم وی او غټه هستی وی لکن چه قوت ورسره نه وی شاته پسی خلق ولاړ نه وی نو دغه ته اهل شوکه نه وائی لکه په الموسوعة الفقهیه ص ۱۱۵ جلد ۲ کښی مثال پیش کړی چه بشیر بن سعد رضی الله عنه د ابوبکر رضی الله عنه په بیعت کښی وو ځکه چه په خپل قوم خزر ج کښی خلقو دده خبره منله اگر چه دا په صحابو کښی د فتوے والا نه وو - لکه څرنګی چه ابن تیمیه رحمه الله لیکلی چه بالفرض که د ابوبکر رضی الله عنه سره عمر رضی الله عنه او یو ډلی بیعت کړی وی او نورو مسلمانانو بیعت نه وی کړی نو ابوبکر رضی الله عنه خلیفه نه جوړیده -

ابوبکر رضی الله عنه لویه هستی ده او عمر هم لویه هستی ده نو دغه لویه هستی د دغه لوی هستی په بیعت نه خلیفه کیږی اگر چه څه مسلمانان ورسره ملګری هم شی - معلومه شوه چه د یو خلیفه د خلافت د پاره د یو څو کسانو بیعت کافی نه دے ترڅو چه په د اکثر امت اتفاق او رضا نه وی راغلی -

د خلافت مقصد څه دے

د الموسوعة الفقهیه ص ۱۱۵ جلد ۲ د عبارت نه معلومه شوه چه د خلافت مقصد قدرت او تمکین حاصلول دی - دغه رنگی د مظلومانو سره انصاف کول په لارو کښی امن راوستل حدود قائمول حقونه او مشری

خپل حقدارانوته رسول - كما في الفوائد العشر من حديث خذيفه ص ٧٧
لا بی سيف العراق -

او ددے تفصیلی بیان روستو راحی په حقوقو د رعیت کښ په امام چه د
رعیت په امام لس حقونه دی - او ددے تفصیلی بیان په الامامة العظمی
کښ او په الاحکام السلطانیه کښ او په تحریر الاحکام کښ او تسهیل
النظر د ماوردی کښ شوی -

اوومه خبره

د خلفاء راشدينو د بيعت طريقه او هغه دا وه چه د مغوی په بيعت
او خلافت ټول امت متفق وو -

مونږ اول د خليفه اول ابوبکر صديق رضی الله عنه بیان کوو چه د
هغه په بيعت ټول خلق متفق وو شيخ ناصر بن علی په خپل کتاب عقیده
اهل السنة والجماعة في الصحابة کښ په ص ٥٢٦ او ص ٥٥٠ کښ پدی
بحث کړی او عنوانئ ایښی چه بیان انعقاد الاجماع علی خلافته دا باب
په بیان ددے خبره کښ دے چه د ابوبکر رضی الله عنه په خلافت د ټولو
اجماع وه اوویلی چه د علی رضی الله عنه نه لگ تاخیر شویو - پدے وجه
چه مشورهئ ترینه نه وه اخستی - لکن په دویمه ورځ علی رضی الله عنه او
زیر رضی الله عنه دواړو په مسجد نبوی کښ بيعت وکړو - په اوله ورځ په
سقیفه د بنو ساعده کښ بيعتونه وشو او په دویمه ورځ په مسجد نبوی

کڻن عمومي بيعتونه وشو او بيا شپږ مياشتي روستو چه کله فاطمه رضی الله عنها وفات شوه نو دوباره ئه تجديد د بيعت وکړو .

نو د شيعه گانو دا خبره صحيح نه ده چه علی رضی الله عنه او زبیر رضی الله عنه بيعت نه وو کړی بلکښ دوی دواړو بيعت کړيو .

بيا ئه د خطيب بغدادی په سند نقل کړی چه اجمع المهاجرون والانصار علی خلافة ابی بکر رضی الله عنه قالو له يا خليفه رسول الله مهاجرينو او انصارو ټولو د ابوبکر په خلافت اتفاق کړيو او ابوبکر رضی الله عنه ته ئه ویلی وو چه ای د رسول الله ﷺ خليفه .

او يو قول ئه دا هم نقل کړی چه کله رسول الله ﷺ وفات شو نو په دغه وخت کښ دیرش زره مسلمانان وو ټولو ابوبکر ته خليفه ویلو او ټول پدے راضی وو .

بيا ئه روستو په ص ۵۵۵ کښ د حافظ ابن کثير رحمه الله قول نقل کړی چه قد اتفق الصحابة علی بیعة الصديق حتی علی بن ابی طالب والزبیر بن العوام ، ټولو صحابه کرامو د ابوبکر رضی الله عنه په بيعت اتفاق کړيو تر دے چه علی بن ابی بکر په هم اتفاق کړيو . او یحی بن ابی بکر العامري رحمه الله وائی ، وقد کانت بيعته اجماعا من الصحابة . د ابوبکر بيعت په اجماع د صحابه کرامو سره وو .

دغه رنگی دویم خليفه عمر فاروق رضی الله عنه د هغه په بيعت او خلافت هم ټول خلق متفق وو ابن سعد رحمه الله په الطبقات الکبری ص

۱۹۹ جلد ۳ کښې او ابن الاثير په اسد الغابه ص ۶۶۶ جلد ۳ کښې وائی چه کله ابوبکر رضی الله عنه د عمر رضی الله عنه انتخاب وکړو - نو اشرف علی الناس من کوة فقال یا ایها الناس انی قد عهدت عهدا افترضون به فقال الناس قد رضینا یا خلیفه رسول الله - ابوبکر رضی الله عنه د بالاخانی نه رابنکاره شو او ویویل چه ای خلقو حُما نه روستو ما د خلافت ذمواری یو تن ته حواله کړی آیا تاسو په راضی ئیوی نو صحابه کرامو ورته اویل چه ای د رسول الله ﷺ خلیفه مونږ په راضی یو -

او د ابن الاثير او ابن جریر په روایت کښې دا هم راغلی چه ابوبکر رضی الله عنه خلقو ته اویل چه ، انی قد استخلفت عمر بن الخطاب رضی الله عنه فاسمعوا له واطیعوا فقالوا سمعنا واطعنا - تاریخ الطبری ص ۲۲۸ جلد ۳ ما په تاسو عمر رضی الله عنه خلیفه کړو دده حکم ته غوږ کیدی او دده د حکم تابعداری وکړی نو هغوی اویل چه مونږ ستا حکم واوریډو او تابعداری کوو -

ابن تیمیة رحمه الله په منهاج السنة النبویه ص ۱۲۲ جلد ۱ کښې وائی ، انما صار اماما لما بايعوه واطاعوه - عمر رضی الله په هغه وخت کښې خلیفه شو چه صحابه کرامو ورسره بیعت وکړو او تابعداری وکړه دده -

بیا په ص ۵۳۰ جلد ۱ کښې وائی ، ولو قدر انهم لم ينفذوا عهد ابی بکر ولم يبايعوه لم يصير اماما - بالفرض که خلقو د ابوبکر رضی الله عنه

وصیت نه وی نافذ کری او بیعت ئے ورسره نه وی کری نو عمر رضی الله عنه به خلیفه نه وی گرخیدلی -

دغه رنگی دریم خلیفه عثمان رضی الله عنه د هغه په بیعت او خلافت هم ټول خلق متفق وو. لکه په عقیده اهل السنة والجماعة ص ٦٦٥ کښ عنوان ایښی چه انعقاد الاجماع علی خلافته یعنی د عثمان رضی الله عنه په خلافت اجماع وه او بیائے د علماء اقوال نقل کری.

١- ابن ابی شیبه رحمه الله د حارثه بن مضرب نه نقل کوی چه ما د عمر رضی الله عنه په امارت کښ حج وکړو ، فلم یكونوا یشکون ان الخلافة من بعده لعثمان خلقو پدیکښ شک نه کولو چه د عمر رضی الله عنه نه روستو د خلافت حق د عثمان رضی الله عنه دے .

٢- حافظ ذهبی د قاضی شریک نه نقل کوی چه عمر رضی الله عنه په آخری عمر کښ د شپږو کسانو شورئ جوړه کړه ، فاجتمعوا علی عثمان نو هغه ټول په عثمان رضی الله عنه متفق شو .

٣- ابن سعد په الطبقات الکبری کښ وائی چه کله عمر رضی الله عنه شهید شو نو ، یایع المهاجرون والانصار وامراء الاجناد والمسلمون عثمان لیكون الخلیفه للمسلمین بعد عمر رضی الله عنه ولم يتأخر منهم احد عن بیعته - یعنی مهاجرینو او انصارو او د لښکر امیرانو او ټولو مسلمانانو د عثمان رضی الله عنه سره بیعت وکړو د هغه د بیعت نه یو کس هم نه دے روستو شوی -

۴- بيا په ص ۶۶۸ د شيخ الاسلام ابن تيميه نه نقل كوي چه ټولو مسلمانانو د عثمان رضی الله عنه سره بيعت وكړو ، لم يتخلف عن بيعته احد ، د هغه د بيعت نه يو كس هم نه دے روستو شوے .

۵- بيا په ۶۶۹ كښ د ابن كثير قول نقل كوي چه هغه هم وائي چه د عثمان رضی الله عنه په بيعت اجماع ده او وائي چه عبد الرحمن بن عوف رضی الله عنه د ټولو خلقو نه مشوري واخستې اجتماعي او انفرادي په پټه او په ښكاره ، حتى خالص الى النساء المخدرات في حجابهن و حتى سئل الولدان في المكاتب و حتى سئل من يرد من الركبان والاعراب الى المدينة في مدة ثلاثة ايام بلياليها ، تردي چه د هغه زنانو نه ئه هم تپوس وكړو چه هغه په پرده كښ وي . او تر دي چه په مكتبونو كښ د وړو ماشامانو نه هم تپوسونه كول او تردي چه كوم قافله او د بانډو خلق به چه مدينه ته راتلل د هغوي نه ئي هم تپوسونه وكړل په دري ورځو او دري شپو كښ ، پدے دري ورځو او دري شپو كښ ډير كم خوب كولو مونځونه بڼه كول دعاگاني استخاري او تپوسونه او مشوري بڼه كولي هر چا به د عثمان رضی الله عنه په باره كښ مشوره وركوله .

دغه رنگي څلورم خليفه علي رضی الله عنه د هغه په بيعت او خلافت هم ټول خلق متفق وو . لكه په عقيدة اهل السنة والجماعة في الصحابه ص ۶۸۸ كښ باب ذكر كړي چه الاجماع على خلافته ، يعنى د علي په خلافت هم اجماع وه او بيا وائي چه ډيرو علماؤ د علي په خلافت اجماع نقل كړي لكه امام احمد بن حنبل ابو الحسن الاشعري ابونعيم

الاصبهانی وغیره - او بیا په ص ٦٩١ کښ وائی وقال عبد الملك الجوينی
لا یعبأ بقول من يقول ان امامة علی لم یحصل علیها الا جماع ، د هغه چا
 قول لره هیڅ اعتبار نشته چه هغه وائی د علی په امامت اجماع نه وه -
 دغه رنگی ابو عبد الله ابن بطه رحمه الله وائی كانت بیعة علی بیعة
اجماع د علی بیعت اتفاق بیعت وو-

بیا په ص ٦٩٦ کښ د حسن بصری قول نقل کوی هغه وائی چه ، والله
ما كانت بیعة علی الا کبیعة ابی بکر و عمر ، یعنی د علی رضی الله عنه په
 بیعت داسی اتفاق وو لکه څرنګی چه د ابوبکر او عمر په بیعت اتفاق وو-

د علی رضی الله عنه او معاویه رضی الله خلاف په څه وو

بیا وائی چه ، وان معاویة لم یقاتل علیاً علی الخلافة ولم ینکر امامته
وانما کان یقاتل من اجل اقامة الحد الشرعی علی الذین اشتروا فی قتل
عثمان مع ظنه انه مصیب فی اجتهاده ولكنه کان مخطئاً فی اجتهاده ذالک
فله اجر الاجتهاد فقط، معاویة د علی سره په خلافت جنګ نه کولو او نه
 ئ د هغه د امامت نه انکار کولو د معاویة جنګ د شرعی حد په قائمو لو وو
 چه د عثمان رضی الله عنه په قاتلین د حد قائم شی او د معاویة دا گمان
 وو چه څه په خپل اجتهاد کښ په حقه یم لکن دا په خپل اجتهاد کښ په
 خطا وو نو په دی وجه معاویة لره صرف د اجتهاد ثواب دے -

دغه رنگی عبد الملك الجوينی وائی ومعاویة ان قاتل علیا فانه لا ینکر
امامته ولا یدعیها لنفسه وانما کان یطلب قتلة عثمان ظاناً انه مصیب

ولكنه كان مخطئاً ، د معاويه رضی اللہ عنہ اگر چه د علی رضی اللہ عنہ سره جنگ وو لکن معاويه رضی اللہ عنہ د علی رضی اللہ عنہ د امامت نه انکار نه کولو او نه ئې امارت ځانله غوښتلو . بلکه هغه طلب کولو د قاتلینو د عثمان رضی اللہ عنہ او د معاويه رضی اللہ عنہ دا گمان وو چه څه پدې اجتهاد کېږي په حقه یم لکن هغه په خطا وو . او بیا په ص ۲۰۷ کېږي وائی چه ابودرداء او ابوامامه رضی اللہ عنهما د جنگ صفین په وخت کېږي د معاويه خواته ورغلل او ورته ویویل چه ته د علی رضی اللہ عنہ سره په څه جنگ کوي زمونږ د په الله تعالی قسم وی چه علی رضی اللہ عنہ ستا نه او ستا د پلار نه مخکې ایمان راوړی او ستانه رسول الله ﷺ ته زیات نددی وو . او هغه د مشري ستا نه زیات حقدار دے نو معاويه رضی اللہ عنہ ورته جواب کېږي اوپل چه اقاتله علی دم عثمان وانه اوی قتلته ، ځما ورسره د عثمان رضی اللہ عنہ په وینه او پدې خبره جنگ دے چه د د عثمان رضی اللہ عنہ قاتلینو ته پناه ورکړی تاسو دواړه لارښی مونږلره د د عثمان رضی اللہ عنہ د قاتلینو نه قصاص واخلي ، ثم انا اول من يبایعه من اهل الشام ، بیا د شام په خلقو کېږي ورسره څه اولنی بیعت کوم انتھی ددینه معلومه شوه چه معاويه رضی اللہ عنہ د علی رضی اللہ عنہ بیعت ته تیار وو لکن پدې شرط چه د عثمان رضی اللہ عنہ د قاتلینو نه په قصاص اخستلو کېږي جلتی وکړی اود علی رضی اللہ عنہ رای دا وه چه اول معاويه رضی اللہ عنہ بیعت وکړی بیا به روستو په قاتلینو شرعی حد قانموو .

بيا په ص ۲۰۶ کښې د ابن حزم رحمه الله قول نقل کوی چه ام
المؤمنين عائشه رضی الله عنها او زبیر او طلحه رضی الله عنهم او هغه
کسان چه د دوی سره وو هغوی د علی رضی الله عنه امامت نه وو باطل
کړی او نه ئې پکښې څه طعن لکولو او نه ئې د بل چا سره بیعت کړیو -

دغه رنگی ابن تیمیه رحمه الله په الخلافة والملك ص ۲۲ کښې وائی
چه ومعاوية لم يدع الخلافة ولم يبائع له حين قاتل عليا ولم يقاتل على انه
خليفة ولا انه يستحق الخلافة معاوية رضی الله عنه نه دعوه د خلافت
کړیوه او نه ورسره بیعت شویو چه کله ئې د علی رضی الله عنه سره جنگ
کولو او نه ئې جنگ پدې وجه کولو چه څه خليفه یم او نه پدې چه څه د
خلافت حقدار یم - او نه د معاویه رضی الله عنه او د هغه د ملگرو دا نظر
وو چه مونږ په علی رضی الله عنه او د هغه په ملگرو د جنگ شروع کوو -
بلکښ د علی رضی الله عنه او د هغه د ملگرو دا رای وه چه په دوی طاعت
او بیعت واجب دے او دوی دا واجب نه اداء کوی نو مونږ ورسره جنگ
کوو چه دوی دا واجب اداء کړی نو طاعت به هم راشی او اتفاق به هم
راشی -

او په شرح المقاصد ص ۲۸۲ کښې وائی ونزاع معاوية لم
یکن فی امامة علی رضی الله عنه بل فی انه هل يجب علیه بیعته قبل
الاقتصاص من قتلة عثمان رضی الله عنه د معاویه رضی الله عنه اختلاف
د علی رضی الله عنه په امامت کښې نه ووبلکښ پدیکښ ووچه ایاپه

مونږ د علي عليه السلام بيعت د عثمان رضی الله عنه د قاتلینو د قصاص نه مخکېنې واجب دے او که نه.

نورو ډیرو علماء هم دا مسئله ذکر کړی چه د علي رضی الله عنه په بيعت اجماع او اتفاق وو لکه المواقف ص ۶۲۲ -

او په الانتصار في الرد على المعتزلة القدرية ص ۹۰۰ کېنې وائی چه د علي رضی الله عنه بيعت او امامت په بيعت د جمهورو صحابه کرامو سره ثابت شویو او د علي رضی الله عنه شوکت (غلبه او قدرت) د دوی د طاعت په وجه راغلیو -

د محققینو او اهل السنة دري مسئلي

او په الانتصار للصحب والال من افتراءات السماوی الضال کېنې وائی چه د علي رضی الله عنه په خلافت کېنې کومه فتنه پیدا شویوه نو پدیکېنې د علماء او د محققین اهل السنة په نیز دري مسئلي دی -

اوله مسئله داده چه د دوی خلاف د خلافت په وجه نه وو او نه چا دا دعوه کوله چه ځه د علي رضی الله عنه نه د خلافت زیات حقدار یم -

دویمه مسئله داده چه د دوی اتفاق وو چه د عثمان رضی الله عنه د قاتلینو نه انتقام اخستل فرض دی لکن خلاف په تلوار او تاخیر کېنې وو -

دریمه مسئله داده چه د صحابه کرامو په مینځ کېنې اکر چه اختلاف وو لکن د دین په باره کېنې په یو بل تهمت نه لگولو د هرې ډلې دا گمان وو چه

خُما مخالف اجتهاد او تاویل کوی - او د هغه په فضیلت او د هغه په صحبت د رسول الله ﷺ سره اقرار کولو. او په مؤلفات د شیخ احسان الہی ظہیر ص ۲۰ جلد ۱ کښ وائی چه د ټولو مؤرخینو پدے اتفاق دے چه د علی او معاویہ رضی اللہ عنہ اختلاف دوجے دقاتلینو دعثمان رضی اللہ عنہ نه وودمعاویہ رضی اللہ عنہ دا گمان وو چه د علی رضی اللہ عنہ نه کوتاهی کیږی حکم پده باندے د عثمان رضی اللہ عنہ د قاتلینو نه قصاص اخستل فرض دی او دای خيال وو چه قصاص د بیعت نه مخکښ دے او معاویہ رضی اللہ عنہ ولی الدم وو یعنی د قصاص اختیار دده وو حکم دا د عثمان رضی اللہ عنہ رسته دار وو (د تره خوی ئے وو) دکتور ابراهیم په طعنة فی قلب علی ص ۲۹ کښ وائی چه د علی رضی اللہ عنہ په بیعت مشران صحابه کرام او مهاجرین او انصار ټول متفق وو او ټول اسلامی ښارونه دده خلافت ته منقاد وو لکه حجاز یمن فارس خراسان مصر افریقه جزیره اذربائی جان ، هند او سند او نوبه او دده د بیعت نه صرف د شام والا خلاف کریو - وهم لايمثلون نصف الامة ولاربعها بل قد لا يصلون عشرين - یعنی دوی د امت نیمه حصه بلکښ څلورمه حصه هم نه وو بلکښ لسمی حصه ته هم نه رسیدل او په شام کښ بعض صحابه کرام او تابعینو د علی رضی اللہ عنہ په خلافت اقرار کولو او د معاویہ رضی اللہ عنہ نه په طرف وو لکه شداد بن اوس عبد الرحمن بن غنم رضی اللہ عنهم وغیره -

د علی رضی اللہ عنہ حکومت ډیر فراخه وو لکه د خلافت ملوکیت ص ۱۳۰ نه معلومیږی د روم د پولو نه نیولی تر یمن پوری او د افغانستان نه تر شمالی افریقه پوری خور وو - صرف شام ورسره نه وو -

اتمه خبره د اتفاق په اعتبار د خليفه گانو اقسام

د اسلامي تاريخ د مطالعې نه معلومېږي چې په دنيا کېن مختلف قسم خلافتونه تير شوي -

يو قسم هغه وو چې ټول امت په متفق وو لکه خلافت د خلفاء راشدينو او ددې بيان مخکېن تير شو چې د علي رضي الله عنه په خلافت هم تقريباً ټول امت متفق وو او په دوی کېن د ټولو نه زيات اتفاق په عثمان رضي الله عنه راغلی وو -

دغه رنگي خلافت د معاويه رضي الله عنه ځکه د حسن رضي الله عنه د صلح نه روستو په ده ټول خلق متفق وو لکه په رسايل د ابن حزم ص ۱۶۲ جلد ۲ کېن وائي ، واجمع عليه جميع المسلمين ټول مسلمانان په راجمع شو - پدې وجه دغه کال ته عام الجماعة د اتفاق کال وائي دغه رنگي عبد الملك بن مروان او د هغه په اولاد هم ټول خلق متفق وو لکه ددې بيان ابن تيميه رحمه الله په منهاج السنة النبويه ص ۳۱۰ جلد ۲ کېن کړي -

دا بالا اتفاق خليفه گانو وو او د دوی خلافت شرعي خلافت وو -

دويم قسم د هغه خلافتونه وو چې اکثر امت په متفق وو او بعض خلق ترينه مخالف وو - لکه خلافت د يزيد او خلافت د بنو عباس - ابن تيميه رحمه الله په منهاج السنة النبويه ص ۳۱۰ جلد ۲ کېن وائي چې په

يزيد او د عباس رضی الله عنه په اولاد ټول خلق متفق نه وو - دغه رنگی
عبد الله بن الزبير رضی الله عنه -

او د تاريخ د مطالعې نه دا خبره معلومېږي چه د کوم خليفه گانو نه
بعض خلقو مخالفت کړی نو د دغه مخالفت د وجه نه د مغوی خلافت
اختلافي گرځيدلی - لکه د يزيد سره په اول کښ د حجاز والا بيعت نه وو
کړی نو په دغه وخت کښ دا شرعی خليفه نه وو روستو ورسره ټول خلق
متفق شو نو بيا شرعی خليفه وگرځيده ځکه متغلب دپاره دا ضروری ده
چه ټول خلق په راجمع شي او دا بيان مخکښ تير شويو -

سيوطی رحمه الله په تاريخ الخلفاء ص ۱۸۲ کښ د نوفل بن ابی الفرات
رحمه الله نه نقل کوی چه څه د عمر بن عبد العزيز رحمه الله خواته
ناست ووم يو سړی اويل چه امير المؤمنين يزيد بن معاويه ويلي نو عمر بن
عبد العزيز رحمه الله ورته اويل چه آيا ته يزيد ته امير المؤمنين وی امرئ
وکړو او دغه سړی ته ئه شل کوری ورکړی -

ددينه معلومه شوه چه عمر بن عبد العزيز رحمه الله يزيد ته خليفه
او امير المؤمنين نه ويلو -

دغه رنگی عبد الله بن زبير رضی الله عنه ته بعض خلق امير المؤمنين
وائی ځکه په اکثر علاقو ئه امارت وو او بعض ورته امير المؤمنين نه وائی
ځکه په شام کښ ورسره د بعض علاقو بيعت نه وو -

دده تفصيل دادے چه ذهبي رحمه الله په سير اعلام النبلاء ص ۳۶۲ جلد ۳ کښې وائی چه کله يزيد وفات شو نو د عبد الله بن الزبير رضی الله عنه سره په ۶۲ هـ کښې بيعت وشو او دده حکومت په حجاز يمن مصر عراق خراسان او په بعض حصه د شام وو. او حکومت ئه مکمل نه شو دده وچه نه بعض علماء دا په امراء المؤمنين کښې نه شماری او دده حکومت ته د اختلاف زمانه وای ځکه مروان په شام قبضه وکړه بيا په مصر اود مروان د مرگ نه روستو دده ځوی عبد الملك بن مروان راپورته شو او د ابن الزبير رضی الله سره جنګ وکړو او هغه ئه شهيد کړو نو عبد الملك ته د خلافت استقلال حاصل شو بيا د دوی حکومت وو تر دے چه شپيته کاله روستو ترينه بنو العباس په زور حکومت واخستلو او په مقدمه د ابن خلدون ص ۱۱۳ کښې وائی مع ان الكثير من الصحابة كانوا يرون ان بيعة ابن الزبير رضی الله عنه لم تنعقد لا نه لم يحضرها اهل الحل والعقد كبيعة مروان، د ديرو صحابه کرامو د انظرو وچه د عبد الله بن الزبير بيعت نه دے منعقد شوی ځکه دپته اهل الحل والعقد نه وو حاضر شوی لکه د مروان بيعت نه دے منعقد شوی -

د الامامة العظمی په حاشیه کښې لیکي چه د عبد الله بن الزبير رضی الله عنه د دور نه ځنی خلق په خلافت د ابن الزبير تعبیر کوی او ځنی ترينه په فتنه د ابن الزبير تعبیر کوی -

دغه رنگي د عبد الله بن الزبير رضی الله عنه د بيعت تفصيل علی بن محمد الصلابي په خپل کتاب خلافة امير المؤمنين کښې کړی ص ۵۵ چه دده

سره په حجاز کښ بیعت وشو او په عراق کښ تر آخر سر د مشرقی اسلامی ملکونو پوری او په مصر کښ تر آخر سر د مغربی ملکونو پوری او په شام کښ ورسره هم بیعت وشو لکن بعض طرفونو د شام بیعت ونکړو - پدی طریقه په ټول اسلامی ملکونو کښ ورسره بیعت وشو - او په ټول اطرافو کښ حای په حای خپل نائبان او والیان مقرر کړل - او تقریباً ټول ښارونه دده په بیعت متفق شو ددے وچ نه ډیر علماء او مؤرخین دا وائی چه د عبدالله بن الزبیر رضی الله عنه بیعت شرعی بیعت وو-

ابن حزم او سیوطی رحمهما الله ورته هم شرعی بیعت وائی ذمبی رحمہ الله ورته هم امیر المؤمنین وائی او مروان او دده حوی عبد الملک باغیان وو - او کومو خلقو چه د عبد الله بن الزبیر رضی الله عنه سره بیعت نه وو کړی نو د هغوی په سر کښ دری اهم شخصیتونه وو او د هغوی په خلقو کښ ډیر اثر وو خصوصاً په حجاز کښ او هغه شخصیات عبد الله بن عمرؓ او ابن عباسؓ او محمد بن الحنفیه رضی الله عنهم وو - او دوی دری واړو تر مرگه پوری بیعت ونکړو -

او کله چه عبدالله بن الزبیر رضی الله عنه د محمد بن الحنفیه او ابن عباس رضی الله عنهما نه د بیعت مطالبه وکړه نو هغوی دواړو اوپل چه ، لاحقاً تجتمع لك البلاد ويتسق لك الناس - تر هغه پوری درسره بیعت نه کوو تر څو چه ټول ښارونه او خلق په تا نه وی راجمع شوی او وعده ئه ورسره وکړه چه ستا مخالفت به نه کوو - بهر حال د عبد الله بن الزبیر رضی الله عنه په خلافت کښ اختلاف وو-

دریم قسم هغه خلافتونه وو چه د بعض خلقو د طرف نه ورسره
بیعت شویو او اکثر امت په متفق نه وو لکه حسین رضی الله عنه چه دده
سره د کوفه والا بیعت کړیو او د مغویته هجرت وکړو لکن د نور چا
بیعتونه ورسره نه وو.

نو دا شرعی خلیفه نه وو.

کله چه حسین رضی الله عنه عراق ته روان وو او په لاره کښ ورله
فرزدق مخ له ورغلی حسین رضی الله عنه ویل حالات څرنګی دی هغه ویل
د خلقو زړونه ستا سره دی لکن توری د بنو امیه وو سره دی -

حسین رضی الله عنه ویل څما سره خوبیک د هغوی د خطونو او
بیعتونو نه ډک دے -

دغه رنګی اختلافی امیران نور هم وو لکه په الانباء فی تاریخ الخلفاء
ص ۵۳ کښ د هغه خلقو نومونه ذکر کړی چه د هغوی سره د بنو امیو
په دور کښ د خلافت بیعتونه شویو او وائی چه ، ولم يتم لواحد من هؤلاء
امر ، پدے کسانو کښ د یو خلافت هم دے مکمل شوی - او د هغه
کسانو نومونه دادی - حسین بن علی رضی الله عنه چه دده سره د کوفه
والا بیعت کړیو او د مغویته هجرت وکړو کما مر - عبد الله بن الزبير محمد
بن حنفیه ضحاک بن قیس ، عمرو بن سعید عبد الرحمن بن الأشعث
یزید بن المهلب عبد الله بن معاویه -

دغه رنگی په تاریخ الخلفاء ص ۲۲ کښی سیوطی وائی هغه ابراهیم چه د یزید الناقض نه روستو وو د هغه خلافت نه وو مکمل شوی - فان قوما بايعوه بالخلافة وآخرين لم يبايعوه وقوم كانوا يدعونه بالامارة دون الخلافة- یو قوم ورسره په خلافت بیعت کړیو او نورو ورسره بیعت نه وو کړی او یو قوم ورته امیر ویلو او خلیفه ئه ورته نه ویلو - بیا دا خلیفه گان دوه قسمه وو یو هغه وو چه اکثریت په د خلقو متفق وو لکه عبد الله بن الزبیر دویم هغه وو چه اکثریت د خلقو په متفق نه وو لکه دا باقی نور-

خلورم قسم هغه خلافتونه وو چه د مغوی حکومت او امارت په یو ملک پوری محدود وو - لکه ابن کثیر وائی چه په عراق کښی د عباسیانو حکومت وو او په مصر کښی د فاطمین حکومت وو او په مغرب کښی د امویینو حکومت وو - او په الدرر السنیة ص ۵۴۰ جلد ۸ کښی هم وائی چه په ۳۰۰ — هـ کښی په عالم اسلامی کښی دا دری خلافتونه وو - د دوی خلافت د هغه اقلیم او ملک خلقو منلی وو-

نهمه خبره تتمه د مخکښ بحث د یو خلیفه د خلافت دپاره د یو خو کسانو بیعت کافی نه دے ترخو چه په د اکثر امت اتفاق او رضا نه وی راغلی - دابحث مخکښ تیر شو لکن مونږ د زیات وضاحت دپاره زیات صراحت کوو - د یو خلیفه دپاره د یو خو کسانو بیعت کافی نه دے - لکه خرنکی چه یحیی بن ابی الخیر العمرانی المتوفی ۵۵۸ — هـ په خپل کتاب الانتصار فی الرد علی المعتزلة القدريه ص ۸۳۶ جلد ۳ کښی وائی ، فنحن نقول لما بايع عمرُ ابا بكرٍ انعقدت له الامامة لا بمجرد مبايعته ولكن لتتابع

الايدي الى المبايعة ولولم يبايعه عمرٌ وبقى الناس مخالفين وانقسموا
انقساماً لا يتميز فيه الغالب من المغلوب لما انعقدت امامته لان شرط
ابتداء الانعقاد قيام الشوكة وانصراف القلوب الى المبايعة ومطابقة
البواطن والظواهر على ذلك المقصود الذي يراد له الامام وهو جمع شتات
الاراء ولا تتفق الارادات المتناقضة على مبايعة ذي رأى واحد الا اذا ظهرت
شوكته ورسخت في النفوس رهبته ومهابته ولم يخالفه الامن لا يكثر
بمخالفته -

مونږ وايو چه كله عمر رضى الله عنه د ابوبكر رضى الله عنه سره
بيعت وكړو نو د هغه امامت منعقد شو لکن دا خلافت صرف د بيعت
دوچه نه نه وو بلکنې د وچه پي درېي لاسونونه بيعت ته او کچري عمر
بيعت نه وی کړی او په خلقو کښې مخالفت او داسی تقسیم راغلی وی چه
دا پته نه لگیدی چه کوم طرف ته کسان ډیر دی نو خلافت نه منعقد
کیده ځکه د خلافت د انعقاد د شروع کیدو شرط دا دے - چه قدرت به
موجود وی او د خلقو زړونه به بيعت ته مائله وی او د خلقو ظاهر او
باطن به د دغه مقصد سره موافق وی چه د کوم مقصد دپاره خليفه
جوړولی شی چه هغه مختلف رای گاني جمع کول دی او مختلفه ارادے د یو
کس په بيعت نه متفق کیږي مگر هله چه كله د دغه کس شوکت او غلبه
ظاهره وی او په زړونو د هغه رغب وی او معتبر خلقئ مخالف نه وی-

فائده ددے عبارت نه معلومه شوه چه د يو کس په بيعت خليفه نه مقرر کيږي دويم دا چه کله د يو خليفه په باره کښې مسلمانان تقسيم شي يعنې څوک ئه موافق وي او څوک مخالف وي -

او دا پته نه لگي چه کوم طرف ته مسلمانان ډير دي نو بيا هم خلافت نه منعقد کيږي - دريم دا چه کله دا خبره واضحه وي چه مخالف کسان ئه ډير دي نو بيا خو په طريقه اولي سره خلافت نه منعقد کيږي - څلورم دا چه د کوم خليفه سره بيعت کيږي نو د مخکښ نه به د خلقو زړونه د هغه بيعت ته مائله وي کچري د خلقو زړونه دمخکښ نه دهغه بيعت ته مائله نه وي نو هم د هغه د خلافت د انعقاد شروع صحيح نه ده -

دغه رنگي وهبة الزهيلي په الفقه الاسلامي وادلته ص ۲۹۵ جلد ۸ عنوان ايښي چه موافقه الامة يعنې په بيعت کښې د امت اتفاق او رضا شرط دے بيا وائي، فاذا عقد البيعة شخص واحد لا تنعقد حتى تتم موافقة الامة ورضاها، يعنې د يو کس په بيعت خلافت نه منعقد کيږي تر څو چه د نور امت موافقت او رضا نه وي -

بيا وائي چه قال الغزالي في بيعة ابي بكر رضي الله عنه ولو لم يبايعه غير عمر وبقى كافة الخلق مخالفين او انقسموا انقسامات كافئالا يميز فيه غالب عن مغلوب لما انعقدت الامامة امام غزالي رحمه الله وائي کچري د ابوبکرؓ سره د عمر رضي الله عنه نه علاوه بل چا بيعت نه وي کړي او مخالف شوي وي - نو خلافت نه منعقد کيده يا په خلقو کښې داسي برابر

تقسیم شوی وی چه د غالب او مغلوب تمیز نه کیده نو هم خلافت نه منعقد کیده -

د امام غزالی د عبارت نه هم دا خبره معلومه شوه چه د یو کس په بیعت خلافت نه منعقد کیږي - دویم دا چه کله خلق تقسیم شی بعض خلق موافق وی او بعض مخالف وی او دا فرق نه کیږي چه کوم طرف ته کسان ډیر دی نو بیا هم خلافت نه منعقد کیږي - دریم ترینه دا معلومه شوه چه کله دا خبره واضحه وی چه مخالف کسان ډیر دی نو بیا خو په طریقه اولی سره خلافت نه منعقد کیږي -

بیا وائی قال ابن تیمیه فی مبايعة ابی بکر لوقدر ان عمر وطائفة معه بايعوه وامتنع سائر الصحابة عن البيعة لم يصر اماما بذالك وانما صار اماما بمبايعة جمهور الصحابة الذين هم اهل القدرة والشوكة - ابن تیمیه رحمه الله وائی بالفرض که ابوبکر رضی الله عنه سره عمر رضی الله عنه او یوے ډلی بیعت کریوی او باقی صحابه کرام د بیعت نه منع شویوی نو ابوبکر رضی الله عنه خلیفه نه جوړیده - هغه په دے خلیفه شو چه جمهور صحابه کرامو چه هغه د قدرت او قوت خاوندان وو هغوی ورسره بیعت وکړو -

د ابن تیمیه رحمه الله د عبارت نه هم معلومه شوه چه د یو ډلی بیعت کافی نه دے اگر که د عمر غونډی خلق پکښی وی -

دغه رنگی د عثمان رضی الله عنه په باره کښی وائی چه عثمان رضی الله عنه ، لم يصر امامًا باختيار بعضهم - عثمان رضی الله عنه د بعض

خلقو په انتخاب نه وو خليفه شوى بلکېنې پدې خليفه شو چه ټولو خلقو ورسره بيعت وکړو - منهاج السنة ص ۱۴۳ جلد ۱ -

دغه رنگي په الفقهه الاسلامي ص ۳۰۰ جلد ۸ کېنې وائی والخلاصة
ان اختيار الخليفة يتم اساسا ببيعة اكثر المسلمين العامة - خلاصه داده
 چه د خليفه غوره کول بنيادی پدې پوره کېږي چه اکثر عام مسلمانان ورسره بيعت وکړي - ددينه هم معلومه شوه چه په بيعت کېنې د اکثر مسلمانانو اتفاق ضروري دی او بيا د عامو مسلمانانو اکثريت ضروري دی بله وجه داده که د يو څو کسانو بيعت د يو خليفه د خلافت دپاره کافی وی نو پکار دا ده چه حسين رضی الله عنه خليفه وی - لکن التالی باطل فالمقدم مثله هر چه دليل د بطلان التالی دے نو هغه دا دے چه حسين رضی الله عنه ته چا خليفه نه دے ویلی - او هر چه دليل د ملازمی دے نو هغه دا دے چه د حسين رضی الله عنه سره د کوفې والا بيعتونه کړيو او دا په دغه وخت کېنې غوره انسان وو او د خلافت ټول شرطونو پکېنې هم موجود وو - او د حسين رضی الله عنه نه علاوه نور ډير کسان داسی وو چه د هغوی سره بيعتونه شويو او چاورته خليفه گان نه دی ویلی چه د هغوی تفصيل مونږ مخکېنې ذکر کړی -

بله وجه دا ده چه دا د اهل السنة والجماعة عقیده نه ده - ابن تیمیه رحمه الله په منهاج السنة النبويه ص ۲۲۸ جلد ۳ کېنې وائی ، ليس قول اهل السنة والجماعة وليس مذهبهم انه بمجرد مبايعة واحد قرشي
تنعقد بيعته ويجب على جميع الناس طاعته هذا وان كان قد قاله بعض

اهل الکلام فلیس هو قول ائمة اهل السنة والجماعة - یعنی دا نه د اهل السنة والجماعة قول دے او نه ئے مذهب دے چه صرف په بیعت د یو قریشی سره د هغه بیعت منعقد شو او په ټولو خلقو د هغه طاعت لازمیږي دا اکر که د بعض متکلمینو خبره ده خو د اهل السنة والجماعة قول نه دے -

حاصل ئے دا دے چه د بعض متکلمینو دا رای ده چه یو قریشی کس وی او د هغه سره بیعت وشي نو د هغه بیعت او خلافت صحیح دے او په ټول امت د هغه طاعت او بیعت فرض دے - نو ابن تیمیه رحمه الله دوه ځل دا خبره کوی چه دا د اهل السنة والجماعة قول نه دے او نه ئے مذهب دے -

لسمه خبره د خلیفه شرطونه په اختیار صورت کښی

علامه ماوردی رحمه الله د خلافت دپاره اوه ۷ شرطونه ذکر کړي ،
 ۱- عدالت ، ۲- علم ۳- روغوالی د حواسو یعنی دغوگونو سترگو او ژبی ۴- روغوالی د اندامونو ۵- داسی رای چه په هغه سره د رعیت سیاست او تدبیر کولی شي ۶- شجاعت بهادری چه جهادونه کولی شي ۷- نسب یغنی قریشی به وی - الاحکام السلطانيه ص ۶-

او په تفسیر قرطبی ص ۲۷۰ جلد ۱ کښی یوولس شرطونه ذکر کړي بعض هغه دی چه مخکښ بیان شو او د دغه نه علاوه پکښی دا شرطونه

هم دی - ۸ - آزاد به وی غلام به نه وی - ۹ - مسلمان به وی - ۱۰ - نارینه به وی - ۱۱ - بالغ به وی - ۱۲ - عاقل به وی -

او په الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۲۱۹ جلد ۶ کنځ وائی چه علم او اجتهاد د احنافو په نزد شرط د اولویت دے او د نورو امامانو په نیز شرط د صحت دے - احناف وائی چه فاسق او امی هم خلافت کولی شی اکر چه عادل او مجتهد نوی -

او دا شرطونه استنباطی او اجتهادی شرطونه دی پدیکښ زیادت د مصلحت په خاطر هم کیدشی - نظرية الخروج في الفقه الاسلامي ص ۹۲ او علماء د امامت دپاره دومره شرطونه ذکر کړی چه د بل څه دپاره د دومره نه دی ذکر کړی او ددے وجه داده چه د امامت کارونه غټ دی او خطر هغه زیاته ده اودادشارع عادت دے چه کله یوکارغت وی نو شرطونه ئے زیات وی - الاحکام فی تمیز الفتاوی عن الاحکام ص ۲۹ بحواله د اسلام سیاسی او اداری نظام ص ۲۳۱ -

یولسمه خبره د خلافت او ملوکیت فرق

د خلافت او ملوکیت په مینځ کښ په مختلفو طریقو فرقونه کولی شی یو فرق دا دے چه ، فالملك يتم عادة عن طريق القهر والغلبة والعهد من الایاء للابناء ونحو ذالک دون الرجوع لاهل الحل والعقد الامامة العظمی ص ۴۰ - حاصل دا دے چه ملوکیت غالباً په قهر او غلبی سره پوره کیږی او نیابت وی د پلارانو نه زامونو ته پدیکښ رجوع اهل الحل

والعقد ته نه وی - اما الخلافة فلا تكون الا باقرار اهل الحل والعقد سواء
عن طریق الاختیار او عن طریق الاستخلاف - او خلافت په اقرار د اهل
 الحل والعقد سره وی یا په طریقه د ټاکنی ددے شخص سره وی اولاً او یا
 مخکښ خلیفه یو شخص مقرر کړی - او د اهل الحل والعقد د مشورې او
 د عامو مسلمانانو د تائید نه روستو دا کس وټاکي یعنی د دواړو ټاکلو
 طریقه بیلابیل ده.

بعض فرقونه مولانا مودودی په خلافت او ملوکیت کښې بیان کړی
 ص ۱۷۱ لکه دویم فرق هغه دا بیان کړی چه د دوی د ژوند تیروولو طریقه
 بیلا بیل وه یعنی دویم فرق په ژوند تیروولو کښې وه مونږه حاصل نقل کوو

او هغه دا چه کله د ملوکیت دور شروع شو نو دوی د قیصر او
 کسری په شان په مانږو کښې اوسیدل څوکیداران مقرر شو ملاقاتونه
 گران شو د رعیت د حالاتو نه په صحیح طریقه نه خبریدل - او خلفاء
 راشدین به د عوامو په مینځ کښې اوسیدل په بازارونو کښې به گرځیدل
 پینځه وخته مانځه ته به حاضریدل د جمعې په مونځونو کښې به د الله
 تعالی د ذکر او د دین د تعلیم نه علاوه خلق د خپل حکومتونو د پالښتونه
 خبرول -

د دوی په ذات یا د دوی په حکومت به چه د چا اعتراض وو د هغوی
 جواب ته به حاضریدل - دریم فرق دا وو چه د بیت المال په حیثیت کښې
 بدلون راغلی -

او هغه دا چه د خلفاء راشدينو په دور كېنې بيت المال د خليفه او د هغه د حكومت سره د الله تعالى او د مخلوق يو امانت وو او د خپلې خوښۍ تصرف پكېنې چانه شو كولى د هغه به دومره تنخواه وه څومره چه د يو درميانه سړي د مصرف دپاره كافي وي . او د ملوكيت په دوران كېنې بيت المال او خزانه د بادشاه او د شاهي خاندان ملكيت وه . چا به بادشاه سره حساب نشو كولى بادشاهانو او شهزادگانو او واليانو او عسكري قوماندانانو به په بيت المال كېنې به خايه تصرف او مصرف كولو او د آمدن په لاروكېنې هم د حلالو او حرامو فرق نه وو.

نو په خلافت كېنې د بيت المال حيثيت د امانت وو او په ملوكيت كېنې د بيت المال حيثيت د ملكيت وو.

څلورم فرق دا وو چه د راي په ښكاره كولو كېنې بدلون راغى په خلافت كېنې د خلقو ژبې ازادى وي او د خلقو وجدان او ضمير ژوندى وو په امر بالمعروف او نهى عن المنكر كېنې ازادى وه د غټو خلقو په غلطۍ به نيوكه كيده او حق خبره به په ډاگه ويلى شوه چا به چه حق خبره كوله هغه ته به غصه او دمكى نه وه بلكېنې د هغه تعريف او شاباسى او تشويق به كيده چا به چه څه نيوكه كوله په هغه به څه فشار نه راتلو او هغه ته به معقول جواب كيده .

خو د ملوكيت په وخت كېنې د خلقو ژبې بندى شوى وجدان او ضمير مړ شو په امر بالمعروف او نهى عن المنكر كېنې ازادى ختمه شوه

ژبی به یا بندی وی یا به د هغوی تعریفونه کیدل او که چا به حق خبره کوله نو هغه به یا بندی کیده او یا به دده دپاره وژل او وهل وو .

پینځم فرق د عدلی او قضا په آزادی کښ بدلون

د خلفاء راشدینو په دور کښ په قاضیانو د هیچا فشار نه وو د قضا په کارونو کښ به چا مداخلت نشو کولی تردی چه قاضی به د خلیفه خلاف فیصله کولی شوه .

خو چه کله ملوکیت راغی نو په قضا کښ آزادی ختمه شوه شهزادگانو او والیانو او نورو مشرانو په خلاف په دعوو کښ عدل گران شو والیانو به هم د قاضیانو عزل او نصب کولی شو او د خلافت په دور کښ دا واک صرف د خلیفه سره وو .

شپږم فرق د نسلی او قومی عصبیتونو رابښکاره کیدل

اسلام د قوم نسل وطن او قبیلې فرق ختم کړیو او اسلام وائی چه ټول انسانان یو شان حقونه لری او دا ټول یو امت دے لکن د ملوکیت په دوران کښ دا فرق بیا رابښکاره شو او د بنو امیو په حکومت کښ به د عربو او عجمو فرق کیده د والی او قاضی تر دے چه د مانځه د امام د ټاکلو په وخت کښ به هم دا فرق کیده چه دا عرب دے او که غیر عرب په کوفه کښ حجاج حکم کړیو چه د عربو نه په غیر بل څوک امام نه کړی . کله چه سعید بن جبیر رحمه الله گرفتار شو نو حجاج په احسان زیاتنه وکړه چه ما ته د مانځه امام مقرر کړیوی او حال دا چه دلته د

عربونه علاوه بل څوک امامت نشي کولی د بصری نه ئه نوی عجم مسلمانان په پراخه اندازه په زور ویستل - سعید بن جبیر د قضاوت نه پدې وجه معزوله شو چه دا عرب نه دے - د عربو او د عجمو د نفرت نه علاوه په عربو کښی دننه هم سخت قبائلی نفرتونه راپیدا شو داسی وخت هم راغلی چه د بنو امیویه دارالسلطنت دمشق کښی په هر مسجد کښی دوه جدا جدا محرابونه او دوه امامان جوړ شو او دا اختلاف د اموی سلطنت د چپه کیدو د اسبابونه یو سبب وو - بعض نور فرقونه هم مولانا مودودی په خلافت او ملوکیت کښی بیان کړی -

دولسمه خبره د خلفاء راشدینو نه روستو بادشاهانوته

خلیفه ویل او د دے حکم

حافظ بن تیمیه رحمه الله المتوفی ۷۲۸ هـ وائی چه رستنو بادشاهانوته خلیفه گان ویل جائز دی اکر چه دوی بادشاهان دی او د انبیاء خلیفه گان نه دی او دلیل په حدیث د بخاری او مسلم دے رسول الله ﷺ وائی ، کانت بنو اسرائیل تسوسهم الانبیاء کلما هلك نبي خلفه نبي وانه لانی بعدی وسیکون خلفاء فیکثرون قالوا فما تأمرنا قال فوا بیعة الاول فالاول اعطوهم حقهم فان الله سائلهم عما استرعاهم بخاری ص ۲۹۱ جلد ۱ کتاب الانبیاء مسلم ص ۱۲۶ جلد ۲ کتاب الاماره -

د بنی اسرائیلو سیاست د هغوی پیغمبرانو کولو کله به چه یو پیغمبر وفات شو نو په عوض کښی به ئه بل پیغمبر راغلی او ځما نه روستو

پیغمبر نه راځي لکن خليفه گان به وي کله به زيات هم وي - صحابه کرامو
 اويل چه په داسي حالاتو کښي ته مونږ ته څه حکم کوي (چه د مخکښ
 طاعت وکړو او که د روستني) رسول الله ﷺ اويل چه د هغه خليفه طاعت
 وکړي چه د کوم سره مو اول بيعت کړيوي د هغوي حق پوره کړي او الله
 تعاليٰ به د هغوينه د خپل رعيت په باره کښي تپوس کوي -

د استدلال طريقه د دے حديث نه په دوه طريقو دليل نيسي يو دا
 چه پدے حديث کښي دا ذکر شوي چه دا خليفه گان به ډير وي او خلفاء
 راشدين خو ډير نه وو صرف څلور وو نو معلومه شوه چه د خلفاء
 راشدينو نه روستو به نور خليفه گان وي -

دويم دا چه د ، فوا ببيعتہ الاول فالاول نه معلومېږي چه د دوي په
 مينځ کښي به اختلاف راځي او د خلفاء راشدينو په مينځ کښي د خلافت په
 وجه اختلاف نه دے راغلي -

ديارلسمه خبره وحدت او تعدد د خليفه

يعني په يو وخت کښي ډير خليفه گان کيدشي او که نه - په تفسير
 اضواء البيان ص ۳۰ جلد ۱ کښي وائي چه پديکښي دري قوله دي کراميه
 وائي چه په يو وخت کښي ډير خليفه گان کيدشي -

دويم قول د جمهورو علماء کرامو دے چه په يو وخت کښي ډير
 خليفه گان نشي کيدے ځکه رسول الله ﷺ وائي ، اذا بويع الخليفين

فاقتلوا الآخر منهما ، کله چه د دوه خليفه گانو سره بيعت وشي نو
روستنی مړ کړی - دغه رنگی نور حدیثونه هم شته -

دریم قول دا دے چه پدیکېنې تفصیل دے او هغه دا چه په یو
صورت کېنې تعدد ناجائز دے چه کله یو ښار وی یا نددی ښارونه وی -

او په دویم صورت کېنې جائز دے چه کله جدا جدا ملکونه وی لکه
اندلس او خراسان دغه رنگی الفقهه الاسلامی ص ۶۱۰ جلد ۶ هم لیکلی -
او قرطبی هم وائی چه کله ملکونه جدا جدا وی نو تعدد جائز دے او دا
مذهب د استاذ ابو اسحاق هم دے -

ابن کثیر رحمه الله وائی چه ددے مثال دا دے چه په عراق کېنې د
عباسیانو حکومت وو او په مصر کېنې د فاطمیینو او په مغرب کېنې د
امویینو حکومت وو -

ابن تیمیه رحمه الله هم وائی چه سنت طریقه دا ده چه د ټولو
مسلمانانو یو امام وی کچری د څه اسبابو د وچ نه دا سنت پریښودلی چی
او ډیر امیران مقرر شی نو په هر امیر دا فرض دی چه حدود جاری کړی -
مجموع الفتاوی ص ۱۵۷ جلد ۳۲ -

علامه شوکانی رحمه الله وائی چه کله اسلام خور شو او په اسلامی
ملکونو کېنې فراخی راغله او په هر ملک او طرف باندی بیلا بیل بادشاهان
او امیران مقرر شو او د یو امیر حکم په بل ملک او طرف کېنې نه جاری
کیدو نو په دغه وخت کېنې د امامانو او بادشاهانو په ډیروالی کېنې څه

نقصان نشته او د هر طرف په خلقو د خپل خپل امير تابعداري د بيعت نه روستو فرض ده او د يو طرف او ملک په خلقو د بل طرف او ملک د امير تابعداري فرض نه ده او کله چه د دغه امير په ملک او علاقه کښ دده په مقابله او خلاف کښ څوک ودريري نو د هغه وجل هم جائز دی که توبه ئه نه کوله السيل الجرار ص ۵۱۳ جلد ۴-

او دا قول د ابن ازرق مالکي او علامه ماذري هم دے - بحواله معامله الحکام ص ۱۷ او دا قول د شيخ عبد القادر البغدادی المتوفی ۴۲۹ هـ هم دے اصول الدين ص ۲۷۲ دغه رنگي دا قول د امام الحرمین او قاضی عضد الدين او عبد العزيز فرهاری هم دے الامامة العظمی ص ۵۶۰ مضمون مذهب اهل السنة من تعدد الائمة - او دا قول د علامه صديق حسن خان هم دے - بحواله د اسلام سیاسی او اداری نظام -

دغه رنگي بيان شيخ رشيد رضا هم کړی او بيا وائی چه پدی اتفاق دے چه د اميرانو ډير والی د ضرورت د وجه نه جائز دے کچري ضرورت ختم شو نو بيا وحدت (يو والی) فرض دے الخلافة ص ۵۶-

او عبد الله قادري الاهل وائی چه په حديث د مسلم کښ راځي چه ، ستكون امراء فتعرفون وتنكرون ، زر ده چه په تاسو به اميران مقرر شي د مغوی ځنی کارونه به تاسو پیجی او ځنې به ئه تاسو نه پیجی یعنی څه به د شریعت برابر وی او څه به خلاف وی او په بل حدیث د مسلم شریف کښ راځي ، خيار ائمتکم الذین تحبونهم ويحبونکم ، غوره اميران ستاسو هغه

کسان دی چه تاسو د هغوی سره مینه کوی او هغوی ستاسو سره مینه کوی - پدے دواړو حدیثونو کښ دیته اشاره ده چه روستو به په امیرانو کښ دپروالی رایی ، کتاب الحدود والسلطان ص ۶۱ -

علامه صنعانی رحمه الله هم وایی چه د دولت عباسی نه روستو خلق په یو خلیفه نه دی راجمع شوی بلکښ د هر طرف به خپل خپل خلیفه وو - معامله الحکام فی ضوء الکتاب والسنة ص ۱۵ -

شیخ محمد بن عبدالوهاب رحمه الله وایی چه د امام احمد رحمه الله د زمانی نه زمونږ د دور پوری خلق په یو امام نه دی راجمع شوی - الامامة العظمی ص ۲۰۹ -

خلاصه بحث د دریم قول والا نه خو خبری معلوم شوی یو دا چه د ضرورت په وخت کښ دیر خلیفه گان کیدیشی دویم داچه دغه خلیفه لره حکم د امام اعظم دے - دریم دا چه د هر طرف په خلقو د خپل خلیفه سره بیعت او د هغه سمع او طاعت فرض دے -

خلورم دا چه بیعت او طاعت د هغه خلیفه فرض دے چه د هغه سُلطه او قدرت وی - پینځم دا چه بیعت او طاعت صرف په هغه چا فرض دے چه په هغوی کښ ددغه خلیفه اوامر او نواهی نافذ وی لکه پدے باندے شوکانی رحمه الله په السیل الجرار کښ تصریح کړی -

دغه رنگی خلق د هغه نه یریری او د ویرے د وچه نه د هغه حکمونه منی - انظر مجمع الانهار ص ۴۵۱ جلد ۲ معامله الحکام ص ۱۸ -

دمیچی او مولانا عبد الباقي د جمهورو قول لره ترجیح ورکړی او د
ترجیح وجوہات ئے بیان کړی۔

څوارلسمه خبره د بیعت معنی

بیعت دیته وائی چه یو کس خپل خلیفه او امیر المؤمنین قولاً یا فعلاً
اومنی اگر چه د هغه سره په لاس بیعت ونکړی او اصل خبره په بیعت کښ
دا ده چه د خلیفه سره به بیعت په قرآن او سنت او د حق په قائمولو او
په عدل او انصاف کولی شی چه خلیفه به دا کارونه کوی او څه به د
خلیفه د نیکی په کارونو کښ سمع او طاعت کوم لکه عبد الرحمن بن
عوف رضی الله عنه د عثمان رضی الله عنه سره پدے الفاظو بیعت کړیو
چه ، ابایعک علی سنة الله ورسوله والخلیفتین من بعده ، څه ستا سره
بیعت کوم په طریقه د الله او د رسول الله ﷺ او د ابوبکر او عمر او بیا
ورسره نورو خلقو هم پدے الفاظو بیعت وکړو ۔

دغه رنگی کله چه عبد الله بن الزبیر رضی الله عنه شهید شو او خلق
په عبد الملك بن مروان راجمع شو نو عبد الله بن عمر رضی الله عنه
ورسره پدے الفاظو بیعت وکړو او خط ئے ورته ولیکو چه ، انی اقر
بالسمع والطاعة لعبد الله عبد الملك امیر المؤمنین علی سنة الله ورسوله
فیما استطعت وان بنی قد اقرّوا بذالك ، څه اقرار کوم په سمع او طاعت
د امیر المؤمنین عبد الملك بن مروان دپاره په طریقه د الله او رسول څومره
چه ځما وس کیږی او ځما ځامن هم پدے اقرار کوی ۔

دغه رنگی صحابه کرامو به د رسول الله ﷺ سره بیعت کولو په سمع او طاعت الخلافة ص ۳۳ -

او دمیچی په الامامة العظمی ص ۲۰۳ کښی وائی چه بیعت به امام اخی او یا د هغه نائب لکه نبی ﷺ د فتح مکه په کال عمر رضی الله عنه ته ویلیو چه د زنانو نه بیعت واخله -

د بیعت صورتونه د رسول الله ﷺ په زمانه کښی

د بیعت مختلفه طریقې وی - ۱ - کله به په بیعت کښی مصافحه او خبری وی لکه په بیعة الرضوان کښی ، الله تعالی وائی ان الذین یمایعونک انما یمایعون الله ید الله فوق ایدیهم -

۲ - کله به صرف خبری وی لکه د زنانو په بیعت کښی یا د جذام والا په بیعت کښی -

۳ - کله به د خط په ذریعه بیعت وو لکه نجاشی بادشاه د خط په ذریعه رسول الله ﷺ ته بیعت رالیکلی وو یا لکه عبد الله بن عمر رضی الله عنه عبدالمک بن مروان ته د خط په ذریعه بیعت لیکلی وو -

دبیعت قسمونه

په الوجیز فی فقه الخلافة ص ۵۱ کښی وائی چه بیعت دوه قسمه دے یو بیعت د انعقاد دے دویم بیعت عامه دے او دواړه قسمونه د ابوبکر او علی رضی الله عنهما د خلافت نه معلومیږی - د ابوبکر رضی الله

عنه سره بيعت د انعقاد په سقيفه د بنو ساعده كښ وشو او عام بيعت په دويمه ورځ په مسجد نبوي كښ د منبر د پاسه وشو د تفصيل دپاره فتح الباري ص ۲۰۶ جلد ۱۳ اوگوره -

دغه رنگي د علي رضي الله عنه سره اول خصوصي بيعت (بيعت د انعقاد) وشو بيا په دويمه ورځ د منبر دپاسه په مسجد نبوي كښ ورسره عمومي بيعت وشو - كما في تاريخ الطبري - بحواله الوجيز ص ۵۳ - او د ابن تيميه رحمه الله عبارتونه ذكر شويو چه دويم بيعت هم ضروري دے چه شوكت او قدرت حاصل شي الخ-

پينځلسمه خبره په خليفه د امت حقونه

علماء وائي چه د امت او رعيت په خليفه دا لس حقونه دي كله چه خليفه دغه لس حقونه اداء كړي نو بيا په امت دوه حقونه لازميږي يو طاعت او بيعت دويم نصرت او مدد كول -

تفصيل دادي امام ماوردي رحمه الله المتوفى ۴۵۰ هـ په الاحكام السلطانيه ص ۵ او امام ابويعلی المتوفى هـ په الاحكام السلطانيه ص ۲۸ كښ وائي -

والذي يلزمه من الامور العامة عشرة اشياء - او هغه چه لازميږي په خليفه د عامو كارونو نه نو هغه لس څيزونه دي - په تحرير الاحكام كښ ورته حقوق عشره ويلي يعنى لس حقونه د امت-

احدها حفظ الدين ، يو د هغه حقونو نه د دين حفاظت دے د هغه اصولو مطابق چه سلفو صالحينو په اجماع كړيوى لكه بدعتي وغيره وى نو دليل به ورته پيش كړى نصيحت به ورته وكړى شى او كه ئه نه منى نو مناسب سزا به وركوى .

الثانى تنفيذ الاحكام ، دويم دا چه احكام به نافذ كوى . قضاء به قائموى چه انصاف عام شى چه ظالم زياتى نه كوى او مظلوم كمزورى اونه كنړلى شى .

الثالث حماية البيضة والذب عن الحریم ليتصرف الناس فى المعاش وينتثروا فى الاسفار آمنين من تغير بنفس اومال ، دريم دا چه د مسلمانانو د ملك او ټاټوبى حفاظت به كوى او د هغوى د انگر نه به دفاع كوى چه خلق خپل كاروبار او سفرونه په امن سره كوى او د بدنې او مالې تاوان نه مطمئن وى او په امن كېنې وى .

الرابع امامة الحدود ، څلورم دا چه حدود به قائموى يعنى شرعى سزاگانې به نافذ كوى چه خلق د محرماتو په حرمتى نه كوى او د خلقو حقوق نه ضائع كېرى .

الخامس تحصين الثغور ، پينځم دا چه د سرحداتو ساتنه به كوى چه چرى دشمن كامياب نشى د چا په عزتى ونكړى د چا وينه تويه نه كړى يعنى خپله دفاع به مضبوطوى .

السادس جهاد من عائد الاسلام بعد الدعوة ، شپږم دا چه د دعوت نه روستو به د معاندينو سره جهاد كوى چه يا مسلمان شى او يا جزيه اومنى او د جهاد په وجه دين اسلام په نورو دينونو غالبه شى -

والسابع جباية الفيء والصدقات ، اوم دا چه مال فيء او زكوتونه به راټولوى او دا په واجب دى ځكه دا د مسكينانو حق دے پديكې به ويره او نرمى نه كوى - او ظلم به هم نه كوى -

والثامن تقدير العطايا وما يستحق في بيت المال ، اتم دا چه د خلقو تنخوا گانې او حقونه به تقسيموى -

التاسع استكفاء الامنا وتقليد النصحاء ، نهم دا چه د منصوبونو دپاره به د امينان او خير خواه خلقو ټاكنه كوى -

العاشر ان يباشر بنفسه مشاركة الامور وتصفح الاحوال ، لسم دا چه په خپله به د كارونو څارنه او كتنه كوى او د احوالو معلومات به كوى -

ولا يعوّل على التفويض تشاغلا بلذة او عبادة فقد يخون الامين ويغش الناصح ، او په دے به اعتماد نه كوى چه كارونه نورو حاكمانو ته سپارلى شوى ددے دپاره چه ځان په لذت يا عبادت مشغول كړى ځكه كله امين سړى خيانت كوى او خير خواه دوكه كوى - قال عمر رضى الله عنه لوماتت شاة على شط الفرات لظننت ان الله سائلنى عنها يوم القيامة رواه ابونعيم فى الحلية السياسة الشرعية ص ١٢٢ -

او بیا وائی چه فهو من حقوق السياسة لكل مسترع دا د هر حاکم سیاسی حقوق دی په خلیفه پوری خاص نه دی - حکة نبی ﷺ وائی کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیتہ - هر یو ستاسو نه په شان د شپونکی دے او د هر یو نه به د خپل رعیت تپوس کیږی -

یعنی د خلیفه په والیانو هم دا خبری لازم دی -

بیا روستو وائی واذا قام الامام بما ذكرنا من حقوق الامه وجب له عليهم حقان الطاعة والنصرة ، چه كله خلیفه د امت د لس حقونه پوره کړی نو په امت او رعیت دده دپاره دوه حقونه لازمیږی یو طاعت او بیعت دویم د هغه امداد کول -

او علامه بدر الدین ابن جماعه المتوفی ۷۳۳هـ په تحریر الاحکام فی تدبیر اهل الاسلام ص ۶۵ کښ وائی ، اما حقوق الرعية العشرة على السلطان فالاول حماية بيضة الاسلام والذب عنها اما في كل اقليم ان كان خليفة او في القطر المختص به ان كان مفوضا اليه ، حاصل ئے دا دے چه په بادشاه د رعیت لس حقونه دی او د لس حقونه په خلیفه په هر اقلیم کښ فرض دی او کچری خلیفه نه وو بلکښ هغه څوک وو چه هغه ته د خلیفه د طرف نه سپارنه شویوی نو په هغه په هغه طرف کښ فرض دی - چه کوم طرف او اقلیم ورته سپارلی شویوی -

ددینه هم دا خبره معلومه شوه چه د خلیفه د طرف نه کوم والی مقرر شویوی نو په هغه باندی هم په خپل ولایت کښ د لس خبری فرض دی - بیا وائی چه په خلیفه دا فرض دی چه وتدبير الحجيج من نواحی

البلاد واصلاح طرقها وامنها في سيرهم وانتخاب من ينظر امورهم - د
 حاجيانو د سهولتونو انتظام به کوی کوم چه د ښارونو د اطرافو نه راځي
 او د حاجيانو د لارو د اصلاح او د امن اهتمام به کوی او داسی شخص به
 ټاکي چه د حاجيانو مشکلات حل کړي -

چه کله خليفه دا حقوق اداء کړي نورعيت بئ طاعت او نصرت کوی -

دغه رنگي امام ماوردی رحمه الله په خپل کتاب تسهيل النظر ص
 ١٦٨ ، مايلزم الملوک في حق الاسترعاء، کښ درعيت په حاکمانو لس
 حقوق بيان کړي -

احدها تمكين الرعية من إستيطان مساكنهم وادعين ، اول دا چه
 حاکمان به رعيت ته داسی زمينه سازی کوی چه هغه په خپلو کورونو کښ
 په امن سره اوسېږي -

والثاني التخلية بينهم وبين مساكنهم آمين ، دويم حق دا دے چه
 رعيت ته به د دوی د ځانونو او کورونو په باره کښ امنيت حاصل وي -

والثالث كف الاذى والایدی الغالية منهم ، دريم بندول د ضرر او
 زورورو لاسونو د دوی نه -

والرابع استعمال العدل والنصفه معهم ، څلورم حاکم به د رعيت
 سره د عدل او انصاف معامله کوی -

والخامس فصل الخصام بين المتنازعين منهم ، پينخم د رعيت په مينځ کښ به جگرې ختموی -

والسادس حملهم على موجب الشرع في عبادا تهم ومعاملاتهم ، شپږم دا چه په رعيت به باعث کيږي چه عبادات او معاملات د شريعت مطابق وکړي -

والسابع إقامة حدود الله تعالى وحقوقه فيهم ، اوم دا چه د الله تعالى حدود او حقوق به په رعيت قائموي -

والثامن أمن سبلهم ومساكنهم ، اتم د لارې او د کورونو امن به ساتي

والتاسع القيام بمصالحهم في حفظ مياهم وقناطرهم ، يعني د دوی د ابو او د پولونو حفاظت به کوي -

والعاشر تقديرهم وترتيبهم على اقدارهم ومنازلهم فيما يميزون به

من دين وعمل وكسب وصيانة ، لسم د دوی اندازه او ترتيب به کوي د دوی د مرتبو او د حيثيتونو موافق په هغه څه کښ چه دوی په هغه کښه د يو بل نه تمیز لري په اعتبار د دين او عمل او کسب او حفاظت سره -

بيا وائی چه کله حاکم دا حقوق پوره کړي نو بيا ددې مستحق دے

چه رعيت ئې إطاعت وکړي بحواله د اسلام سياسي او اداري نظام ص ۶۸۳

د عامو لارو د امنيت اهتمام به کوي دغه رنگه امام ماوردي رحمه الله ليکلي په تسهيل النظر ص ۲۵۸ کښ چه ، وليهتم الملك كل الاهتمام

بأمن السبل والمسالك وتهذيب الطرق والمفاوز لينتشر الناس في مسالكهم
آمنين ويكفونوا على أنفسهم وأموالهم مطمئنين - بادشاه به پوره اهتمام
 كوى د آمن د عامو لارو او پاكول د لارو او د دشتو چه خلق په خپل لارو
 كښ په آمن خوريرى او په خپل ځانونو او مالونو مطمئن وي -

د منصور وينا

ابو جعفر منصور رحمه الله وائى ، الذى على للرعية ان أحفظ
سبلهم فينصرفون امنين في معاشهم ولا يصدون عن حجهم وقضاء
نسكهم وأن اضبط ثغورهم وأحصنها من عدوهم - په ما د رعيت دا حق
 دے چه څه د دوى عالم لارے اوساتم چه دوى پرے په خپل ژوند كښ په
 آمن اوگرزى او د حج او د نور عبادتونو نه منع نه شى او څه به د دوى
 سرحدونه مضبوطوم او د دشمن نه به ئے محفوظ ساتم او په ارشيف
 المجلس العلمى ص ۱۰ جلد ۸۵۱۷ كښ د إلقناع نه دغه لس حقوق نقل
 كړى او بيا روستو د منتهى الارادات نه نقل كوى چه فإذا قام الإمام بحقوق
الأمه فلم عليهم حقان الطاعة والنصرة چه كله إمام د امت دغه لس
 حقوق پوره كړى نو په امت باندے د إمام دوه حقونه فرض كيږي يو
 طاعت دويم نصرت -

شپاړسمه خبره اسلامى دولت د درى څيزونو نه جوړيږي

اسلامى دولت بلکښ هر دولت د درى اهمو عناصرو نه جوړيږي -

۱- سُلطه او حاکم ۲- امت او رعيت ۳- زمکه او وطن

لکه علامه محمد مبارک په نظام الاسلام ص ۵۸ کښ لیکي ، تتكون كل دولة من ثلاثة عناصر ، هر دولت د دری عناصرو نه جوړیږي - یو سُلطه ده دا هغه قوت دے چه د خلقو کارونه برابره وی - لکه د خلقو مشکلات حل کوی کارونه ئے برابره وی د دوی تعمیراتی کارونه کوی د دوی نه دفاع کوی او چه کله د دوی په خپل مینځ کښ یا د نورو قبیلو سره څه مشکل پیدا شی دا ورله حل کوی - او دا قوت د مشر او حاکمانو او قاضیانو او نورو ذموارانو نه جوړیږي -

دویم امت او رعیت دے چه د دوی کارونه د دغه سُلطه او حاکم په ذریعه برابریږي -

دریم زمکه او وطن دے چه پدیکښ دغه رعیت اوسیری او د دغه سُلطه او حاکم طبقه احکام پکښ جاری کیږي -

محمد مبارک وائی ، ان ارض الدولة الاسلامية تحصل لها باحد سببين
فاما ان يسلم اهلها وهم عليها فتصبح بذالك دارا اسلام واما ان يفتحها
المسلمون فيقوم فيها حكم الدولة الاسلامية وتطبق فيها احكامها ، د اسلامی دولت زمکه اسلامی دولت ته په دوه طریقو سره حاصلیږي یو دا چه ددے زمکه اوسیدونکی اسلام راوړي او دوی په دی زمکه اوسیری نو پدے سره به دا داراسلام وگرځي - دویم دا چه مسلمانان ئے فتح کړي او پدیکښ د اسلامی دولت حکم قائم شی او د اسلام احکام پکښ تطبیق شی

فائده د دینه معلومه شوه چه په یوه زمکه کښ د شریعت احکام تطبیق نه وی نو هغه د اسلامی دولت حصه او زمکه نشي جوړیدے -

بیا وائی ، یسکن ارض دار الاسلام المسلمون والمعاهدون من اهل
الكتاب الذين قبلوا المواطنة في حكم الدولة الاسلامية والمسلمون ای
الذين د خلوا بعقد امان موقوت الاجل من ابناء الدول الاخری نظام
الاسلام ص ۱۳۶ -

د دار الاسلام په زمکه کښ به مسلمانان اوسیری یا هغه خلق چه د
 هغوی سره معاهده شویوی د هغه اهل کتابونه چه هغوی د اسلامی دولت
 د اصولو موافق په دار اسلام کښ استوگنه قبوله کړیوی یا هغه خلق چه
 هغوی امن اخستی وی او دارالاسلام ته په امن داخل شویوی چه نیته ئه
 معلومه وی او د نورو ملکونو خلق وی -

یعنی د دارالاسلام په زمکه کښ به مسلمان اوسیری یا ذمی کافر یا
 مستأمن کافر او حربی کافر یعنی هغه کافر چه د هغوی سره معاهده نه
 وی شوی نو دا پکښ نشی اوسیدلی -

لکه زمونږ ملکونه د دارالاسلام خاوره نه ده حکه کافر پکښ اوسیری
 دا تحقیق د مولانا عبدالباقي د کتاب د اسلام سیاسی او اداری نظام نه
 نقل شو ص ۲۱۵ جلد ۱ - او په پدی مسئله وهبة الذهیلی تفصیلی بحث
 کړی په الفقه الاسلامی وادلته کښ بیا په ص ۵۳۷ جلد ۸ کښ وائی زوال
الدولة الاسلامية تفنی الدولة او تزول بزوال احد عناصرها الثلاثة السابق
ذکرها وهي السكان والاقليم والسلطة -

حاصلئے دا دے چہ دولت اسلامی پدی ختمیری چہ پہ ہغہ دری
 اہم عناصرو کنہ یو ختم شی یائے اوسیدونکی یعنی رعیت ختم شی یا
 اقلیم یعنی خاورہ او وطن یا سُلطہ یعنی واک او کنٹرول ختم شی ۔

اولسمہ خبرہ چہ د چا سُلطہ قاصرہ وی نو ہغہ خلیفہ نشی کیدے

لکہ پہ الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۲۱۶ جلد ۶ کنہ وائی ۔
السُّلْطَةُ هِيَ السَّيْطَرَةُ وَالتَّمَكُّنُ وَالْقَهْرُ وَالتَّحْكُمُ وَمِنْهُ السُّلْطَانُ وَهُوَ مَنْ لَهُ
وَلَايَةُ التَّحْكُمِ وَالسَّيْطَرَةِ فِي الدَّوْلَةِ فَإِنَّ كَانَتْ سُلْطَتُهُ قَاصِرَةً عَلَى نَاحِيَةٍ
خَاصَّةٍ فَلَيْسَ بِخَلِيفَةٍ وَإِنْ كَانَتْ عَامَةً فَهُوَ خَلِيفَةٌ ۔ سُلْطَةُ قَبْضِ حَايِ
 نیولو او غلیہ او فیصلے کولو تہ وائی (یعنی دا تول الفاظ مترادفہ دی) او د
 دینہ سلطان اخستلی شوی سلطان دیتہ وائی چہ د ہغہ سرہ د فیصلی
 کولو واک وی او پہ حکومتے قبضہ وی ۔ کچری ددہ قبضہ او کنٹرول پہ
 یو خاص طرف او علاقہ وی نو دا خلیفہ نہ دے او کہ قبضہ او کنٹرولے
 عام وی نو دا خلیفہ دے ۔

وبعبارة اخرى چہ د چا واک پہ بعض بنارونو وی نو ہغہ خلیفہ نشی
 کیدی ۔ دا خبرہ ہم پہ مخکنیں کنہ داخل دہ صرف د الفاظو فرق دے او
 ہغہ دا چہ د چا واک پہ بعض بنارونو وی نو ہغہ خلیفہ نشی کیدے ۔

پہ الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۲۱۶ جلد ۶ کنہ وائی الامارة لغة
الولاية والولاية اما ان تكون عامة فهي الخلافة او الامامة العظمى واما ان

تكون خاصة على ناحية كان ينال امر مصر ونحوه او على عمل خاص من شئون الدولة كإمارة الجيش وإمارة الصدقات وتطلق على منصب امير -
 او دائر نقل كرى د الفصل فى الملل والنحل لابن حزم ص ٩٠ جلد ٢ ،
 امارت په لغت كښى واك ته وائى كچرى دغه واك عام وو نو ديتته خلافت يا امامت عظمى وائى او كه دغه واك خاص وو په يو طرف پورى لكه د مصر يا د بل ملك واك حاصل كړى يا د دولت په كارونو كښى د يو خاص كار واك ورسره وى لكه د لښكر واك وى يا د زكوتونو د راټولولو او د امير په منصبه اطلاق كيږي -

دغه رنگى په نيل الاوطار ص ٢٥٦ جلد ١٢ كښى وائى چه امارت دوه قسمه ده يو امارت عظمى ده او بل امارت صغرى ده بيا د معنى كړى چه الإمارة العظمى وهى الخلافة امارت عظمى خلافت ته وائى والصغرى وهى الولاية على بعض البلاد امارت صغرى واك د بعض ښارونو ته وائى -

اتلسمه خبره

چه د چا سره د عزتمندو او خاص خلقو بيعت نه وى يا د يو چا حكم د هغه په رعيت كښى د هغه د ويرى د وجه نه نافذ نه وى نو هغه خليفه نشى كيدى - علامه قاضى خان المتوفى ٥٦٢ هـ وائى قال علمائنا السلطان يصير سلطانا بامرین بالمبايعة معه ويعتبر في المبايعة مبايعة اشرافهم واعيانهم والثاني ان ينفذ حكمه في الرعية خوفا من قهر وغلبة قاضى خان ص ٢٢٨ جلد ٢ كتاب السير - زمونږ علماء وائى چه بادشاه په دوه خبرو بادشاه كيږي يو دا چه بيعت ورسره وشى او معتبر په

بیعت کښ بیعت د عزتمندو او خاص خلقو دے - دویم دا چه حکم ئه په رعیت کښ نافذ وی خکه د هغه د زور او غلبه نه ویریږی - دغه رنگی تنویرالابصار او بحرالرائق ص ۱۵۳ جلد ۵ باب البغاة -

دغه رنگی په مجمع الانهار ص ۲۵۱ جلد ۲ کښ هم وائی والامام بصیر اماما بالمبايعة معه من الاشراف والاعيان وبان ينفذ حكمه في رعيتہ خوفا من قهره وجبروته فان يابغ الناس ولم ينفذ حكمه فيهم لعجزه عن قهرهم لا يصير اماما - امام په دوه خبره خليفه گرځی یو دا چه عزتمند خلق ورسره بیعت وکړی دویم دا چه د هغه حکم د هغه په رعیت کښ جاری وی دوچ د ویری د هغه د غلبه او قدرت نه کچری خلقو ورسره بیعت وکړو او حکم ئه په خلقو کښ نافذ نه وی پدے وجه چه دا د خلقو د مغلوبه کولو نه عاجزه وی نو دا امام نه گرځی -

دغه رنگی شامی ص ۳۲۰ جلد ۳ هم وائی ای یشتړط مع وجود المبايعة نفاذ حکمه ، د بیعت سره د اوامرو اونواهیو نافذ کیدل هم شرط دی بیا وائی چه احکام نافذ کیدل د هغه خلیفه دپاره هم شرط دی چه هغه د بل خلیفه د طرف نه مقرر شوی وی یا متغلب وی - دغه رنگی الدرالمختار ص ۲۶۳ جلد ۲ بدائع الصنائع -

نولسمه خبره

چه یو کس د مخکښ خلیفه د طرف نه مقرر شی او بیا ورسره بیعت هم وشی لکن نور ملکونه او ښارونه ورسره موافقت او طاعت

ونکړی نو هغه خليفه نشی کيدلی - لکه په الوجيز کېږي وائی وقد ورد ان
عمر بن عبد العزيز بعد ان اخذت له البيعة بناء على عهد الخليفة
سليمان بن عبد الملك اليه انه قام فصعد على المنبر ثم قال ايها الناس اني
لست بمبتدع ولكني متبع وان من حولكم من الامصار والمدن ان اطاعوا
كما اطعتم فانا واليكم وان هم ابوا فلست لكم بوال ثم نزل يقيئاً دعمر
 بن عبد العزيز رحمه الله دپاره چه كله بيعت واخستلی شو پدې وجه چه
 مخکې خليفه سليمان بن عبد الملك دا مقرر کړی وو نو عمر بن عبد
 العزيز رحمه الله پورته شو ممبر ته وختلو او بيايې اويل چه ای خلقو حه
 بدعتی نه یم لکن حه تابعداری کونکی یم او یقیناً ستاسونه چاپیره ملکونه
 او ښارونه دی که هغوی داسی طاعت وکړو څرنگی چه تاسو کړی نو حه
 ستاسو والی یم اوکه هغوی انکار وکړو نو حه ستاسو والی نه یم بیا راکوز شو
 البدايه والنهايه ص ۱۸۲ جلد ۹ بحواله الوجيز في فقهه الخلافة ص ۶۰ -

فائده د دينه دا معلومه شوه چه نور ملکونه او ښارونه ئې نه منی او
 دا حآن ته خليفه وائی نو دا بدعتی دے او دا خليفه نشی کيدی - وجيز والا
 وائی ويجب ان ينعقد الرضا من المسلمين كافة دا واجب دی چه ټول
 مسلمانان پې راضي هم وی او بيا وائی چه د اکثر علماء دا نظر دے چه د
 خليفه د انتخاب نه روستو به پې د اهل الحل والعقد موافقت هم وی - نو
 حاصل دا شو چه د يو خليفه د مقرر کولو نه روستو به د اهل الحل
 والعقد موافقت وی او بيا به د امت رضا وی - انظر ۶۱ -

شلمه خبره د خليفه د معزوله كيدو اسباب

خليفه چه كله خپل مسؤليتونه اداء كوي نو د هغه معزوله كول
جائز نه دي او نه د هغه په مقابله كېنې خروج جائز دي اكر كه لكه لكه
غلطي ترينه هم كيږي ځكه انسان د كمي او خطانه نه خالي كيږي لکن كله
كله غټ كارونه پيدا كيږي چه د هغه په وجه د مسلمانانو دين او دنيا
متأثره كيږي نو د دغه كارونو او اسبابو په وجه د خليفه معزوله كول
ضروري دي - او دغه كارونه او اسباب دوه قسمه دي يو هغه اسباب دي
چه هغه د علماء په مينځ كېنې اتفاق دي دويم هغه دي چه هغه اختلافي
دي -

اولني سبب كفر او ارتداد دے يعنى چه خليفه كافر يا مرتد شي نو
پديكېنې د ټولو علماء اتفاق دے چه هغه به معزوله كولى شي ابن حجر
رحمه الله وائي چه په هر مسلمان دا فرض دي چه دده په مقابله كېنې
راپورته شي او پديكېنې ثواب دے او چا چه سستي وكړه نو گنهگار دے او
د چا چه وس نه كيدو نو د دغه زمكي نه په هجرت فرض دے - فتح الباري
ص ۱۲۳ جلد ۱۳ -

دويم سبب مونځ پريښودل او مانځه ته دعوت (خلق رابلل)
پريښودل بيا د مونځ د پريښودلو دپاره دوه حيثيته دي يو دا چه مونځ ځكه
پريږدي چه د مونځ نه منكر وي نو دا كفر دے او په مخكېنې سبب كېنې
داخل دے - او دويم حيثيت دا دے چه مونځ د سستي او ناراستي د وجه نه

پريږدي نو بعض علماء وائی چه دا کبيره گناه ده او بعض وائی چه دا کفر دے -

بهر حال چه کله امام او خليفه مونځ نه کوی نو معزوله کولئ واجب دی - لکه په حديث د مسلم شريف کښ د ام سلمه رضي الله عنها په روايت راځي رسول الله ﷺ وائی انه يستعمل عليكم امراء فتعرفون وتنكرون فمن كره فقد بريئ ومن انكر فقد سلم ولكن من رضي و تابع قالوا افلا نقاتلهم قال لا ما صلوا - مسلم كتاب الاماره ترميذي كتاب الفتن -

په تاسو به داسی اميران مقرر شي چه تاسو به د هغوی ښه او بد عملونه پيښي او تاسو به د دوی بد عملونه په زړه کښ نه خوښوي نو چا چه د دوی د ښو او بدو عملونو په مينځ کښ فرق وپيچاندلو نو دا خلاص شواشتباه نه اوچاچه ددوی بدعملونه په زړه کښ خوښ نه کړل نودادگناه نه خلاص شو لکن هغه څوک چه د دے حاکمانو په بدعملونو راضي او خوښ شو او ملاتړئ ورله هم وکړو نو دوی گنهگار دی - صحابه او ایل چه آيا مونږ د داسے حاکمانو سره نه جنگيږو رسول الله ﷺ او ایل چه تر څو دوی مونځ کوی نو تاسے ورسره مه جنگيږي - پدے حديث کښ تصريح ده چه کوم حاکمان مونځ نه کوی د هغوی سره به جنگ کيږي او قتال آخري وسيله ده د عزل - قاضي عياض رحمه الله وائی چه پدے هم اجماع ده کما في شرح النووي -

دريم سبب په ما انزل الله فيصلی نه کول يعنی د شريعت نه علاوه په بل قانون فيصلی کول - ځکه په روايت د انس بن مالک رضي الله عنه

راخى رسول الله ﷺ وائى ، اسمعوا واطيعوا وان استعمل عليكم عبد
حبشى كان رأسه زبيبة ما اقام فيكم كتاب الله - رواه البخارى فى الاحكام
 خبره اورى او تابعدارى كوى اكر كه په تاسو يو حبشى غلام مقرر كړى شى
 گوږه كه د هغه سر د وڅكى په شان وي تر څو چه قائموى په تاسو كښ د
 الله تعالى كتاب - ددے حديث نه صراحة دا معلوميرى چه د سمع او
 طاعت دپاره شرط قيادت د امام دے د الله تعالى په كتاب سره كله چه د
 الله تعالى په كتاب فيصله نه كوى نو د هغه سمع او طاعت نشته او عدم
 سمع او طاعت تقاضى د معزوله كيدو كوى بيا حكم بغير ما انزل الله په
 بعض صورتونو كښ كفر دے او په بعض صورتونو كښ فسق دے او دا
 حديث دواړو صورتونو ته شامل دے ځكه دا حديث مطلق دے بل دا چه
 كوم صورتونه د كفر دى نو هغه په اول سبب كښ هم داخليرى -

خلورم سبب فسق ظلم او بدعت دے لکن دوه صورتونه دى يو
 دا چه د اول نه فاسق وي نو پديكښ د علماء اتفاق دے چه هغه خليفه
 نشى كيدے ځكه د خليفه د پاره عدالت شرط دے - دويم دا چه يو
 خليفه په اول كښ عادل وي او روستو فاسق شى نو دا هم د معزوله
 كيدو مستحق دے او بيعت ئے ماتيرى لکن دا سبب اتفاق نه دے ځكه
 پديكښ د علماء اختلاف دے - يو قول دا دے چه دا معزوله كيږي او
 امامت ئے ختميرى - قرطبي دا قول جمهورو ته منسوب كړى او مشهوره
 داده چه دا د امام ابوحنيفه رحمه الله مذهب هم دے -

دویم قول دادے چہ نہ معزولہ کیری قاضی عیاض رحمہ اللہ وائی چہ
 دا د جمہور اہل السنۃ قول دے ، شرح النووی لصحیح مسلم ص ۲۲۹
 جلد ۱۲۔

پینحّم سبب نقصان د تصرف دے - یعنی چہ د خلیفہ پہ واک او
 اختیار کنیں نقصان او فرق راشی - ددے ډیر صورتونہ دی - یو دا چہ دده
 د مکارانو نہ یو تن پہ دہ داسی غالب شی چہ مغه د کارونو پہ تنفیذ کنیں
 مستقل وی یعنی پہ خپل سر کارونہ کوی بیا بہ د دغه سړی کارونو ته کتلی
 شی کچری د شریعت نہ خلاف وو او مسلمانانو ته پکښی ضرر وو نو پہ
 خلیفہ لازم دی چہ ددی سړی د برطرف کولو د پاره مسلمانان را اوباسی او
 کچری دا کارئے ونکړو نو بیا بہ دا په خپله او دده ملگری ټول معزولہ کولی
 شی -

دویم صورت دا دے چہ دا گرفتار او بندی کړی شی او د اخلاصیدو
 امیدئے نہ وی نو بیا بہ معزول کولی شی او دده په خای بہ بل تن ټاکلی
 شی۔

دریم صورت دا دے چہ دده په مقابلہ کنیں بل څوک خروج وکړی او
 دده نہ په زور حکومت واخلي نو بیامغلوبہ معزولہ کیری لکه دا خبرہ
 مخکنی تیرہ شویوه -

شپږم سبب

نقصان د کفایت دے - یعنی چه په ده کېن داسی نقصان راشی چه
 قیادت نشی سنبالولی لکه دده په عقل او بدن کېن داسی فرق راشی چه
 دده رای او عمل متأثره کړی - مثلاً یو سړی لیونی شی یا ړوندشی -
 او هر چه کونډ والی او کونډوالی دی نو راجحه دا ده چه پدی سره
 هم معزوله کیږی - او چه دواړه لاسونه او دواړه ښی کټ شی نو معزوله
 کیږی او چه یوه ښپه او یو لاس کټ شی نو راجحه داده چه نه معزوله
 کیږی - ځکه په یو لاس او یوه ښپه هم کار کولی شی -

اوم سبب

د اهل خلقو سره مشوری نه کول - بعض علماء وائی چه مشوره کول
 واجب دی او چه د اهل خلقو سره مشوره نه کوی نو معزوله کولئ
 واجب دی -

د خلیفه د معزوله کولو طریقی

یوه طریقه مرگ دے چه خلیفه وفات شی نو معزوله شو نو اهل
 الحل والعقد له پکار دی چه بل خلیفه وټاکي -

دویم طریقه استعفا ورکول دی چه کله خلیفه د امت بوجونه نشی
 پورته کولی نو استعفاء به ورکوی - دغه رنگی چه دده په استعفاء سره
 فتنه ختمیږی نو استعفاء ورکول ډیر غوره دی لکه حسن رضی الله عنه

ځان معزوله کړو چه د مسلمانانو ويني محفوظه شي - او په استعفاء ورکولو کښ دغه رنگي د استعفاء په قبلولو او نه قبلولو کښ به د مسلمانانو مصلحت ته کتلي شي او دا اندازه اهل الحل والعقد معلومولی شي -

حسن رضی الله عنه استعفاء ورکړی وه ځکه د مسلمانانو مصلحت پکښ وو او هغه دا چه فتنه ختمه شوه - او ابوبکر رضی الله عنه استعفاء ورکړی وه د احتیاط او تقوی د وجه نه او بل دا چه شخصی عبادت ته فارغ شي - لکن مسلمانانو نه وه قبول کړی -

دریم طریقه بائکات او نافرمانی ده چه کله په خلیفه نصیحت اثر ونکړی نو بیا به ورسره تعلقات ختمولی شي ددې دپاره چه عدل او انصاف شروع کړی یا ځان معزوله کړی - او دا ډیره روغه او پرامنه طریقه ده ځکه خون ریزی پکښ نشته -

مولانا محمد تقی عثمانی په تکمله د فتح الملهم کتاب الاماره کښ وائی چه د گناه په کارونو کښ به د امیر او امام تابعداری نه کیږی او که نن ورځ د مسلمانانو په ښارونو کښ پدې طریقه عمل شویوی نو ډیر هغه ارتالونو او فسادونو ته به ضرورت نه وی کوم چه د مسلمانانو په ښارونو کښ جاری دی او ددې په واسطه به حکومتونه مجبوره شوی وی دې خبری ته چه د ژوند په ټولو جهتونو کښ یې د اسلامی شریعت تطبیق کړی وی -

خلورم طریقه تورہ او مسلح جدو جہد دے او دا خطرناکہ طریقه
 دہ حُکے دا کلہ د فتنو سبب ہم گرجی - او پدیکہن د علماء اختلاف ہم
 شتہ لکہ روستو بہ راشی چہ د ظالم حکمرنانو پہ مقابلہ کنہں خروج شتہ
 او کہ نہ -

مسئلہ د خروج علی الامام

یعنی د یو امام پہ مقابلہ کنہں جنکیدل او مسلح جدو جہد کول -
 حاکمان دری قسمہ دی یو عادلان دی دویم کافران دی دریم ظالمان او
 فاسقان دی - بیا ظالم او فاسق دوه قسمہ دے یو ہغہ دے چہ د ہغہ
 ظلم او فسق د ہغہ د ذات سرہ تعلق لری دویم ہغہ دے چہ د ہغہ فسق
 او ظلم د ہغہ رعیت تہ ہم متعدی وی یعنی د رعیت د مالونو یا نفسونو یا
 دین یا عزت سرہ تعلق لری -

کوم حاکم چہ عادل وی نو د ہغہ پہ مقابلہ کنہں بالاتفاق خروج
 حرام دے حُکے پہ قرآن او سنت کنہں امر دے چہ د اولوا الامر تابعداری
 کوی -

او کوم حاکم چہ مرتد یا کافر وی (لکہ زمونہ د زمانی اکثر
 حکمرانان کافر او مرتد دی) نو د دوی پہ مقابلہ کنہں بالاتفاق خروج
 فرض دے چہ کلہ قدرت وی او چہ قدرت نہ وی نو بیا کوشش پکار دے
 چہ مسلمانان ددہ د قبضے او پنچ نہ آزاد شی - حُکے پہ حدیث د عبادہ

رضی اللہ عنہ کہیں راہی ، الا ان تروا کفرا بواحا عندکم من اللہ فیہ برہان بخاری ومسلم -

حافظ ابن حجر رحمہ اللہ وائی ، واذا وقع من السلطان الکفر الصریح فلا تجوز طاعته فی ذالک بل تجب مجاہدتہ لمن قدر علیہا کما فی الحدیث فتح الباری ص ۷ جلد ۱۳ -

کلہ چہ بادشاہ ہیکارہ کفر وکبری نو ددہ طاعت جائز نہ دے بلکہیں ددہ سرہ جہاد فرض دے چہ د چا قدرت وی لکہ پہ حدیث د عبادۃ رضی اللہ عنہ کہیں راہی - او پہ بل خایکہیں وائی انہ ای الحاکم ینعزل بالکفر اجماعا فیجب علی کل مسلم القیام فی ذالک فمن قوی علی ذالک فله الثواب ومن داهن فعلیہ الاثم ومن عجز وجبت علیہ الهجرة من تلک الارض فتح الباری ص ۱۲۳ جلد ۱۳ -

حاکم پہ کفر سرہ معزولہ کبری بالاتفاق پہ ہر مسلمان ددہ خلافت راپورتنہ کیدل فرض دی - د چا چہ قدرت او طاقت وو نو دلرہ ثواب دے او چا چہ سستی وکپرہ نو کنہکار دے او د چا چہ طاقت نہ وو نو ددغہ زمکی نہ پے ہجرت فرض دے -

د فاسق حاکم حکم

او کوم حاکم چہ فاسق وی نو ددہ پہ مقابلہ کہیں پہ خروج کولو کہیں اختلاف دے او مخکہیں دا خبرہ ذکر شویوہ چہ آیا فسق سبب د معزولہ کیدو دے او کہ نہ نو پدیکہیں د علماء اختلاف دے - او بنا پہ

دغه اختلاف پدیکښ هم اختلاف دے چه آيا د ظالم او فاسق حاکم په
مقابله کښ خروج کولی شی او که نه نو بعض علماء خروج ناجائز وائی او
بعضئ واجب وائی اول مذهب د صبر دے دویم مذهب د توری دے -

د اکثر اهل السنة والجماعة مذهب

اکثر اهل السنة والجماعة وائی چه د ظالم حاکم په مقابله کښ خروج
یعنی توره استعمالول جائز نه دی - تر څو چه د هغوی ظلم ښکاره کفر
ته نه وی رسیدلی - او دا مذهب د هغه صحابه کرامو دے چه هغوی د
هغه فتنه نه برطرف شویو چه کومه د علی او معاویه رضی الله عنهما په
مینځ کښ راغلی وه او دا مذهب د حسن بصری رحمه الله او امام احمد بن
حنبل رحمه الله او عام اهل حدیثو دے - تردے چه بعض علماء پدے
خبره دعوی د اجماع کړی لکه امام نووی رحمه الله په شرح د مسلم کښ
لکن دعوه د اجماع صحیح نه ده ځکه بعض اهل السنة د دینه خلاف دی

د دوی دلائل

اول دوی د هغه احادیثو نه استدلال کوی چه په هغه کښ امر شوی
چه د اولو الامر طاعت کوی - اود هغوی په ظلم صبر کوی لکه علامه
دمیجی په الامامة العظمی ص ۴۶۵ کښ د مثال په طور شپږ حدیثونه ذکر
کړی -

دویم دوی د هغه احادیثو نه استدلال کوی چه په هغه کښ د
مسلمانانو په مینځ کښ د جنگ کولو حرمت بیان شوی او په هغه کښ

منع راغلی د جنگ کولو نه په فتنه کېنې دمیچی ددے دپاره څلور حدیثونه ذکر کړی او د فتنے د جنگونو د منع دپاره ئې پینځه حدیثونه ذکر کړی -

دریم دوی د هغه احادیثو نه استدلال کوی چه هغه پدے دلالت کوی چه الله تعالی ددے دین تایید په فاجر او فاسق سړی کوی -

څلورم دوی استدلال کوی د موقف د هغه صحابه کرامونه چه هغوی د فتنے د جنگونو نه توقف کړیو دارنگی د موقف د هغه علماء د سلفو نه چه هغوی د بنو امیه وو او بنو عباس په دور کېنې وو اکر چه بعض د هغوینه فاسقان او ظالمان وو لکه حجاج بن یوسف چه بعض علماء په د کفر فتوه هم لگولی وه حسن بصری رحمه الله ویلی وو چه حجاج د الله تعالی عذاب دے په لاسونو ئې مه دفعه کوی بلکېنې الله تعالی ته عاجزی وکړی - او د سلفو اکثر علماء دا د عقیدے په مسئله کېنې ذکر کوی چه د حاکمانو سره جنگ کول او خروج حلال نه دے -

پینځم دوی استدلال کوی ددینه چه صحابه کرامو په ظالمانو او بدعتیانو حاکمانو پسی مونځونه کړی او دا ددے دلیل دے چه هغوی د دوی مشری او حکمرانی منله او ددے دپاره علامه دمیچی مثالونه بیان کړی -

شپږم دا وجه ذکر کوی چه اکثر په صبر کېنې ضرر او نقصان کم وی او په جنگ کېنې نقصان ډیر پیدا کړی لکه قتلونه او گډوډی پیدا کړی امام غزالی رحمه الله وائی چه ددے مثال داسے دے چه ، کالدی یبني قصرا ويهدم مصرا - لکه یو سړی مانړی جوړی او ښار وړانه وی -

اوومه دا وجه ذکر کوی چه په اسلامی تاریخ کښ یو سړی واقعات او
 فتنه مطالعه کوی نو ددے صحیح نتیجه نه ده راوتلی بلکښ البته فتنه او
 اختلافات پیدا شوی - لکه اول مثال دا دے چه د عثمان رضی الله عنه په
 مقابله کښ خروج شویو چه مونږ حق غواړو ځکه عثمان رضی الله عنه
 په مالونو کښ صحیح تصرف نه کوی او منصوبونه رسته دارو ته ورکوی نو
 خوارچ او د مغوی هم خیال راجمع شو خروج ئه وکړو تر دے چه عثمان
 رضی الله عنه ئه شهید کړو - نو څومره انتشار او گډوډی راغله -

دویم مثال د جنگ جمل مشرانو ویل چه مونږ حق غواړو اثر ئه دا
 وو چه خلافت ختم شو او د بنو امیو ملوکیت شروع شو -

دریم مثال حسین رضی الله عنه خروج کړیو لکن څومره غم ترینه
 پیدا شو - څلورم مثال د مدینه والا د یزید خلاف خروج کړیو نود حرّے
 واقعه راغله چه ډیر صحابه کرام شهیدان شو او مدینه لوټ شوه -
 پینځم مثال د ابن الاشعث سره قاریانو خروج وکړو نو څه وشو -

شپږم د زید بن علی واقعه -

ابو الحسن الاشعری رحمه الله وائی چه په اهل بیت کښ پینځیش
 کسانو خروج کړیو لکن څه فائده ئه نه وه کړی -

د بعض اهل السنه والجماعة مذهب

بعض اهل السنه والجماعة وائي چه د ظالم حاكم په مقابله كېښ
خروج يعنى توره استعمالول فرض دى يعنى چه يو منكر او ناروا په غير د
قوت او توره نه ختمېږي نو د دغه ناروا د ختمولو دپاره توره ايستل
فرض دى - او دا د بعض صحابه كرامو او تابعينو او تبع تابعينو او بعض
نورو روستنو خلقو قول دے لكه دا د على رضى الله عنه او د هغه د ملگرو
قول دے اود عائشه رضى الله عنها او طلحه او زبير رضى الله عنهما او د
دوى د ملگرو قول دے او د بعض نورو سلفو قول دے چه دميچى د هغوى
نومونه نقل كړى -

د دوى دلائل

د دوى هم ډير دلائل دى يو دا چه الله تعالى امر كړى په قتال د
باغيانو اگر چه په دوى كېښ كفر بواح نه وى - دويم دا چه نبى ﷺ وائي
من رأى منكم منكرا فليغيره بيده ، چا چه ستاسو نه ناروا كار وليد نو په
لاس ډ منع كړى -

دغه رنگى د حذيفه رضى الله عنه په يو اوگد حديث كېښ راځي چه ما
د رسول الله ﷺ نه تپوس وكړو چه كوم خير الله تعالى مونږ ته راكړى نو آيا
ددينه روستو به شر وى لكه څرنكى چه مخكېښ ددينه شر وو - نبى ﷺ
اويل چه او نو ما تپوس وكړو چه فما العصمة من ذالك ، د دغه شر نه به

بج کیدل څرنګی وی نو هغه اوږل چه السيف د دغه نه بج کیدل په توری سره کیږی -

دغه رنگی په ډیرو حدیثونو کېږی دا خبره رایی چه د ګمراه حاکمانو نه امت ته ډیره خطر ده او نبی ﷺ وائی چه څه په خپل امت د ګمراه حاکمانو نه ویریرم نو د دغه خطری د ختمولو دپاره کوشش فرض دے -

بل دلیل اجماع د علماء ده لکه ابن تیمیه رحمه الله وائی ، وايما طائفة انتسبت الى الاسلام وامتنعت عن بعض شرائع الظاهرة المتواترة فانه يجب جهادها باتفاق المسلمين ، هره ډله چه اسلام ته منسوب وی اود بعض ظاهری او متواتر احکامونه منع شی - نو د هغوی سره په اتفاق د مسلمانانو جهاد فرض دے مجموع الفتاوی ص ۳۵ جلد ۲۸ - نو د دوی سره قتال فرض دے برابره خبره ده که امام ورسره وی او که نه -

د سلفو موقف مخکې مونږ اشاره وکړه چه د ډیرو سلفو دا موقف وو- د دغونه علاوه بعض سلف عملا د ظالم حکمرانانو په مقابله کېږی راپورته شویو لکه حسین رضی الله عنه او عبد الله بن الزبیر رضی الله عنه - دغه رنگی ابن الاشعث د حجاج بن یوسف او عبد الملك بن مروان په مقابله کېږی راپورته شویو ابن کثیر رحمه الله وائی چه د ابن الاشعث سره د بصرے ټولو فقهاء او قاریانو او شیوخو او ځوانانو ملګرتیا کړی وه د حجاج او عبد الملك په معزوله کولو کېږی تر دی چه ویلی شوی چه دده سره دری دیرش شهسواران او یو لاکه شل زره پیاده خلق راوتلی وو -

البدایه والنهایه ص ۳۶ جلد ۹ او د دوی په مینځ کښی واقعہ د دیر
الجماجم راغلی وه په ۸۲ — هـ کښی البدایه والنهایه ص ۹۲ جلد ۹ -

دغه رنگی د ولید بن یزید بن عبد الملک په مقبله کښی خلقو خروج
کړیو محاصره کړو او بیائے مړکړو ذمبی وائی چه ولید کافر شوی یا
زندیق شوی نه وو بلکښی شراب یئ څکل او لواطتئ کولو - تاریخ الخلفاء
د سیوطی ص ۲۵۱ -

څلورو امامانو موقف

ائمہ ثلاثہ یعنی امام ابوحنیفه امام مالک امام شافعی رحمهم الله
وائی چه د امر بالمعروف او نهی عن المنکر دپاره او د ظالم حکمرانانو د
منکراتو د رد دپاره به توره ایستلی کیری -

امام ابوبکر حصاص حنفی رحمه الله د ، لا ینال عهدی الظالمین په
تفسیر کښی وائی ، وکان مذهبہ (یعنی ایا حنیفۃ) مشهورا فی قتال الظلمۃ
وائمة الجور د امام ابو حنیفہ رحمه الله مذهب مشهور وو د ظالمانو او د
ظالم حکمرانانو په جنگ کښی - اوزاعی رحمه الله وائی احتملنا ابا حنیفہ
علی کل شیء حتی جاءنا بالسيف ، یعنی قتال الظلمۃ فلم نحتمله - مونږ د
امام ابوحنیفه سره په هر شی کښی برداشت وکړو تردی چه مونږ ته ئ په
توره یعنی د ظالمانو سره په جنگ کولو حکم وکړو نو مونږ ددے برداشت
نشو کولی -

زید بن علی رحمه الله چه کله د بنو امیه خلاف خروج وکړو نو امام
 ابوحنیفه رحمه الله دده مالی مرسته وکړه او خلقو ته یې په پټه فتوی
 ورکولی چه دده امداد او دده په ملګرتیا کېنې جنګ کول فرض دی - او کله
 چه زید بن علی امام ابوحنیفه رحمه الله ته یو تن د قاصد په صفت
 راولېږلو او دعوت ئې ورکړو نو امام ابوحنیفه قاصد ته اوایل کچری ماته دا
 علم وی چه خلق به دده امداد نه پریردی او دده سره په رشتیا ودریری نو
 ما به دده تابعداری کړی وی او ما به دده په ملګرتیا کېنې دده د مخالفینو
 سره جهاد کړی وی ځکه چه دا په حقه امام دے لکن ځما سره دا ویره ده
 چه خلق به دده امداد پریردی لکه څرنګی چه خلقو دده د پلار امداد
 پرېښی وو - البته ځه به په خپل مال سره دده امداد کوم چه ددے په
 واسطه په مخالفینو غالب وګرځی او قاصد ته ئې دا هم اوایل چه ځما عذر
 هغه ته تفصیلی بیان کړه او لس زره روپۍ ئې ورته ولیکلی په بل روایت کېنې
 راځی چه امام ابوحنیفه د بیمار تیا د وچې نه د هغه د ملاتړ نه پاتی شویو -
 او په بل روایت کېنې راځی چه امام ابوحنیفه ویلی وو چه د زید بن علی په
 ملګرتیا کېنې جهاد ته تلل د جنګ بدر په موقعه د رسول الله ﷺ د تللو
 سره مشابھت لری چا ورته اوایل چه ته په خپله ولی نه ځی هغه ورته دا
 عذر بیان کړو چه ځما سره د خلقو امانتونه دی - دا امانتونه ما ابن ابی
 لیلی ته پیش کړل خو هغه قبول نه کړل نو زما سره ویره پیدا شوه کچری
 ځه اوو جلی شم نو دا امانتونه به نامعلوم پاتی شی او خاوندانو ته به ونه
 رسیږی او کله به چه د هغه د قتل وخت او ځای وریاد شو نو وبه ئې جړل -

دغه رنگی محمد او دده رور ابرهیم بن عبد الله د منصور په خلاف
خروج کړیو نو امام ابوحنیفه به خلق د ابراهیم د ملګرتیا دپاره تیزول او
دده د تابعدارۍ حکم یې کولو او دده په ملګرتیا کېنۍ یوی غزاته یې په
پنځوس حجونو ترجیح ورکوله .

دغه رنگی امام ابوحنیفه به حسن بن قحطبه چه دا د منصور د
قومندانانو نه وو منع کولو چه د ابراهیم بن عبد الله د مقابلې دپاره مه
اوزه او بعض وائی چه پدی وجه منصور بادشاه امام ابوحنیفه ته زهر
ورکړی وو تردې چه وفات شو . بحواله د اسلام سیاسی او اداری نظام
ص ۷۹۲ جلد ۱ .

او ابو اسحاق الفزاری امام ابوحنیفه رحمه الله ته اویل چه ته د الله
تعالی نه نه ویریږی چه حُما رور له د ابراهیم د ملګرتیا ترغیب ورکړو
امام ابو حنیفه رحمه الله ورته اویل چه دده شهادت ماته داسی ښکاری
لکه چه دا د بدر په ورځ وځلی شوی وی او شعبه رحمه الله به ویل چه حُما
د په الله تعالی قسم وی چه دا حُما په نیز بدر صغری (وروکی بدر) دے .

دغه رنگی امام مالک رحمه الله خلقو ته د محمد بن عبد الله بن حسن
د بیعت فتوه ورکړیوه د په ۴۵ — هـ کېن خروج کړیو خلقو ورته اویل
چه مونږ خو د منصور سره بیعت کړی هغه ویل دغه بیعت ستاسو نه په
زور اخستلی شوی او د مُکره بیعت صحیح نه دے نو د امام مالک رحمه
الله د وینا د وچ نه ورسره خلقو بیعت وکړو او امام مالک رحمه الله کور

کیناست او تفتازانی رحمہ اللہ وائی چہ دا قول د امام شافعی رحمہ اللہ ہم دے -

او هر چه امام احمد بن حنبل رحمہ اللہ دے نو د هغه نه پدے
مسئله د خروج کښې مختلف روایات دی او دغه مختلف روایات په الامامة
العظمیٰ ص ۲۹۶ کښې نقل شوی - او د هغه په مذهب کښې دا غالبه خبره
ده چه په مسئله کښې د هغه نه مختلف روایات نقل کيږي خو مشهور
قول د هغه دا دے چه په ظالم او فاسق امام خروج جائز دے - شیخ
احمد بن نصرالخزاعي رحمہ اللہ شیخ احمد رحمہ اللہ عملا د واثق با الله
نه خروج کړيو چه دا بدعتی وو او د خلق القرآن عقیده ئه وه - شیخ احمد
سره په پټه بیعتونه وکړل چه مونږ به امر بالمعروف او نهی عن المنکر کوو
او د واثق بالله او د هغه د ملگرو د بدعاتو او گناهونو مخالفت به کوو -
لکن په آخر کښې د دوی دا منصوبه ښکاره شوه او شیخ احمد بن نصر
رحمه الله شهید شو او د بغداد خلق په د ډیر کلونو پوری خفه وو
خصوصاً امام احمد بن حنبل او دده قصه ابن کثیر رحمہ اللہ په البدایه
والنهایه کښې ص ۳۰۳ جلد ۱۰ کښې تفصیلا ذکر کړی -

د دواړو مذهبونو تطبیق

بعض علماء ددے دواړو مذهبونو په مینځ کښې تطبیق کوی - چه
صبر هله واجب دے چه کله مسلمانان د فاسق یا ظالم حاکم په لری کولو
قدرت نه لری یا قدرت لری لکن د حاکم د لری کولو سره نوری فتنه پیدا

کیری او مسلح خروج به هله کیدیشی چه مسلمانان د فاسق یا ظالم
 حاکم په لری کولو قدرت لری او د خلیفه د لری کولو سره نوری فتنه هم
 نه پیدا کیری۔

ابن التین رحمه الله وائی ، الذی علیه العلماء فی المراء الجور انه ان
قدر علی خلعه بغیر فتنه ولا ظلم وجب والا فالواجب الصبر - فتح الباری
 ص ۶ جلد ۱۳ کتاب الفتن د ظالم حاکمانو په باره کښ د علماء نظر
 دادے کچری دده د لری کولو قدرت وو په غیر د فتنه او ظلم نه نو لری
 کولئ واجب دی او که داسی نه وی نو بیا صبر واجب دے۔

دغه رنگی د مسلمانانو مصالحو او مفاسدو ته به کتلی شی که
 مصالح ډیر وو نو خروج واجب دے او که مفاسد ډیر وو نو صبر واجب
 دے - بحواله د اسلام سیاسی او اداری نظام ص ۸۱۲ جلد ۱ ددے بحث
 نقل د امامة العظمی او د اسلام سیاسی او اداری نظام نه وشو۔

بسم الله الرحمن الرحيم

دریستمه خبره

دابوبکر البغدادی حفظه الله د خلافت او بیعت شرعی حثیت

په موجوده وخت کېن د مجاهدینو په مینځ کېن پدے خبره ځای په ځای بحثونه روان دی چه آیا ابوبکر بغدادی حفظه الله شرعی خلیفه دے او که نه او په ټول امت ئے بیعت فرض دے او که نه .

نو پدے خبره مونږ د خپل کمزوری علم مطابق مطالعه وکړه او معلومات مونږ راجمع کړل . مونږ د خپل کمزوری کوشش په بنیاد دے نتیجی ته ورسیدو (والله سبحانه تعالی اعلم وعلمه احکم واتم)

چه ابوبکر بغدادی حفظه الله نه شرعی خلیفه دے او نه ئے بیعت په ټول امت فرض دے البته د خپلے مجموعے او مجاهدینو جهادی امیر او رهبر دے . د نورو مجاهدینو او رهبرانو په شان او د جهاد په میدان کېن قربانی ډیره زیاته ده . د کفارو د سترگو یو ازغی دے او په موجوده وخت کېن ترینه ټوله کفری نړی په لړزان ده . لکن شرعی خلیفه نه دے او نه ئے بیعت فرض دے .

دلائل او وجوہات

اولہ وجہ

بغدادی صاحب شرعی خلیفہ حُکَہ نہ دے چہ ددہ خلافت او بیعت د صحابہ کرامو د نظریہ نہ خلاف دے او صحابہ کرامو رضوان علیہم اجمعین زمونہ لپارہ معیار د حق دی حُکَہ د صحابہ کرامو درے قسمہ نظریہ ده او د بغدادی صاحب اعلان کرے شوے خلافت د ہغہ یو نظری سرہ ہم نہ دے موافق۔

اولہ نظریہ :- د بعض صحابہ کرامو رضی اللہ عنہم نظریہ وہ چہ د خلافت د مشروعیت او قیام لپارہ اتفاق د تول امت شرط دے لکھ پہ [مقدمہ د ابن خلدون ص ۱۱۱] کہیں وائی چہ کلہ د علی رضی اللہ عنہ سرہ بیعت کیدہ نو ومنہم من توقف حتی یجتمع الناس ویتفقوا علی إمام کسعد وسعید وابن عمر و اسامہ والمغیرہ وعبد اللہ بن سلام وقدامہ بن مظعون وابو سعید الخدری وکعب بن عجرۃ وکعب بن مالک والنعمان بن بشیر و حسان بن ثابت ومسلمہ بن مخلد وفضالہ بن عبید وامثالہم من اکابر الصحابہ رضی اللہ عنہم دا کوم نومونہ چہ ذکر شول دغہ او دغہ شان بعض نورو اکابرو صحابہ کرامو توقف کرے وو د بیعت نہ او بیعت ئے نہ کوو او دا نظریہ ئے وہ چہ تر خو پرے تول خلق نہ وی متفق نو بیعت نہ کوو او د بغدادی صاحب پہ خلافت باندے خو د سواد اعظم د امت

ڇه سواد اعظم د جهادي اُمت بلڪه يو عشر د جهادي اُمت پرے لا
هم نه دے راجمع -

دغه رنگه امام شهاب الدين په نهايت الارب في فنون الادب ص
۱۶۱ ج ۲۰ ڪنهن وائي ڇه د علي رضي الله عنه د پاره مالڪ بن ڪعب
الهمذاني رضي الله عنه د دومة الجندل مقام ته لارے او د هغه ڄائي
اوسيدونڪي د علي رضي الله بيعت ته را او بلل نود دومة الجندل خلقو د
دينه انڪار وڪړو او واضح د ورته اوويل ڇه لانبائع حتى يجتمع الناس على
امام فانصرف عنهم وتركهم، مونږ تر هغه پورے بيعت نه ڪوو تر څو ڇه
خلق په يو امام نه وي راجمع شوي نو مالڪ رضي الله عنه ترينه روان شو
هغوي پريخودل او دائے ورته اونه ويل ڇه باغيان ياستي د واجب نه مو
انڪار وڪړو د دومره او دومره احاديثو خلاف ڪوے او ڪه مړه شوے نو مرگ
مو د جاهليت دے د خير القرون زمانه وه ورله ورغله هم صحابي وو د
بيعت مطالبه هم د معمولي هسته لپاره نه ڪيري او د دومة الجندل
اوسيدونڪي هم صحابه يا تابعين وو خو دغه نظريه دے وه ڇه اکر ڇه ته
راغلے مطالبه هم د علي رضي الله عنه غوندے شخصيت د پاره ڪوے خو
زمونږ نظريه داده ڇه اتفاق پرے نه وي راغلے نو هغه رقم مشروع امام نه
دے ڇه بيعت دے واجب وي او دغه شان په الكامل في التاريخ ڪنهن وائي ڇه
، وجاؤوا بسعد بن ابي وقاص رضي الله عنه فقال له علي رضي الله عنه
بايع فقال لا حتى يبايع الناس و جاؤوا با بن عمر رضي الله عنه قال لا حتى
يبايع الناس نو سعد ابن ابي وقاص او ابن عمر رضي الله عنهما دواړو
ورته ښه واضح اوويل ڇه تر څو ټولو خلقو بيعت نه وي ڪړے مونږ دا نه

کوو نو نه هغوی حان باغیان تارکان د واجب او د احادیثو د خلافت نه
اعراض کونکی گنډل او نه ورته علی رضی الله عنه ویل چه باغیان یاستی
تارکان د واجب یاستی او د دومره دومره احادیث نه خلاف کونکی یاستی او
که مړ شوے مرگ مو د جاهلیت دے -

محمد علی الصلابی په خپل کتاب خلافة عبد الله بن الزبير ص ۵۵ کښ
واټی چه وعند ما طلب ابن الزبير من محمد بن الحنفية و ابن عباس رضی
الله عنهما المبايعة قالوا حتى تجتمع لك البلاد ويتسقى لك الناس عبد الله
بن الزبير رضی الله عنه د محمد بن الحنفية او ابن عباس رضی الله عنهما نه
مطالبه وکړه چه حتما سره بيعت وکړی نو هغوی ورته اوويل چه د هغه
پورے بيعت نه کوو چه تر څو ښارونه او خلق په تاراج جمع شوی نه وی د
هغوی دا نظريه نه وه چه عبد الله ابن زبير رضی الله عنه خلافت اعلان
شوی دے په کافي علاقوئ سلطه هم ده او که بيعت او نه کړو نو د دومره
احادیثو خلاف ورزی رازی باغیان گرځو که مړه شو مرگ مو د جاهلیت
دے بلکه د هغوی نظريه وه چه د خلافت د مشروعیت او قیام د پاره اتفاق
د اُمت شرط دے -

او د بغدادی صاحب په اعلان کړے شوی خلافت باندے خو صرف
د جهادی قوتونو یو عشر هم نه دے راجمع نو د هغه خلافة څرنکے
مشروع کیدے شی او څرنکے موافقت نه کونکی باغی کیدے شی -

دویم مذهب :- د بعض صحابه کرامو رضی الله عنهم مذهب دادے چه
اتفاق د تول اهل الحل والعقد شرط دی یعنی په هر ښار کښ چه څومره

اهل الحل والعقد وی نو هغه به پرے ټول متفق وی لکه په [مقدمه د ابن خلدون ص ۱۱۱ ج ۱] کښ وائی چه کله عثمان رضی الله عنه شهید شو نو خلق په ښارونو کښ خواره وو - د علی رضی الله عنه بیعت ته نه وو حاضر او کوم کسان چه حاضر وو نوپه هغوی کښ بعضو بیعت وکړو او بعضو توقف وکړو او ویویل چه تر څو خلق په یو امام نه وی راجمع شوی نه وی متفق شوی تر هغه پورے مونږ بیعت نه کوو لکه مخکښ دا بیان اوشو -

ورأى الآخرون ان بيعته لم تنعقد لافتراق الصحابة اهل الحل والعقد بالآفاق ولم يحضر إلا القليل ولا تكون البيعة إلا باتفاق اهل الحل والعقد ولا تلزم بعقد من تولاها من غيرهم أو من القليل منهم ،

ترجمه :- او د نورو صحابه کرامو موقف وو چه د علی رضی الله عنه بیعت خلافت لا نه دے منعقد ځکه چه اهل الحل والعقد صحابه کرام په ښارونو کښ خواره دی او نه دی حاضر شوی مگر لږ او بیعت د خلافت نه کیږی مگر په اتفاق د اهل الحل والعقد سره او خلافت د اهل الحل والعقد نه علاوه د بل چاپه بیعت او موافقت نه قائمیږی او نه د هغه چاپه بیعت باندے قائم کیدے شی چه هغه اهل الحل والعقد وی خو لږ وی ، ﴿ وذهب الى هذا معاوية و عمرو بن العاص وأم المؤمنين عائشة والزبير وابنه عبد الله وطلحة وابنه محمد وسعد وسعيد والنعمان بن بشير ومعاوية بن خديج ومن كان على رأيهم من الصحابة الذين تخلفوا عن بيعة على بالمدينة - ﴾

او دا مذهب د معاويه ----- او د هغه صحابه وو چه په مدينه منوره
کښ د علي رضي الله عنه د بيعت نه روستو شوی -

دريم مذهب :- دريم مذهب د بعض صحابه کرامو دا دے چه د جمهورو
اهل الحل و العقد إتفاق شرط دے او د دريم قول مطابق د علي رضي الله
عنه خلافت قائم شوے وو حکه جمهورو اهل الحل والعقد ورسره بيعت
کړے وو حکه چه کله عثمان رضي الله عنه شهيد کړے شو نو اهل الحل
والعقد په ښارونو کښ خواره وو ټول بيعت ته نه وو حاضر ليکن اکثر
حاضر وو او اکثر و بيعت وکړو لکه مقدمه د ابن خلدون کښ وائی فامّا
واقعة على فان الناس كانوا عند مقتل عثمان متفرقين في الأمصار فلم
يشهدوا بيعة على والذين شهدوا فمنهم من بايع هر چه واقعه د بيعت د
علي رضي الله عنه ده نو د عثمان رضي الله عنه د شهادت په وخت کښ
خلق په ښارونو کښ خواره وو ټول په بيعت کښ نه وو حاضر کم چه
حاضرو نو په مغوی کښ بعضو بيعت وکړو خو دے کومو بعضو چه
بيعت وکړو دا اکثریت د اهل الحل والعقد وو - لکه ﴿الانتصار في الرد على
المعتزلة القدريه ص ۹۰۰ جلد ۳﴾ کښ وائی چه قد ثبتت بيعة على
وامامته بيعة الجمهور من الصحابه قبل ذالك وانقادوا له وصارت له
الشوكة بطاعتهم له - ترجمه :- او په تحقيق سره ثابت شو بيعت او
امامت د علي رضي الله عنه په بيعت د جمهورو صحابه کرامو سره د اول
وخت نه او د هغه امامت ته ئے غاړه کښنوده او د دوی په طاعت ورته
طاقت هم حاصل شو او په شبهات حول الصحابه ص ۱۱ کښ شيخ
الاسلام امام ابن تيميه رحمه الله وائی و على بايعه اهل الشوكة وان كانوا

لم يجتمعوا عليه كما اجتمعوا على من قبل لكن لاريب أنه كان له سلطان وقوة بموافقة اهل الشوكة چه د علی رضی اللہ خلافت په بیعت د اهل الشوكة سره قائم شوه وو اکر که د مخکښ پشان ټول پرته متفق نه وو لکن دیکښ هیڅ شک نشته چه د اهل الشوكة په بیعت ورله قوة اوغلبه حاصله شوه وه - نو د خلافت د قیام په حواله سره د صحابه کرامو دغه دره قسمه نظریه وه -

اول اتفاق د ټول امت دویم اتفاق د ټول اهل الحل والعقد او دریم اتفاق د جمهور د اهل الحل والعقد -

نو د بغدادی خلافت نه په اتفاق د امت سره قائم شوه نه په اتفاق د جمیع اهل الحل والعقد سره او نه په اتفاق د جمهورو اهل الحل والعقد سره ځکه اهل الحل والعقد روستو به راشی مونږ به ئه تفصیلاً ذکر کړو چه رهبران علماء مخوریز او معتمد د امت دی او په رهبرانو ، عالمی جهادی علماء کرامو او مخوریزو او معتمدوا اشخاصو د امت کښ ورسره هیچا هم بیعت نه ده کړه دده د بیعت فیصله صرف دده د خپله مجموع شوری کړه چه هیڅ شهرت او اعتماد او رهبری د امت نه لری -

دویمه وجه

بغدادی صاحب خلیفه ځکه نه ده چه دده خلافت د عقیده د اهل السنة والجماعة نه خلاف ده ځکه عقیده د اهل السنة والجماعة داده چه خلافت قائم کیږی په موافقت د جمهور اهل الحل والعقد سره او

اهل الحل والعقد په اُمت کښ د شان شوکت او قدرت والا ته وائی چه
 ددوی په موافقت او بیعت سره مقصود د خلافت حاصلیری چه هغه
 قدرت او تمکین دے - لکه شیخ الاسلام امام ابن تیمیہ رحمہ اللہ وائی چه
 د خلافة د انعقاد او قیام لپاره اتفاق د اکثر اهل الحل والعقد شرط دے
 چه هغه خاوندان د قوت او شوکت وی په اُمت کښ او وائی چه دا د اهل
 السنة والجماعة یعنی د سنیانو عقیده ده په ﴿منهاج السنة النبویه ص
 ۳۶۳ جلد ۱﴾ وائی واما قول الرافضی أن الامام بعد رسول الله ابوبکر
 بمبايعة عمر برضاء اربعة فيقال له ليس هذا قول اهل السنة وان كان
 بعض أهل الكلام يقولون إن الإمامة تنعقد بببيعة اربعة كما قال
 بعضهم تنعقد بببيعة اثنين وقال بعضهم تنعقد بببيعة واحد فليست
 هذه اقوال أئمة السنة بل الإمامة عندهم تثبت بموافقة اهل الشوكة
 عليها - رافضی شیعہ چه دا خبره کړے چه ابوبکر رضی اللہ عنه د رسول
 الله ﷺ نه روستو د عمر رضی اللہ عنه په بیعت د څلورو کسانو په رضا
 خلیفه او امام شو نو دا د اهل السنة یعنی د سنیانو قول او وینا نه ده اکر
 که د بعض متکلمین موقف دے چه امامت او خلافت د څلورو کسانو په
 بیعت منعقد کیږی لکه بعض متکلمین دوه او بعض یو وائی نو دا رقم
 اقوال د سنیانو د امامانو نه دی بلکه د اهل السنة والجماعة د اُئمو په نیز
 باندے خلافة د هغه چا په بیعت ثابتیری چه د هغوی په لاس کښ طاقت
 او قدرت وی او بیا وائی ولایصیر الرجل اماماً حتى یوافقه أهل الشوكة
 عليها الذین یحصل بطاعتهم له مقصود الإمامة چه یو سرے تر هغه
 امام او خلیفه نشی کیدے تر څو چه ورسره پدغه امامت او خلافت اهل

الشوكة موافقه نه وی کرے چہ د کومو پہ موافقه اوإطاعة مقصود د
امامت حاصلیری --- خُکھ شیخ الاسلام رحمہ اللہ وائی فالامامة ملک
وسلطان خلافة او امامت خو باچائی او قوت ته وائی والملک لا یصیر
ملکاً بموافقة واحد ولا اثنين ولا اربعة الا ان تكون موافقه هؤلاء تقتضى
موافقة غیرهم بحیث یصیر ملکاً بذالک - او باچائی د یو کس دوه کس او
یا خلورو کسانو پہ موافقت نه حاصلیری هاں کہ دا کسان داسے وی چہ د
دوی موافقت د شاتہ نورو خلقو داسے موافقت وی چہ سرے پرے پاچا
کیری نو بیا صحیح ده او دا هم وائی چہ ولهذا قال أئمة السلف من
صار له قدرة و سلطان یفعل بهما مقصود الولاية فهو من اولی الامر
الذین امر الله بطاعتهم ، او ددے وجہ نه د سلفو امامانو ویلی دی چہ د
چادپارہ داسے قدرت او غلبہ حاصلہ شی چہ هغه پرے د امامت مقصود
شی کولے نو دا د هغه اولی الامر نه دے چہ الله رب العزتے پہ طاعة
باندے امر کرے دے -

نو شیخ الاسلام رحمہ اللہ فرمائی چہ یو سرے دهغه پورے امام او
خلیفہ نشی کیدے تر خو چہ ورسره هغه د شان والا بیعت اونہ کری ،
چہ ددغه شان والا بیعت پہ خپله تقاضہ کوی چہ نور خلق به پرے هم
راضی وی چہ د هغوی پہ رضا او اتفاق سره دغه سرے د اسلام بادشاہ
گرزی -

نو دا د اهل السنة والجماعة په عقیده کنی شامله ده چہ یو سرے
تر هغه پورے خلیفہ نشی کیدے تر خو چہ هغه د شان شوکت والا خلق

بيعت اونه كړې چه د مغوی موافقه د نور خلقو موافقه شمارل كېږي او په امت كېنې چه كم جهادی شان شوكت والا خلق دی او په لكهونو مجاهدين شاته لري او د انسانيت په تاريخ كېنې خرق العادت او خرق التاريخ قرباني وركوي مغوی د بغدادی صاحب د اعلان كړې شوی خلافت سره موافق نه دی نو لهذا دا خليفه نه دے او دده خلافة نه دے قائم شوی او دا ده اهل السنة يعنى سنيانو عقیده ده لكه څرنګه چه شيخ الاسلام فرمائي بيا په ص ۳۶۰ جلد ۱ د منهاج السنة النبوية كېنې وائي كه بالفرض عمر رضى الله عنه او يوے ډلے د ابوبكر رضى الله عنه سره بيعت كړې وے او نورو صحابه كرامو نه وے كړې نو دا امام نه ګرزيده ابوبكر رضى الله عنه چه امام او ګرزيده نو په بيعت د جمهورو صحابه كرامو سره چه مغوی خاوندان د قدرت وو پدے وجه بيا صرف د سعد بن عبادہ رضى الله عنه روستو كيدو نقصان نه كولو لكه هغه وائي انما صار اماما اي ابوبكر بمبايعة جمهور الصحابة الذين هم اهل الشوكة والقدرة ولهذا لم تضر تخلف سعد بن عبادہ ص ۵۳۱ جلد ۱ اولے خليفه ابوبكر رضى الله عنه د هغه جمهورو صحابه كرامو په بيعت سره خليفه او امام او ګرزيده چه مغوی اهل الشوكة والقدرة وو او چه كله ورسره دغه خاوندان د شوكت او قدرت بيعت وكړو نو د ده د خلافت مشروعيت ته د سعد ابن عبادة روستو كيد و هيڅ نقصان اونه رسولو (ليكن د بغدادی صاحب په خلافت باندے د اكثر و اهل الشوكة والقدرة موافقه نشته) دغه شان امام ابن تيميه رحمه الله وائي په منهاج السنة كېنې چه ، لأبدأن بياع الإمام اهل الشوكة ولا يصير الرجل امامًا حتى يوافق اهل الشوكة

چه ضروری ده چه د امام بیعت به اهل الشوكة كړې وی او تر هغه یو سرې امام او خلیفه نشی کیدې چه اهل الشوكة ورسره موافق شوی نه وی دغه شان په نظام الحكم فی الاسلام ص ۲۴۹ کښې محمد فاروق نبهان وائی ان بیعة ابی بکر الصدیق رضی الله عنه تمت بعد مشاوره بین فضلاء القوم و علماء هم ورؤساء هم وهم یسمون بأهل الحل والعقد -

د اولنی خلیفه بیعت هغه وخت پوره شو کله چه د مهاجرینو او انصار د مشرانو تر مینځ شوری تکمیل شوه او پدې قضیه کښې دلالت دې په دې خبره چه د وخت د خلیفه ټاکنه او انتخاب به هغه خلق کوی چه په ټولنه کښې غوره وی مخوریز وی عالمان وی او رهبران وی چه دوی ته اهل الحل والعقد ویلې کیږی او د ابوبکر البغدادی صاحب تقرری داسې نه ده شوه بلکه د مجاهدینو په ټولنه کښې چه کم مخوریز مشران دی رهبران دی مشهور جهادی علماء دی او امت ته ئې د معاصر عالمی جهاد نظریه او مفکوره ښودل شاته په لکھونو مجاهدین حامیان او انصار لری لکه ملا صاحب ، ظواهری صاحب مصعب عبد الودود د الجزائر د مجاهدینو مشر د یمن د القاعدې مشر د صومال د شباب المجاهدین مشر د تحریک طالبان پاکستان مشر د مالی د مجاهدینو مشر ، د قفقاز د مجاهدینو مشر د شرقی ترکستان (سنگ یانگ) د فلپائن ، انډونیشیا او ایران د مجاهدینو مشران دغه شان مشهور عالمی جهادی علماء کرام لکه امام الجهاد ابو محمد المقدسی ، ابو قتاده الفلستینی ، عبد الله المحسنی ، هانی السباعی ابومنذر الشنقیطی ---- دیکښې د هیچا ورسره هم موافقت نشته -

دغه شان امام ابن تیمیہ رحمہ اللہ پہ منهاج السنة ص ۳۸ جلد ۱ کتب د خلافة او رسالت فرق بیان کرے وائی چه طاعت د خلیفہ گانو موقوف دے په موافقت د اهل الشوكة پورے یعنی د خلیفہ طاعت به هله فرض کیږی چه شوکت او قدرت والا خلق ورسره موافق شی او طاعت د رسول موقوف نه وی په موافقت د اهل الشوكة پورے بلکه د رسول د الله طاعة فرض دے اگر که یو کس ورسره هم نه وی او اگر که تول خلق ئے تکذیب کوی لکه په مکه کتب د رسول الله ﷺ طاعة فرض وو اگر که په مکه کتب ورسره داسی ملگری او امدادیان نه وو چه د نبی علیه السلام په ملگریا کتب جنک وکړی دغه شان په مختصر منهاج السنة دویم جلد کتب شیخ الاسلام وائی چه هغه اجماع چه په هغه د یو چا خلافت منعقد کیږی نو هغه موافقت د اهل الشوكة دے اگر که دغه اهل الشوكة ډیر نه وی خو چه داسی وی چه د دوی په موافقت روستو نور خلق هم موافق کیږی نو د دغه اهل الشوكة په موافقت او بیعت د یو چا خلافة قائمیږی او بیا وائی هذا هو الصواب الذي عليه اهل السنة وهو مذهب الأئمة كاحمد وغيره یعنی دا هغه حقه عقیده د اهل السنة والجماعة او د ټولو امامانو ده لکه امام أحمد وغيره او بیا وائی وأما أهل الكلام فقد رها كل منهم بعدد وهي تقديرات باطلة او هر چه اهل الكلام والا دی نو هغوی هر یو یو خاص عدد مقرر کړے نو دغه عدد ونه او اندازے مقرر کول باطل دی اصل خبره او د اهل السنة عقیده د اهل الشوكة موافقه ده مجموعه مؤلفات عقائد الرافضه ص ۲۶۵ جلد ۱۷۲ وكذا في منهاج السنة ص ۲۵۱ جلد ۸ او د بغدادی صاحب په اعلان کړے شوی خلافة باندے اهل الشوكة چه

مغه جهادی رهبران ، عالمی جهادی علماء او مخوریز مسلمانان متفق نہ دی ۔ دغه رنگی امام ذہبی رحمہ اللہ پہ المنتقی من منهاج الاعتدال ص ۵۸ کتب وائی ومذهب اهل السنة ان الإمامة تنعقد عند هم بموافقة اهل الشوكة الذين يحصل بهم مقصود الإمامة وهو القدرة والتمكين د اهل السنة والجماعة مذهب دادے چہ خلافة او إمامة د دوی پہ نیز قائمیری پہ موافقت د اهل الشوكة باندی چہ د مغوی د موافقت پہ وجه د امامت مقصود چہ قدرت او تمکین دے حاصلیری (او اهل الشوكة والقدرة پہ مجاہدینو کتب د مشرقی ترکستان نہ داخلہ تر مغرب اسلامی یعنی اندلس پورے د بغدادی صاحب سرہ موافق نہ دی بیا پہ صفحہ ۵۲۷ کتب وائی د خلافت د صحت دپارہ موافقت د جمہورو او اهل الشوكة شرط دے رسول اللہ ﷺ فرمائی عليكم بالجماعة فان يدا الله على الجماعة وعليكم بالسواد الاعظم ومن شذ شذ في النار لازم دے پہ تاسو جماعة حُکَہ د اللہ تعالیٰ لاس د جماعة سرہ وی او لازم دے پہ تاسو باندے ملگرتیا د سواد اعظم سرہ او خوک چہ خائلہ شو نو خائلہ بہ شی پہ اور کتب او د بغدادی صاحب پہ اعلان کرے شوی خلافت جمہور مسلمانانو او سواد اعظم لا خہ چہ شلمہ حصہ پرے ہم نہ دہ متفق اونہ پرے اهل القدرة والشوكة متفق دی ۔ اوالفقه الاسلامی وادلته ص ۲۹۲ جلد ۸ کتب ہم وائی چہ د خلافة پہ انعقاد کتب اعتبار د اهل السنة والجماعة مذهب لرہ دے او وائی چہ حقیقت دا دے چہ د قران او حدیث او اجماع نہ پہ تعین د عدد خہ دلیل نشتہ دا خبرہ صرف اجتہادی دہ او پہ تعین د عدد کتب تکلف دے ۔۔۔۔ او بیعت ہلہ منعقد کیبری چہ د اُمت موافقت او رضا

راشی او بیا په ص ۳۰۰ جلد ۸ کښ وائی والخلاصة أن اختيار الخليفة يتم أساساً ببيعة أكثر المسلمين العامة د خليفه منتخب کول هله پوره کيږی چه اکثریت د عامو مسلمانانو ورسره بيعت وکړی نو د دينه معلومه شوه چه يو بيعت کول دی او يو بيعت پوره کول دی نو پوره والی هله رازی چه دأمت رضا راشی او د بغدادی صاحب په اعلان کړے شوی خلافة باندے اکثریت څه چه سلمه ۱۰۰ او زرمه حصه پرے هم نه ده رضا -

په مجموعه مؤلفات عقائد الرافضة والرد عليها ص ۷ جلد ۱۷۳ وائی ومن المعلوم ان اهل السنة لا ينازعون في أنه كان بعض اهل الشوكة بعد الخلفاء الاربعة يولون شخصا وغيره أولى بالولاية منه دا خبره معلومه او واضحه ده چه اهل السنة پدے خبره کښ هيڅ اختلاف نه کوی چه بعض د قدرت خاوندان د خلفاء راشدينو نه بعد داسے يو سرے خليفه کوی چه د هغه نه نور غوره کسان هم وی او ډير حقدار کسان وی د مشرے او خلافة د دينه معلومه شوه چه د اهل السنة والجماعت په نیز باندے دارو مدار د قيام د خلافت موافقت د اهل الشوكة دے اگر که د غوره کس په ځائی باندے د داسے کس انتخاب وکړی چه هغه د دغه په مقابل کښ غوره نه وی بیا وائی وقد كان عمر بن عبد العزيز يختاران يولى القاسم بن محمد بعده لكنه لم يطق ذلك لان اهل الشوكة لم يكونوا موافقين على ذلك د عمر بن عبد العزيز رحمه الله دا خوښه وه چه ځمانه روستو قاسم بن محمد خليفه شی لکن د عمر بن عبد العزيز دا طاقت نه وو ځکه د اهل الشوكة موافقه ورسره نه وه ددينه هم معلومه شوه چه د خلافة د قيام دپاره د اهل الشوكة موافقت شرط دے ورنه

عمر بن عبد العزيز بنہ نیک سرے دے خو دده په انتخاب قاسم بن محمد نه خليفه كیده حكه اهل الشوكة ورسره نه وو موافق نو بغدادی صاحب به په غير د اهل الشوكة د موافقه نه خرنكه خليفه كیده شی په فضائح الباطنية ص ۱۷۷ كښن امام غزالی رحمه الله وائی ومدار جميع ذالك على الشوكة ولا تقوم الشوكة إلا بموافقة الاكثريين من معتبري كل زمان حاصل دادے چه مدار د خلافت په قدرت دے او قدرت هله رازی چه اكثر معتبر د زمانه موافقه وكړی -

يعنى كم چه د مسلمانانو داسه معتبر او معتمد وی چه د هغوی فيصله او انتخاب د خلقو فيصله او انتخاب وی او د بغدادی صاحب سره اكثر معتبر د زمانه د مجاهدينو او مسلمانانو لا څه چه يو عشر ورسره هم موافق نه دے -

په الامامة العظمی كښه علامه د میچی رحمه الله وائی چه مونږه هم د ابن تیمیه رحمه الله رائه غوره كوو حكه دده رائه د هغه طریقه سره موافق ده كمه طریقه چه په بیعت د خلفاء راشدينو كښن شوے هغه دا چه دوی د تول اهل الحل والعقد اتفاق هم نه وو شرط كړے او نه هغوی تعین د عدد د اهل الحل والعقد كړے وو (یعنی اتفاق د جمهور اهل الحل والعقد) -

او هم دا رائی په محدثینو كښن محمد رافت عثمان ده چه په خپل كتاب رئاسة الدولة في الفقه الاسلامی ص ۲۷۲ كښن ذكر كړے دغه شان دكتور فؤاد په طرق اختيار الخليفة ص ۱۹۳ كښن او دكتور محمد فاروق النبهان په

نظام الحكم في الاسلام ص ٢٤٥ كنى او دكتور محمد عمارة په الإسلام و
 فلسفة الحكم ص ٢٢٢ كنى ذكر كړے قاضی ابو يعلى حنبلى متوفى
 ٢٥٧ — وائى فلا تنعقد الا بجمهور اهل الحل والعقد قال الامام
احمد الامام الذى يجتمع قول اهل الحل والعقد عليه كلهم يقول هذا
امام وظاهر هذا أنها تنعقد بجماعتهم الاحكام السلطانية لابی يعلى ص
 ٢٣ خلافت نه قائمیری مگر په موافقت د جمهور اهل الحل والعقد سره
 او امام اهل السنة امام احمد بن حنبل رحمه الله فرمائی چه شرعى امام
 او خليفه مغه دے چه د اهل الحل والعقد قول پرے جمع شى يعنى موافق
 شى پرے او تول اووائى چه دا امام دے -

او د بغدادى صاحب په اعلان كړے شوى خلافت ، جمهور څه چه
 د اهل الحل والعقد ثلث پرے هم نه دے راجمع ځكه اهل الحل والعقد د
 جهادى قوتونو ذمه واران او مشهور عالمى جهادى علماء دى او مغوى تول
 د بغدادى صاحب د اعلان كړے شوى خلافة سره موافق نه دى : او په
 الوجيز فى فقه الخلافت ص ٢٩ كنى د صلاح الصاوى او محمد عبده وينا هم
 نقل كړے چه خلافت قائمیری په موافقت د جمهورو اهل الحل والعقد او
 وائى وهم العلماء والرؤساء الذين يرجع الناس اليهم فى الحاجات
والمصالح العامة او اهل الحل والعقد مغه مشهور علماء او رهبران دى
 چه خلق ورته د عامه مصالحو كارونو او حاجتونو كنى مراجعه كوى -

او محمد رشيد رضا په المنار كنى د محمد عبده وينا نقل كړے چه اهل
 الحل والعقد څوك دى مغه وائى إنهم هم الامراء والعلماء والحكام

ورؤساء الجند وسائر الرؤساء والزعماء الذين يرجع اليهم الناس في
الحاجات والمصالح العامة (تفسير المنار ص ١٨١ جلد ٥).

دا هغه رهبران علماء حکام او د فوځي قطعاتو مشران يعنى قومندانان او نور هغه مشران او ليدران دى چه خلق ورته په خپلو مشکلاتو او مصالحو کښ رجوع کوى او د بغدادى صاحب په خلافة باندې د داسې مشرانو موافقت نشته چه هغه په مجاهدينو کښ رهبران او مشهور علماء او د جهادى او فوځي قطعاتو مشران قمندانان وى او نور هغه مشهور مشران او ليدران د مجاهدينو دى چه مجاهدين او د طاغوت نه آزاد مسلمانان ورته په خپلو مشکلاتو کښ رجوع کوى -

دریمه وجه

دریمه وجه چه بغدادى صاحب خليفه نه دے بلکه د خپلے مجموع جهادى مشر دے ځکه دده بيعت د خلفاء راشدينو د بيعت او خلافت نه خلاف دے او هغه دا چه د خلفاء راشدينو په بيعت او خلافت ټول امت يا جمهور امت متفق او رضا وو او د بغدادى صاحب په اعلان کړے شوى خلافة باندې نه عام امت او نه د مغوى جمهور او نه جهادى امت او نه د جهادى امت اکثريت متفق دے ځکه په عالمى سطح باندې چه څومره لوئى لوئى جهادى جماعتونه او مجموعات دى چه په لکھونو مجاهدين او انصار لري هغه ورسره نه دى متفق صرف خپلے جهادى مجموع خليفه اعلان کړے چه مخکښ هم د دغه مجموع امير وو -

د اسلام اول خليفه صديق اكبر رضى الله عنه په خلافت باندے تول امت متفق وو۔

لكه شيخ ناصر بن على په خپل كتاب عقيدہ اهل السنة والجماعة في الصحابه ص ۵۲۶ او ص ۵۵۰ كښې پدے بحث كړے او عنوان ئے ايښے چه بيان انعقاد الاجماع على خلافتہ دا باب دے په بيان ددے خبره كښې چه د ابوبكر الصديق رضى الله عنه په خلافت د تولو اتفاق او اجماع وه اوويلی چه د على رضى الله عنه نه لږ تاخير شوه وو پدے وجه چه مشوره ترينه نه وه اغسته ليكن په دويمه ورځ على رضى الله عنه او زير رضى الله عنه دواړو په مسجد نبوى كښې بيعت وكړو په اوله ورځ په سقيفه بنى ساعده كښې د خواصو يعنى د اهل الشوكة والقدرة من الانصار والمهاجرين بيعت اوشو او په دويمه ورځ په مسجد نبوى كښې ښه په رضا او په خوشحاله عمومى بيعت اوشو او بيا شپږ مياشتے روستو چه كله فاطمه رضى الله عنها وفات شوه نو على رضى الله عنه دوباره تجديد د بيعت وكړو نو د شيعه گانو دا خبره صحيح نه ده چه دے دواړو حضراتو بيعت نه وو كړے بلكه دواړو كړے وو بيائے د خطيب بغدادى په سند نقل كړے چه أجمع المهاجرون والأنصار على خلافة ابى بكر قالوا له يا خليفة رسول الله، مهاجرينو او انصارو تولو د ابوبكر رضى الله عنه په خلافة اتفاق كړے وو او ابوبكر رضى الله عنه ته به ئے ويل چه اے د الله د رسول خليفه او يو قول ئے دا هم نقل كړے دے چه كله نبى على السلام وفات شو نو پدغه وخت كښې ديرش زره مسلمانان وو تولو ابوبكر رضى الله عنه ته خليفه او ويلو او تول په دے راضى وو بيائے روستو په صفحه ۵۵۵ كښې د

حافظ ابن کثیر رحمہ اللہ قول نقل کرے دے چہ قد اتفق الصحابة على
بيعة الصديق حتى على بن ابي طالب والزبير بن العوام تولو صحابه
کرامو د ابوبکر رضی اللہ عنہ پہ بیعت او خلافة باندے اتفاق وکړو تر دے
چہ علی رضی اللہ عنہ او زبیر رضی اللہ عنہ هم وکړو او یحی بن ابی بکر
عامری ر حمہ اللہ وائی چہ وقد كانت بيعته إجماعاً من الصحابة د
ابوبکر رضی اللہ عنہ بیعت پہ اجماع او اتفاق د صحابه کرامو سره وو۔
دغه شان د اسلام دویمه خلیفه عمر الفاروق رضی اللہ عنہ پہ بیعت او
خلافت هم ټول امت متفق وو ابن سعد رحمہ اللہ پہ ﴿الطبقات الکبریٰ
ص ۱۹۹ جلد ۳﴾ کښی او ابن الأثیر په ﴿أسد الغابة ص ۶۶۶ جلد ۳﴾
کښی وائی چہ کله ابوبکر الصديق رضی اللہ عنہ د عمر رضی اللہ عنہ
انتخاب وکړو نو اشرف على الناس من كوة فقال يا أيها الناس إني قد
عهدت عهداً افترضون به فقال الناس قد رضينا يا خليفة رسول الله
ابوبکر رضی اللہ عنہ د بالاخانے نه راښکاره شو اوویل اے خلقو ما د
خلافت ذمه واری لپاره یو تن مقرر کړے زمانه روستو تاسو پرے رضا
ئیوی نو خلقو اوویل چہ ای د اللہ د رسول خلیفه مونږه پرے رضایو او د
ابن الأثیر او ابن جریر په روایت کښی دا هم دی چہ ابوبکر رضی اللہ عنہ
خلقو ته اوویل چہ إني قد استخلفتُ عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ فا
سمعوا له واطيعوا فقالوا سمعنا واطعنا - تاریخ الطبری ص ۴۲۸ جلد
۳ ما په تاسو عمر رضی اللہ عنہ خلیفه مقرر کړو دده حکم ته غوږ کیدے
او دده د حکم تابعداری اوکړے نو هغوی اوایل مونږ واوریده او تابعداری
کوو۔ د عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ انتخاب د څو مراحلو نه تیر شوے

وو اول ابوبکر رضی اللہ عنہ د اصحاب الحل والعقد یعنی انصاروا و
 مهاجرینو سره مشوره وکره لکه علامه ابن الاثیر رحمہ اللہ پہ اُسد الغابہ
 ص ۶۶۲ جلد ۳ وائی استشار المسلمین فی ذالک ----- وشاور المهاجرین
والانصار دویمہ مرحلہ کنہی د عامو خلقو نہ تپوسونہ ہم وکره لکه د ابن
 جریر او ابن اثیر د دواړو پہ روایتونو کنہی رازی إن ابابکر نزل من مكانه
واستفتی الناس بنفسه د خپل خائے نہ راکوز شو او د خلقو نه ئے
 تپوسونہ شروع کړه چه أترضون بمن استخلف عليكم چه څه دربانده
 څوک خلیفه اوتاکم نو راضی به پرے یاستے ، نو خلقو ته خو پته وه چه
 دده څوک خوښی دے د انصاروا مهاجرینو د مشرانو سره ئے د چا په
 حوالے سره مشاورت کړے او دائے ورته هم اوایل چه فانی واللہ ماألوت من
جهد الرأي ولا وليت ذاقربة وانی قد استخلفت عمر بن الخطاب رضی
اللہ عنه فاسمعوا له واطيعوا فقالو سمعنا واطعنا - چه په اللہ قسم
 چه ما د رأی په کوشش کنہی میخ تقصیر نه دے کړے ښه کوشش مے کړے
 چه د معتبر کس په باره کنہی رائی راشی او نه درباندي خپلوان تاکم عمر
 بن الخطاب رضی اللہ عنہ دربانده خلیفه مقررہ ووم حکم ئے اورئ هم او
 اطاعة ئے هم کوے خلقو اوایل هم ئے حکم آورو او هم به ئے اطاعة کوو۔
 دریمہ مرحلہ کنہی بیا د عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ سره د
 عامو مسلمانانو بیعت اوشو او د دغه بیعت په اساس د مسلمانانو
 خلیفه اوگرزیده لکه شیخ الاسلام حافظ ابن تیمیہ رحمہ اللہ په منهاج
 السنة ص ۱۲۲ جلد کنہی وائی چه عمر رضی اللہ عنہ هغه وخت امام او
 خلیفه شو چه عامه خلقو ورسره بیعت وکړو إنما صار امامًا لما بايعوه

واطاعوه هغه وخت امام شو چه عامه خلقو ورسره بيعت وكړو او طاعت ئې وكړو ، ولو قدر أنهم لم ينفذوا عهد أبي بكر ولم يبايعوه لم يصر إماما او بالفرض كه صحابه كرامو د ابوبكر رضی الله عنه وصیت نوے نافذ كړے او د عمر رضی الله عنه سره بيعت نه وے كړے نو عمر رضی الله عنه خليفه نشو كيدے -

دغه شان د اسلام د دريم خليفه عثمان بن عفان رضی الله عنه په بيعت هم ټول خلق متفق وو لكه په عقیده د اهل السنة والجماعة ص ٦٦٥ كښ عنوان ايښے چه انعقاد الاجماع على خلافته يعنی د عثمان رضی الله عنه په خلافت اجماع او اتفاق وو او بيا ئې د سلفو اقوال نقل كړي -
 ١- ابن أبي شيبه رحمه الله د حارثه بن مُضرب نه نقل كوي چه ما د عمر رضی الله عنه په امارت كښ حج وكړو فلم يكونوا يشكون أن الخلافة من بعده لعثمان خلقو پدے كښ هيڅ شك نه كولو چه د خلافة حق د عمر رضی الله عنه نه بعد د عثمان رضی الله عنه دے -

يعنی حارثه بن مضرب وائی چه دا عامو خلقو دا تأثر وو چه د هغوی رضا په عثمان رضی الله عنه باندے وه -

٢- حافظ ذهبي د قاضي شريك نه نقل كوي چه عمر رضی الله عنه په آخری عمر كښ د شپږو كسانو شوري جوړه كړه فاجتمعوا على عثمان نو هغوی ټول په عثمان رضی الله عنه متفق وو -

٣- ابن سعد په الطبقات الكبرى كښ وائی چه كله عمر رضی الله عنه شهيد شو نو بايع المهاجرون والأنصار وأمرأء الأجناد والمسلمون عثمان

رضی اللہ عنہ لیكون الخليفة للمسلمين بعد عمر رضی اللہ عنہ ولم يتأخر منهم أحد عن بيعته ، یعنی مهاجرو او انصارو او د فوخی قطعاتو قومندانانو او ټولو مسلمانانو د عثمان رضی اللہ عنہ سره بیعت وکړو د هغه د بیعت نه یو کس هم نه دے روستو شوے بیا په ص ۶۶۹۱ کېږي د شیخ الاسلام امام ابن تیمیہ رحمہ اللہ وینا نقل کړې چې ټولو مسلمانانو د عثمان رضی اللہ عنہ سره بیعت وکړو لم يتخلف عن بيعة أحد د هغه د بیعت نه یو کس هم نه دے روستو شو -

او په ص ۶۶۹ کېږي د حافظ ابن کثیر رحمہ اللہ نه نقل کړې چې هغه وائی د عثمان رضی اللہ په خلافت او امامت باندې اجماع او اتفاق وو او وائی چې عبد الرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ یجمع رأى المسلمين برأى رؤوس الناس واقیادهم جميعاً، واشتاتاً، مثنی، وفردی، مجتمعين سراً وجهراً حتى خلص الى النساء المخدرات في حجابهن وحتى سأل الولدان في المكاتب وحتى سأل من يرد من الركبان والاعراب الى المدينة -

د مسلمانانو رائي راجمع کړې د خلکو د مشرانو او د مختلف خلکونه په اجتماعي او انفرادي شکل سره په پټه او ښکاره ترینه نظرونه اخستل تر دے چې په حجاب کېږي د زنانو او په مکاتبو کېږي د شاگردانو او د هغه قافلو او مسافرو نه چې مدینه منورې ته راتلل د هغوی نه هم مشورې اخستلې تاریخ طبری ص ۲۳۱ جلد ۴ او البدایه والنهایه ص ۲۲۵ جلد ۵ کېږي وائی چې دار عبد الرحمن لیالیه یلقى أصحاب رسول الله ﷺ ومن فی

المدينه من أمراء الأجناد واشراف الناس يشاورهم ولا يخلو برجل إلا أمره بعثمان -

او تر درے ورخو پورے به عبد الرحمن بن عوف گرزیده د جهادی
او قومی مشرانوسره به ئے مشوره کوله او د هر چا سره به ئے چه خبره کوله
نو هغه به ورته د عثمان رضی الله عنه مشوره ورکوله -

په منهاج السنة ص ۵۳۲ جلد ۱ ص ۵۳۳ کتب شیخ الاسلام امام
ابن تیمیه رحمه الله وائی أقام عبدالرحمن رضی الله عنه ثلاثاً حلف أنه
لم یغتمض فیها بکبر نوم یشاور السابقین الأولین والتابعین لهم
باحسان ویشاور أمراء الأنصار فأشار علیه المسلمون بولاية عثمان رضی
الله و ذکر أنهم کلهم قدموا عثمان رضی الله عنه فیابیعوه لا عن رغبة
أعطاهم أيها ولا عن رهبة أخافهم بها -

عبد الرحمن بن عوف رضی الله عنه درے ورخو تیرے کرے او قسم
ئے وکړو چه ما درے ورخو ډیر خوب نه دے کرے بلکه د مشرانو صحابه
کرامو او د دوی د اتباعو سره مشورے وکړے دغه شان د انصاروا د
مشرانو سره مشورے وکړے خو مسلمانانو ورته د عثمان رضی الله عنه
په هقله مشورے ورکړے او عبد الرحمن بن عوف رضی الله عنه وائی چه
تولو به عثمان رضی الله عنه مخکې کولو نو مسلمانانو ورسره بیعت
وکړو خو نه ددے بیعت ترغیب عبد الرحمن بن عوف رضی الله عنه
ورکړے وو او نه ئے یره ولی وو - په بخاری شریف کتب د عبد الرحمن بن
عوف رضی الله عنه وینا داسے نقل شوه انی قد نظرت فی أمر الناس فلم

أرهم يعدلون بعثمان رضى الله عنه فبايعه عبدالرحمن وبايعه الناس
والمهاجرون والأنصار وأمرء الأحناد والمسلمون زه پوهه شوم چه خلق د
عثمان رضى الله عنه نه زيات بل خوك اهل نه گنړى نو عبدالرحمن بن
عوف رضى الله عنه ورسره بيعت وكړو دغه شان عسكرى مشرانو
انصارو او مهاجرينو او عامو مسلمانانو۔ دغه شان دخلورم خليفه
على رضى الله عنه په بيعت او خلافت هم ټول خلق متفق وو لكه په
عقيده اهل السنة والجماعة فى الصحابه ص ٦٨٨ كښ باب ذكر كړې چه
الاجماع على خلافة على يعنى د على رضى الله عنه په خلافت ټا اجماع
نقل كړې او وائى چه ډيرو علماء كرامو لكه امام اهل السنة احمد بن
حنبل رحمه الله ابوالحسن الأشعري او ابونعيم الاصبهاني رحمه الله وغير
هم د على رضى الله عنه په خلافت اجماع نقل كړې ۔

كله چه د اسلام دريم خليفه عثمان رضى الله عنه شهيد كړې شو نو د
اول خليفه ابوبكر رضى الله عنه پشان د على رضى الله عنه انتخاب هم د
صحابه كرامو د قوى جهتونو له طرفه اوشو چه هغه د مسلمانانو دواړه
مضبوط قوتونه أنصار او مهاجر وو لكه صاحب د الفقه الاسلامى ص
١٦٢٢ جلد ٨ كښ ليكي فبايعه كبار المهاجرين والأنصار فى المدينة واهل
الأنصار والمصريون د على رضى الله عنه سره په مدينه منوره كښ د
مسلمانانو د دواړو قوتونو مهاجرو او انصار مشرانو او د ښارونو خلكو او
د مصر خلكو بيعت وكړو علامه ابن أثير رحمه الله ليكي لما قتل عثمان جاء
الناس كلهم إلى على رضى الله عنه اصحاب محمد ﷺ وغيرهم كلهم
يقولون (أمير المؤمنين على) حتى دخلوا عليه داره فقالوا نبايعك فمد

بيدک فأنت أحق بها (أسد الغابه ص ۶۱۰ جلد ۳ کله چه عثمان رضی الله عنه شهيد شو نو اصحاب د رسول الله ﷺ او نور مسلمانان علی رضی الله عنه ته راغلل او ټولو اوایل چه ته لاس اوکد کړه مونږه درسره بيعت کوو امام طبری وائی چه دے ټولو ورته اوایل چه لأنجد إماماً أحق بهذا الأمر منک لا أقدم سابقة ولا أقرب من رسول الله ﷺ چه مونږه ستا نه علاوه بل څوک ددے ذمه وارئی دپاره ډیر اهل نه گنږو ځکه ستانه په اسلام راوړو کښې مخکښې کس او نبی علیه السلام ته ډیر نزدې کس مونږه څوک نه مومو ، فقال لاتفعلوا علی رضی الله عنه ورته اوایل داسې مه کوئی فان اكون وزيراً خيراً من أن اكون أميراً ماته د وزیر په حیث پاته کیدل ډیر غوره دی د دینه چه امیر شم فقالوا لا والله ما نحن بفاعلين حتى نبايعك خلکو قسم وکړو چه په الله قسم تر څو چه مو درسره بيعت نه وی کړې هېڅ نه کوو نو علی رضی الله عنه اووایل ففى المسجد فان بيعتى لاتكون خفياً ولا تكون إلا عن رضا المسلمين چه بيعت به پټ نه وی او د مسلمانانو په رضا سره به وی او په جمات کښې به وی (دلته هم د ټولو مسلمانانو رضا شرط کړ ځو له شوه) فلما دخل دخل المهاجرون والانصار فبايعوه ثم بايعه الناس نو کله چه نوموړې مسجد ته داخل شو او تشریف ئې راوړو نو انصار او مهاجرین راغله اول دوی بيعت وکړو او بیا عام خلقو ورسره په اتفاق بيعت وکړو .

اوپه عقیده اهل السنه والجماعة فی الصحابه ص ۶۶۱ کښې وائی چه وقال عبد الملك الجويني لايعبأ بقول من يقول أن امامة على لم يحصل عليها الإجماع د هغه چاقول لره هېڅ اعتبار نشته چه هغه وائی چه د علی

رضی اللہ عنہ پہ امامت او خلافة اجماع او اتفاق نہ وو ۔ دغه رنگے ابو عبد اللہ بن بطّہ رحمہ اللہ وائی چہ كانت بيعة على بيعة اجماع د علی رضی اللہ عنہ پہ بیعت اتفاق وو بیا پہ ص ۶۶۶ کنہ د حسن بصری رحمہ اللہ قول نقل کرے مغه وائی چہ والله ماكانت بيعة على الا كبيعة ابوبكر و عمر رضي الله عنهما یعنی د علی رضی اللہ عنہ پہ بیعت داسے اتفاق وو لکہ خرنکے چہ د ابوبکر او عمر رضی اللہ عنہ پہ بیعت اتفاق وو۔

دعلی او معاویہ رضی اللہ عنہما د اختلاف وجہ ۔

بیا وائی چہ وان معاويه رضي الله عنه لم يقاتل عليًا على الخلافة ولم ينكر امامته وانما كان يقاتل من اجل اقامة الحد الشرعي على الذين اشتركوا في قتل عثمان مع ظنه أنه مصيب في اجتهاده ولكنه كان مخطئًا في اجتهاده ذالك فله أجراءاجتهاد فقط ۔

معاویہ رضی اللہ عنہ د علی رضی اللہ عنہ سرہ پہ خلافة جنگ نہ وو او نہ د مغه د خلافت او امامت نہ منکر وو د معاویہ رضی اللہ عنہ جنگ د شرعی حد پہ قائمولو او چہ د عثمان رضی اللہ عنہ پہ قاتلینو دے حد قائم شی او د معاویہ رضی اللہ عنہ دا گمان وو چہ حہ پہ خپل اجتهاد کنہ پہ حقہ یم لیکن دے پخپل اجتهاد کنہ پہ خطاء وو پدے وجہ معاویہ رضی اللہ عنہ لره صرف د خپل اجتهاد ثواب دے دغه رنگے عبد الملک الجونی رحمہ اللہ وائی ومعاويه ان قاتل عليًا فانه لاينكر امامته ولايدعيها لنفسه وانما كان يطلب قتلة عثمان ظانًا أنه مصيب ولكنه كان مخطئًا د معاویہ رضی اللہ عنہ اگر چہ د علی رضی اللہ عنہ سرہ جنگ

وو لیکن د خلافت او امامت نه ئی ورله انکار نه کولو او نه ئی ځانله د
 خلافت دعوی کوله لکه هغه د علی رضی الله عنه نه د عثمان رضی الله
 عنه د قاتلانو مطالبه کوله او دائے کمان وو چه په دے اختلاف کبې زه په
 حقه یم لکن هغه په خطا وو او بیا په ص ۲۰۷ کبې وائی چه ابودرداء او
 ابو امامه رضی الله عنهما د جنگ صفین په وخت کبې د معاویه رضی الله
 عنه خواته ورغلل او ورته ئی اوویل چه ته د علی رضی الله عنه سره په څه
 جنگ کوے زمونږ دے په الله قسم وی چه علی رضی الله عنه ستانه او ستا
 د پلارنه مخکېنې ایمان راوړے او ستانه رسول الله ﷺ ته زیات نزدے وو او
 هغه د مشرے ستا نه زیات حق دار دے نو معاویه رضی الله عنه ورته په
 جواب کبې اوویل چه أقاتله علی دم عثمان وإنه آوی قتلته څه ورسره د
 عثمان رضی الله عنه په وینه او په دے خبره جنگیږم چه د د عثمان رضی
 الله عنه قاتلین ته پنا ورکړے تاسو دواړه لار شئ مونږ لره د د عثمان رضی
 الله عنه د قاتلانو نه قصاص واخلی ثم أنا اول من بیایعه من اهل الشام
 بیا د شام په خلقو کبې به ورسره څه اولی بیعت کوم ددینه معلومه شوه
 چه معاویه رضی الله عنه د علی رضی الله عنه د خلافت او امامت قائل وو
 او بیعت ته هم تیار وو لیکن تاخیر او اختلاف ئی پدے وجه وو چه د علی
 رضی الله عنه په صفونو کبې قاتلانو د عثمان رضی الله عنه پناه اغستے وه
 معاویه رضی الله عنه پدغه قصاص اخستلو کبې جلتی کوله او د علی
 رضی الله عنه دا موقف وو چه اول دے إفراتفری ختم شی او معاویه رضی
 الله عنه او اهل شام دے بیعت وکړی چه استحکام راشی نو د عثمان رضی
 الله عنه د قاتلینو نه به قصاص واخلو - او بیائے په ص ۲۰۸ کبې د ابن

حزم رحمه الله قول نقل کوی چہ اُم المؤمنین عائشہ رضی اللہ عنہا او زبیر
 او طلحة رضی اللہ عنہما او ہغہ کسان چہ د دوی سرہ وو ہغوی د علی
 رضی اللہ عنہ بیعت نہ وو باطل کرے او نہ پکینے خہ طعن لگہ ولو او نہ ئے
 د بل چا سرہ بیعت کرے وو ۔ دغہ رنکے ابن تیمیہ رحمہ اللہ پہ الخلافۃ
 والملك ص ۷۲ کنہ وائی چہ ومعاویہ لم يدع الخلافۃ ولم یبایع لہ حین
قاتل علیا ولم یقاتل علی انہ خلیفۃ ولا انہ یتحق الخلافۃ ۔ معاویہ
 رضی اللہ عنہ نہ دعوی د خلافت کرے وہ او نہ ورسرہ بیعت شوے وو چہ
 کلہ ئے د علی رضی اللہ عنہ سرہ جنگ وو او نہ ئے جنگ پدے وجہ کولو چہ
 خہ خلیفہ یم او نہ پدے چہ خہ د خلافت حقدار یم ۔

اوپہ شرح المقاصد ص ۲۸۲ کنہ وائی ونزاع معاویہ لم یکن فی
إمامۃ علی رضی اللہ عنہ بل فی أنہ هل یجب علیہ بیعتہ قبل الاقتصاص
من قتلة عثمان رضی اللہ عنہ ۔ د معاویہ رضی اللہ عنہ اختلاف د علی
 رضی اللہ عنہ سرہ د ہغہ پہ امامت او خلافت کنہ نہ وو چہ امامت او
 خلافت ئے ورلہ نہ منلو بلکہ پدیکینے وو چہ پہ مونبرہ د علی رضی اللہ عنہ
 بیعت د عثمان رضی اللہ عنہ د قاتلانو د قصاص نہ مخکینے نہ دے
 واجب ۔ پہ المواقف ص ۶۲۲ کنہ ہم وائی چہ د علی رضی اللہ عنہ پہ
 بیعت اجماع او اتفاق وو او پہ الانتصار فی الرد علی المعتزلہ القدیریہ ص
 ۹۰۰ کنہ وائی چہ د علی رضی اللہ عنہ امامت او خلافت پہ بیعت د جمهور
 صحابہ کرامو سرہ ثابت شوے وو ۔

او د علی رضی الله عنه شوکت یعنی غلبه او قدرت د دوی د طاعة په وجه راغله وه -

او په الانتصار للصحاب والال من افتراءات السماوی الضال کښ وائی چه د علی رضی الله عنه په دور خلافة کښ کومه فتنه پیدا شوه وه نو پدیکښه د علماء کرامو او د اهل السنة والجماعة د محققینو په نیز دره مسئله دی اوله مسئله دا چه د دوی اختلاف د خلافة په وجه نه وو نه چا دا دعوی کوله چه د علی رضی الله عنه خلافة نه ده قائم شوه او نه چا دا دعوی کوله چه ه د علی رضی الله عنه نه د خلافة زیات حقدار یم -

دویمه مسئله د دوی اتفاق وو چه د قاتلانو د عثمان نه قصاص اخستل فرض دی خو اختلاف په تاخیر او تلوار کښ وو - دریمه مسئله د صحابه کرامو اگر چه اختلاف وو لیکن د دین په باره کښ په یو بل تهمت نه لکه ولو او هر په دایله دا ویل چه حتما مخالف اجتهاد او تاویل کوی او د هغه په فضیلت او د هغه په صحبت د رسول الله ﷺ سره اقرار کولو - او په مؤلفات د شیخ إحسان الہی ظہیر شہید رحمہ الله ص ۲۰ جلد ۱ کښ دی چه د ټولو مؤرخینو پدے اتفاق ده چه د علی او معاویہ رضی الله عنہما اختلاف د وچ د قاتلین د عثمان رضی الله عنه نه وو د معاویہ رضی الله عنه دا گمان وو چه د علی رضی الله عنه نه کوتاهی کیږی ځکه پده باندے د عثمان رضی الله عنه د قاتلینو نه قصاص اخستل فرض دی او دایله خیال وو چه قصاص د بیعت نه مخکښ ده او معاویہ رضی الله عنه ولی الدم

وو د قصاص اختیار د ده وو ځکه دا د عثمان رضی الله عنه رسته دار وو
 (د تره ځوی ئی وو) او د علی رضی الله عنه موقف وو چه پده باندے تاخیر
 په بیعت کښی ناروا دے او فوراً پرے بیعت واجب دے چه کله خلافة په
 بیعت د جمهورو اهل الحل والعقد صحابه کرامو قائم شو او د دغه
 شرعی خلافة د رب د قائم کولو لپاره په اهل الشام باندے علی رضی الله
 عنه او د هغه ملگرو په معاویه رضی الله عنه د جنگ اقدام وکړو - دکتور
 ابراهیم په طعنة فی قلب علی ص ۲۹ کښی وائی چه د علی رضی الله عنه په
 بیعت مشران صحابه کرام او مهاجرین او انصار ټول متفق وو او ټول
 اسلامی ښارونه او ملکونه دده خلافة ته منقاد وو لکه حجاز یمن ، فارس ،
 خراسان ، مصر ، افریقه ، جزیره ، اذربائجان ، هند او سند او نوبه او
 دده د خلافة نه صرف شام والا خلاف کړے وو - وهم لا یمثلون نصف
الامة ولا ربعها بل قد لا یصلون عشرها یعنی دوی د امت نیم حصه بلکے
 څلور مے حصه ته هم نه رسیدل بلکے لسمه ته هم نه رسیدل - دعلی رضی
 الله عنه حکومت د روم د پولے نه واخله تر یمن پورے او د افغانستان نه
 واخله تر شمالی افریقه پورے وو صرف شام ورسره نه وو لکه دا په
 خلافت اوملوکیت ص ۱۳۰ هم دی -

نو خلاصه دا شوه چه د خلفاء راشدینو بیعت په رضا او اتفاق دټول
 امت سره شوه او د بغدادی صاحب په إعلان کړے شوی خلافة باندی
 ټول امت متفق او رضا نه دے

خلورمه وجه

خلورم وجه داده چه بغدادی صاحب شرعی خلیفه نه دے خُکّه
 شرعی خلیفه هغه وی چه هغه ته د ټول اُمت مسلمة د دین او دنیا عمومی
 مشری حاصله وی او بغدادی صاحب ته د ټول امت د دین او دنیا مشری
 لا څه چه په زرمه حصه ورته هم دغه مشری نه ده حاصله او دا خبره د
 خلیفه او خلافت د تعریف نه معلومیږي لکه مآثر الإنافة فی معالم
 الخلافة ص ۵ جلد ۱ وهی الولاية العامة على كافة الأمة والقيام بأمرها
والنهوض باعبائها د ټول اُمت عمومی واک او اختیار ته وائی او دیته ئی
 وائی چه سرے د اُمت کارونه او بوجونه پورته کوی او د بغدادی صاحب
 په ټول امت عمومی واک او اختیار څه چه د جهادی مجموعاتو په یو
 عشرئ هم واک او اختیار نشته نو د خلافت دعوی به ځایه ده او خلافت
 نه دے قائم شوے البته د خلافت د قیام د پاره چه کم جهادی
 جماعتونه په نړے والا سطح جهاد کوی د جماعتونو د مشرانو او رهبرانو
 څخه یو جهادی مشر او رهبر دے په نظام الحكومة النبوية ص ۲۹ جلد ۱
 کښ تعریف کوی هی الرئاسة العظمی والولاية العامة الجامعة القائمة
بحراسة الدين والدنيا دا هغه لوی مشری او عمومی او جامع اختیار او
 واک ته وائی چه د دین او دنیا دواړو حفاظت کوی او بغدادی صاحب د
 امت په زرمه حصه ئی هم داسی واک نشته چه د هغوی د دین او دنیا
 حفاظت وکړی - او علامة تفتازانی رحمه الله وائی رئاسة عامة في أمر الدين
والدنيا خلافة عن النبي ﷺ خلافت هغه عمومی مشرے ته وائی په کارونو
 د دین او دنیا کښ په طریقے د نائب کیدو د نبی ﷺ او بغدادی صاحب ته

دغه عمومی مشری د امت نه ده حاصله د امت لا څه چه مجاهدینو د
 أغلب اکثریت ورته هم نه ده حاصله نو دعوی د خلافت ئے بے حایه ده
 امام رازی رحمه الله وائی هی رئاسة عامة فی الدین والدنیا لشخص واحد
من الاشخاص کم یو تن ته د دین او دنیا عمومی مشری حاصله شی نو
 دیته خلافت وائی او بغدادی صاحب ته دا نه ده حاصله ځکه چه کمه
 منطقه کښ دده مجموعه مصروف جهاد ده هغه منطقه کښ هم دے او
 هم دده مجموعه په حالت جنگ کښ ده لا د جنگ د گتلو او بئیللو حتی
 نتیجه نه ده معلومه ځکه دغه منطقه د عالی صلیبی صیهونی رافضی
 اتحاد لخوا د فضائی او زمینی حملو په زد کښ ده جنگ د مجاهدینو په
 فتحه به هله تمام شی چه په مجاهدینو فضائی او زمینی حملے ودریری او
 په پُر امن فضا کښ خپل نظام جوړ او یا مستحکم کړی شی او د
 منطقه اوسیدونکو ته مجاهدین د حقوقو ورکولو یعنی د هغوی د دین او
 دنیا د تحفظ ورکولو جوگه شی -

لا دا هیڅ هم یقینی نه دی جنګی صورت حال دے - شیخ رشید
 رضا په الخلافة ص ۱۷ کښ وائی چه په تعریفونو د خلافة کښ نور اقوال
 هم شته خو د ټولو مقصد یو دے یعنی خلافت د امت د دین او دنیا غټ
 مشرے او واک او اختیار ته وائی - علامه جرجانی رحمه الله د امام تعریف
 داسے کړے - هو الذی له الرئاسة العامة فی الدین والدنیا جمیعاً امام او
 خلیفه هغه چاته وائی چه هغه ته د دین او دنیا دواړو عمومی مشری
 حاصله وی او بغدادی صاحب ته عمومی لا څه چه مجاهدین چه أخص

الخواص د معاشرے دی پہ مغوی ورلہ مشری نہ ده حاصله سوا د خپل
تنظیم او جهادی مجموعے نه -

پنځمه وجه

پنځمه وجه داده چه بغدادی صاحب شرعی خلیفه نه دے حکم
چه شرعی خلیفه هغه چاته وائی چه د هغه تقرری په یوه طریقہ شرعی د
درے شرعی طریقو سره شوی وی -

۱- یو طریقہ شرعی د خلیفه د مقرر کولو دا ده چه د دغه خلیفه تقرری
اهل الحل والعقد یعنی اهل القدرة والشوكة وکړی بیا پدے اهل
الحل والعقد کښ دوه طریقے دی یو دا چه د غه اهل الحل والعقد
تعین مخکښی خلیفه کړے وی لکه د عثمان رضی الله عنه د
انتخاب په وخت چه عمر رضی الله عنه د شپږو مشهورو او
مخوړیزو صحابه کرامو چه مغوی مشهور لهم بالجنة وو د مغوی
شورۍ جوړه کړه چه په هغه کښ عثمان ، علی ، طلحه ، زبیر ،
سعد ، عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنهم وو دویم دا چه د دغه
اهل الحل والعقد تعین مخکښی خلیفه نه وی کړے لکه په خلافة د
ابوبکر رضی الله عنه کښ چه دده انتخاب هغه شورۍ نه وو کړے
چه د مخکښ نه مقرر شوی شوے وی لیکن چا چه کړے وو هغه
اهل الحل والعقد وو چه د هغه دور د مسلمانانو د دوو لوی
طاقتونو انصارو او مهاجرو مشرانو کړے وو چه د انصار او
مهاجرو موافقه او رضا د ټول امت رضا وه حکم په دغه دواړو

باندے د امت اعتماد وو نو د بغدادی صاحب انتخاب اهل الحل
والعقد نه دے کرے حکم په شوری د اهل الحل والعقد کنی هغه
علماء ، مشران او مخوریز خلق داخل دی چه هغه په امت کنی
دومره معتمد وی چه د هغوی په فیصله باندے امت رضا کیږی او
د شوکت او طاقت خاوندان وی چه د هغوی په موافقت سره
مقصد د خلافت حاصلیږی چه قدرت او تمکین دے او د اهل
الحل والعقد نه علاوه د بل چا د بیعت هیڅ اعتبار نشته لکه امام
رملی رحمه الله فرمائی وَأَمَّا بَيْعَةُ غَيْرِ أَهْلِ الْحَلِّ وَالْعَقْدِ فَلَا عِبْرَةَ
لِهَا نهاية المحتاج ص ۲۱۵ جلد ۲ - او کم چه اهل الحل والعقد
یعنی په امت کنی طاقت او شوکت او شهرت او اعتماد خاوندان وی
هغه ورسره موافق نه دی په الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۱۱۵
جلد ۲ کنی د اهل الحل والعقد تعریف کوی يطلق لفظ أهل
الحل والعقد على أهل الشوكة من العلماء والرؤساء ووجوه
الناس الذين يحصل لهم مقصود الولاية وهو القدرة والتمكين
وهو مأخوذ من حل الامور وعقدها - د اهل الحل والعقد إطلاق
په هغه چا باندے کیږی چه د طاقت والا وی علماء وی لیډران وی
مشران وی رهبران د امت او د هغوی د بیعت په وجه د خلافة
مقصود حاصلیږی چه هغه قدرت ، کنترول او رت وی د بغدادی
صاحب سره د هغه خلقو موافقت نشته چه هغوی په مجاہدینو
کنی د طاقت والا وی لکه مشهور جهادی مشران او مشهور جهادی
علماء پدے وجه ئے لا په امت کنی په جهادی صفونو کنی قدرت ،

طاقة او رتب نشته صرف د یوے جهادی مجموعے امیر دے چه
جهادی مجموعه ئے په حالت جنگ کښ د ده -

فتاویٰ قاضی خان بر حاشیه عالمگیری ص ۵۸۴ جلد ۳ کښ وائی
چه ويعتبر في المبايعة اشرافهم واعيانهم چه دخلافت په بيعت کښ
معتبر بيعت د رهبرانو او مشرانو دے او د بغدادی صاحب اعلان کرے
شوی خلافة ددے بيعت نه محرومه دے پدے وجه د ده خلافة نه دے
منعقد شوه دغه رنکے تنويرالأبصار متن الدرالمختار شامی باب البغات
ص ۴۲۸ جلد ۳ کښ وائی ويعتبر في المبايعة مبايعة اشرافهم واعيانهم د
خلافة په بيعت کښ معتبر د مسلمانانو د مشرانو او رهبرانو بيعت دے د
بل چا بيعت ته إعتبار نشته او بغدادی صاحب چه کله د خپل خلافة
إعلان کاوو نو مشهورو رهبرانو او مشرانو کښ ورسره د هيچا بيعت نه
وړو -

او اوس هم داسه صورت حال دے نو بغير د موافقت د اهل الحل
والعقد نه يو څوک څرنکے خليفه کيدے شی هم دغه شان البحرالرائق
باب البغات ص ۱۵۲ جلد ۵ کښ وائی ويعتبر في المبايعة مبايعة اشرافهم
واعيانهم د خلافت په بيعت کښ اعتبار د مشرانو او رهبرانو بيعت لره
دے او د بغدادی صاحب سره د امت مشهور جهادی رهبران بيعت نه دے
کرے او نه ورسره موافق دی -

په الموسوعة الفقهية ص ۱۱۵ جلد ۲ کښ وائی المستقرئ
لحوادث التاريخ يجد ان هناك فرق بين اهل الشورى واهل الحل

والعقد إذا لصفة البارزة في أهل الشورى هي العلم لكن الصفة البارزة
في أهل الحل والعقد هي الشوكة كله چه سرے تاریخی واقعات گوری نو
 هغه ته په مینځ د عامه شوری او د شوری اهل الحل والعقد کښې فرق
 معلومیږي ځکه امتیازی صفت د عامه شوری علم دے چه عامه شوری
 کښې به علم خامخا وی او کومه شوری چه حل او عقد کوی عزل او نصب
 کوی نو په هغه کښې امتیازی صفت طاقه او شوکت دے بیائے مثال پیش
 کړے لکه بشیر بن سعد رضی الله عنه د ابوبکر رضی الله عنه په بیعت
کښې حاضر شوی وو ولم یکن بشیر من اهل الفتوی من الصحابه ولكنه
کان مسموع الكلمة في قومه الخزرج یعنی بشیر رضی الله عنه د هغه
 صحابه کرامو څخه نه وو چه هغوی لوئی علماء وو او فتوی گلے به
 ورکولے لیکن په خپل قوم خزرج کښې د داسے شان او شوکه والا وو چه
 خبره ئے اوریدل کیده او په مجاهدینو کښې چه کم خلق مسموع الكلمة دی
 خبره ئے اوریدل کیږي او منل کیږي لکه ملا صاحب ، ظواہری ، عبد الحق
 امیر شرقی ترکستان د صومال د مجاهدینو امیر د مالی د مجاهدینو امیر
 د چیچنیا د مجاهدینو امیر د لیبیا د مجاهدینو او د تحریک طالبان
 پاکستان او د نورو پاکستانی جهادی مجموعاتو امیرانو د شام د جهادی
 جماعتونو امیران بلخصوص د شام القاعده جبهة النصرة د یمن د
 القاعدے امیر د فلپائن ابو سییاف گرو ف د اندونیشیا د مجاهدینو امیر
 د اسلامی تحریک ازبکستان لویه ډله هغوی ورسره موافق نه دی او
 مشهور جهادی علماء کرام چه مونږ به روستو ذکر کړو هغوی ورسره هم
 موافق نه دی -

دغه شان په مآثرالإنافة ص ۲۳ کښې هم وائی چه اهل الحل
والعقد چاته وائی نو العلماء والرؤساء وسائر جوه الناس چه هغه علماء
او مشران او نور مخوریز خلق دی او د بغدادی صاحب تقرری چه چا
کړې هغه نه مشهور جهادی مشران اور رهبران دی او نه مشهور جهادی
او د امت معتمد علماء دی بلکه د خلافت د قیام د پاره په عالمی سطح
باندې جهاد کونکې خیرې او شخصیات ورسره موافق نه دی -

د شرقی ترکستان یعنی (سنگ یانگ) نه داخله ترمالی او مراکشه
پورې په لکهونو مجاهدین ددې عالمی طاغوتی نظام خلاف د جهاد دے
عمل کښې د خوکلونو نه مصروف دی او لوئی لوئی جهادی محاذونه دی که
په یو محاذ باندې دشمن کمزورې کپړی نو دابه صرف د هغه محاذ د
مجاهدینو کمال نه وی بلکه دغه دشمن په بل محاذ باندې هم مصروف
جنگ دے نو ضعف به ئے خامخا په یوه نقطه او منطقه کښې واضحه
کپړی مثلاً که عالمی صیہونی صلیبی اتحاد په مستقبل قریب کښې د
خراسان په محاذ شکست خوری نو دا صرف ددې محاذ د مجاهدینو
کمال نه دے بلکه دغه دشمن هم په صومال کښې په حالت جنگ دے هم
په یمن کښې هم په عراق او شام کښې هم په مالی کښې هم په وسطی ایشیا
او چینی ترکستان کښې او هم په قفقاز کښې نو چه د ټول امت دپاره د
قیادت انتخاب کپړی نو داهم صرف د یوې حلقې او محاذ حق نه دے -

چه د هغه محاذ شوری خپل قیادت او امیر د ټولو محاذونو او
امت د پاره رهبر امیر او خلیفه اعلان کړی او د نورو محاذونو د قیادتونو

سره مشاورت هم نه وی او د هغوی رضا ورته هم نه وی حاصله مثلاً د تحریک طالبان پاکستان قیادت شهید شی یا مستعفی شی او صرف د باجوړ د حلقه شوری خپل علاقائی مسئول د ټول تحریک په سطح د امیر په حیث اعلان کړی او ډویژن والا ته وائی په تاسو بیعت ، سمع او طاعت واجب دے مسعودو ته هم وائی مہمندو او داسے نورو خلقو ته هم وائی څرنګه چه دغه یو مشروع امیر نشی کیدے نو چه د ټول امت لپاره څوک قیادت ټهاکی او صرف مقامی حلقه چه هغه پخپله د مرکز شاخ وی د هغه شوری خپل مقامی مسئول د ټول امت د قیادت په حیث اعلان کړے لکه د عراق د القاعدے سابقه شاخ دولة العراق الاسلامیه خپل سابقه علاقائی مسئول د ټول امت د قیادت په حیث اعلان کړو او نه ئے د عالی جهاد د اهل الشوکه سره مشاورت وکړو او نه پرے هغوی موافق دی نو دا هم مشروع قیادت نشی کیدے - او په نهایت المحتاج ص ۳۹۰ جلد ۲ کښی وائی چه اهل الحل والعقد بانهم العلماء والرؤساء ووجہاء الناس -

نو د مخکنی تعریفونو نه دا خبره ښه واضحه معلومیږی چه اهل الحل والعقد هر څوک نشی کیدے بلکه هغه څوک به وی چه په هغوی کښی څه خاص صفات وی خصوصاً چه د هغوی سره قدرت په مسلمانانو او اثر ئے په مسلمانانو کښی وی او چه خلق پرے راجمع کیږی او د هغوی د رضاء شاته د نورو خلقو رضاوی او په مسلمانانو او مجاہدینو کښی چه د چاسره قدرت دے او په جهادی ټولنه کښی اثر دے او د هغوی رضاء د ټولو مجاہدینو او راسخ العقیده مسلمانانو رضا وی هغه نه د بغدادی صاحب سره موافق او نه هغوی منتخب کړے کمو خلقو چه دے منتخب

کړې صرف پخپله جهادی مجموعه کښې باثړه او باقدرته دے نو د خپله
مجموعه لپاره امير او رهبر شی تهاکله خو چه د تول امت لپاره قیادت او
رهبر ټاکل کیږی نو مغه خیرے به ئے ټاکي چه د مغه په تول امت اثر دے یا
د مغوی د مجموعے په تول امت اثر وی په عالمی جهادی محاذونو کښې
بعض خیرے داسے دی چه په تول امت ئے اثر دے او د تول امت وجوه او
رؤساء دی او بعض شخصیات په مقامی سطح باثړه او باقدرته دی لکه د
اول قسم مثال ملا صاحب ، او ظواهری صاحب او دویم قسم د عالمی
جهادی محاذونو مشران د بغدادی صاحب په خلافة یو قسم هم نه دی
موافق شیخ رشید رضا په الخلافة ص ۱۸ کښې وائی چه د اهل الحل
والعقد د نوم نه معلومیږی چه دابه د امت مشران وی او په امت کښې به د
مرتبے والا وی او په امت کښې به اعتمادی خلق وی او دوی چه د چا
انتخاب وکړی امت به ئے منی علامه سعد الدین تفتازانی په شرح المقاصد
کښې د نورو متکلمین او فقهاء کرامو پشان وائی چه دابه مشران د امت ،
مخوریز د امت او علماء کرام وی او شارح رملی ئے وجه بیان کړے چه
علماء رهبران او مخوریز به حکه وی چه د دوی د اتفاق په وجه به په تول
امت کښې اتفاق رازی او که داسے کسان انتخاب وکړی چه امت د دوی
خبره نه منی نو د دوی په انتخاب او بیعت باندے امامت او خلافة نه
منعقد کیږی د شارح رملی عبارت داسے دے ، فإذالم یکن المبیعون بحیث
تتبعهم الأمة فلا تنعقد الإمامة بمبیعتهم - که بیعت کونکی داسے خلق وو
چه نور امت ئے تابعداری نه کوی نو ددوی په بیعت خلافة نه قائمیږی لکه
خرنکے حال چه د بغدادی صاحب دے چه د ده انتخاب داسے چا کړے چه

کم از کم جهادی امت کتب میخ شهرت نه لری بلکه دسرہ تعارف نه لری
پدے وجہ نه ئے عام امت او نه ئے جهادی قوتونو انتخاب او منو پدے وجہ
خلافه ئے نه دے منعقد شوے ۔

نو د بغدادی صاحب انتخاب د امت د اهل الحل والعقد شوری
لخوا نه دے شوی او د اهل الحل والعقد وضاحت اوشو چه هغه اهل
الشوكة والطاقة او رؤساء الناس واشرافهم واعيانهم یا وجهاء الناس او
علماء او کم از کم په جهادی امت کتب چه کم وجهاء او رهبران او رؤس او
اعیان دی لکه ملا صاحب ، ظواهری ، عبد الحق ترکستانی ، عثمان ازبک
، مولانا فضل الله امیر پاکستان ، ابو عمر داغستانی امیر اماره قفقاز ،
مصعب عبد الودود امیر المجاہدین فی المغرب الاسلامی د یمن او جزیره
العرب د مجاہدینو قیادت د ایران د مجاہدینو قیادت د ابوسیف گروپ
یعنی د فلپائن مجاہدین د اندونیشیا د مجاہدینو مشر دشام د مجاہدینو
مشران بالخصوص د القاعدے د شام شاخ جبهة النصرة د مالی جماعت
انصارالدين فی مالی مشر د صومال د شباب المجاہدین قیادت او مشهور
جهادی علماء کرام چه امت ته ئے د معاصرکفر حقیقت او د جل واضح
کرے او مسموع الکلمة او معتمد دی په عالمی سطح په مجاہدینو کتب یو
ورسره هم نه دے موافق لکه مشهور جهادی عالم امام الجهاد ابو محمد
المقدسی ، ابو قتاده الفلستانی شیخ عبدالله المحیسنی شیخ هانی
السباعی ، دکتور طارق عبدالحکیم ، محدث کبیر حافظ الحدیث
ناصرالعلون ، دکتور سامی العریدی دکتور ایاد قننی شیخ محمد الحصم
شیخ ابو منذر الشنقیطی شیخ ابو بصیر الطرطوسی ، شیخ ابوممام

السوري شيخ ابو فراس السوري شيخ ماجد الماجد امير المجاهدين في لبنان داسے نورے شمار مشهور جهادی علماء کرام نه ورسره موافق دی امام ابو حنیفه منصور بادشاه ته ویلی وو، لقد وَلَّیتُ الخلافة وما اجتمع عليك اثنان من اهل الفتوى والخلافة تكون باجتماع المؤمنين ومشورتهم - مناقب الامام الاعظم ص ۱۶ جلد ۲ ، تاته خلافت درکری شوی او په تا دوه مفتیان هم نه دی راجمع شوی او خلافت د مؤمنانو په مشوره او اتفاق سره وی - او نه ددے وجهاء او اعیانو په انتخاب منتخب شوے پدے وجه عام امت څه څه اغلب اکثریت د جهادی امت ورسره هم موافقه اونه کړه - او د اهل الحل والعقد یعنی د اهل القدرة والشوكة په موافقت باندے د خلافة انعقاد دا د اهل السنة والجماعة عقیده هم ده لکه امام ذمبی رحمه الله په المنقې من منهج الاعتدال ص ۵۸ کښی وائی ومذهب اهل السنة أن الإمامة تنعقد عند هم بموافقة اهل الشوكة او شيخ الاسلام امام ابن تیمیه رحمه الله په منهاج السنة النبویه ص ۳۱۳ جلد ۱ کښی وائی واما قول الرافضي أن الامام بعد رسول الله ﷺ ابوبكر بمبايعة عمر برضاء اربعة فليس هذه اقوال ائمة السنة بل الامامة عندهم تثبت بموافقة أهل الشوكة عليها ----- او بیا وائی ولا يصير الرجل اماما حتى يوافقه اهل الشوكة عليها--

دغه شان په مختصر منهاج السنة دویم جلد کښی شيخ الاسلام فرمائی څه هغه اجماع څه په هغه د يو چا خلافة او امامة قائمېږي هغه موافقت د اهل الشوكة او اگر که اهل اشوكة لږ خلق وی- خو څه معاشرے کښی داسے مقام وی څه د هغوی موافقت د شاته نورو خلقو

موافقت وی نو ددوی په بیعت د یو چا خلافة او امامة قائمیری او بیا وائی
هذا هو الصواب الذي عليه أهل السنة وهو مذهب الأئمة وغيره منهاج
 السنة ص ۲۰۱ جلد ۸ -

نو حاصل دادے چه د بغدادی صاحب انتخاب د أمت اهل الحل
 والعقد شوری یعنی د اهل القدرة والشوكة شوری نه دے کړے -
 دویمه شرعی طریقه داده چه مخکنی خلیفه د یو داسے چا پاره کښی وصیت
 کړے وی چه هغه کښی د خلافت نور شرائط موجود وی او د خلیفه د
 وفات نه بعد ورسره عام خلق بیعت وکړی نو دده خلافة قائمیری نو د
 بغدادی صاحب نه مخکښ کم داسے خلیفه نه دے تیر شوے چه د ده باره
 کښی وصیت کړے وی -

دریمه طریقه د تغلب ده د خلیفه د جوړیده دریمه طریقه داده چه یو کس
 په زور او غلبه سره په غیر د مشاوره د اهل الحل والعقد او په غیر د
 وصیت د خلیفه سابق نه د خپل خلافت اعلان وکړی نو دا هله خلیفه
 کرزی چه کله ئه غلبه کامله شی یعنی ټول خلق په ځان راجمع کړی د تغلب
 صورت اگر چه د خلفاء راشدینو د سنتو خلاف ده پدے وجه نبی علیه
 السلام فرمائی په هغه چا الله هم لعنت وائی او ځه هم پرے لعنت وایم چه
 د مسلمانانو د رضا نه بغیر په زور حکومت اونیسې، المتسلط بالجبروت
لیعزبذالک من اذل الله ویذل من اعز الله سنن ترمذی ص ۲۵۷ دغه
 شان مسند د أبی یعلی ص ۲۵۳ جلد ۱ رقم ۹۵۲ کښی روایت دے نبی علیه
 السلام فرمائی من تولى قوماً بغیر اذنهم فعليه لعنة الله څوک چه هم د

مسلمانانو ، حاکم ، خلیفه ، بادشاه اوکزیده بغیر د مسلمانانو د رضا په ده د الله لعنت دے خو بیا هم که د یو چا غلبه کامله شی نو د مسلمانانو د وحدت په خاطر او د فتنے د سدباب په خاطر خلافة منعقد کیری نو د بغدادی صاحب په اعلان کړې شوی خلافة د تغلب اطلاق هم نشی کیدے چه سرے اوایی چه متغلب خلیفه دے حکه د متغلب خلافت هله ثابتیری چه غلبه کامله شی یعنی ټول خلق په ځان راجمع کړی لکه خلافة د عبد الملک ابن مروان چه کله ئے عبد الله بن زبیر شهید کړو نو دا خلیفه شو یا لکه بنو عباس چه د بنوأمیه نه په زور حکومت اخستے وو - لکه شاه ولی الله رحمه الله په ازالة الخلفاء ص ۶ جلد ۱ کښ وائی وطریق چهارم استیلاً است چون خلیفه بمیرد و شخصی متصدی خلافت گردد بغیر بیعت و استخلاف و همه را بر خود جمع سازند بایتلاف قلوب یا به قهر و نصب قتال خلیفه شود و لازم گردد بمردمان اتباع فرمان اودران چه موافق شرع باشد ، څلورمه طریقه د غلبه ده او هغه داده چه کله یو خلیفه مړ شی او یو کس بغیر د بیعت داهل الحل والعقد او په بغیر د سابقه خلیفه د ټاکلونه خلافت ته رامنځکښه شی او ټول خلق په ځان راجمع کړی په طریقه د الفت د زړونو یعنی په طریقه د ترغیب او یا په طریقه د غلبه او جنگ کولو نو خلیفه کیری او په خلقو دده د حکم تابعداری په هغه حکمونو کښ لازمیږی چه د شریعت موافق وی -

نو د متغلب خلافت د ضرورت د وجه نه منل کیری ددے دپاره چه د مسلمانانو وحدت راشی او خلق د جنگونو او فتنونه بچ شی دویم دا چه هله به خلافة ثابتیری چه کله ټول خلق په ځان راجمع کړی او غلبه

کامله شی لکه خرنکے چہ د شاہ ولی اللہ د عبارتہ نہ معلومہ شوہ چہ متغلب
 بہ تول خلق پہ خاں راجعہ کوی ہم دغہ رنگے د فقہ مالکی کتاب حاشیہ
الصاوی علی شرح الصغیر ص ۲۰۳ جلد ۱۰ کتب وائی فتحصل أن
المتغلب لا تثبت له الإمامة إلا ان دخل عموم الناس تحت طاعته وإلا
فالأخارج عليه لا يكون باغیا كقضية الحسين مع يزيد - ثابتہ شوہ چہ د
 متغلب خلافت ہلہ ثابتیری چہ کلہ پرے تول خلق راجعہ شی او کہ تول
 خلق پہ خاں راجعہ نہ کری او اطاعتے او نہ کری نو د ہغہ خلاف خروج
 کونکے باغی نہ دی لکہ حسین رضی اللہ عنہ چہ پہ یزید خروج کرے وو
 حکمہ یزید متغلب وو او تول خلق پرے نہ وو راجعہ او پہ حاشیہ الدسوق
 علی الشرح الکبیر ص ۲۷۳ جلد ۱۸ کتب چہ د یزید بن معاویہ خلافت
 حکمہ نہ وو ثابت چہ د حجاز والا ددہ اطاعت نہ وو منے - دغہ رنگے مفتی
 رشید احمد رحمہ اللہ پہ أحسن الفتاوی ص ۱۹۹ جلد ۶ کتب یوہ رسالہ
 لیکلے ذب الجہول عن سبط الرسول ﷺ پہ ہغہ کتب لیکلی چہ امیر
 معاویہ رضی اللہ عنہ د یزید انتخاب کرے وو بیائے تفصیل کرے چہ بالآخر
بذریعہ استیلاء وتغلب یزید کی خلافت منعقد ہوگئی تھی چہ معاویہ
 رضی اللہ عنہ د یزید انتخاب (استخلاف) کرے وو لیکن د ہغہ د وفات نہ
 بعد تولو خلقو پہ دغہ انتخاب او وصیت موافقہ ونہ کرہ او اہل حجاز د
 بیعت نہ انکار وکرو او کوفے والا ہم حسین رضی اللہ عنہ تہ خطوط لیکل
 نو یزید بیا پہ زور او غلبے سرہ خپل خلافت کامل کرو او خلافتے منعقد
 شو لیکن کم وخت چہ حسین رضی اللہ عنہ خروج کرے وو ہغہ وخت
 کتب غلبہ کاملہ نہ وہ لکہ مفتی رشید احمد رحمہ اللہ لیکلی ، مگر حضرت

حسین رضی اللہ عنہ جس وقت یزید کے مقابلے میں نکلے تھے اس وقت

تک یزید کا پورے طور پر استیلاء و تغلب نہیں ہوا تھا ، یعنی د یزید

خلافت پہ طریقہ د تغلب وو لیکن کله چہ حسین رضی اللہ عنہ مقابلے ته راوتے وو هغه وخت کہیں د یزید غلبه لا نه وه کامله شوے او دا خبره مفتی رشید احمد رحمہ اللہ د یو سوال پہ جواب کہیں کرے چہ یزید کله شرعی خلیفہ وو او خلافت ئے ثابت وو نو پکار ده چہ حسین رضی اللہ عنہ ته بیا باغی ویلے شوے وے حُکمه هغه خروج کرے وو نو هغه جواب کرے چہ روستو اگر چہ یزید خلیفہ وو او خلافت ئے قائم شوے وو لیکن کم وخت کہیں چہ حسین رضی اللہ عنہ د ده مقابلہ کہیں خروج کرے وو هغه وخت کہیں پوره سلطه او غلبه نه وه راغلے او خلق ئے پر حآن تول نه وو راجمع کرے دغه رنگه امام شافعی رحمہ اللہ هم وائی کل من غلب علی الخلافة

بالسيف حتى يسمى خليفة ويجمع الناس عليه فهو خليفة - مناقب

الامام الشافعی للبيهقي بحواله الإمامة العظمی ص ۲۰۸ پدے عبارت کہیں امام شافعی رحمہ اللہ د متغلب لپاره شرط دا بنودے چہ خلق پرے راجمع شی - نو دریم طریقہ د خلافت د قیام تغلب دے چہ د متغلب غلبه کامله شی او په بغدادی صاحب عام مسلمانان لا خه چہ لسمه حصه د مجاهدینو پرے هم نده راجمع او غلبه هم کامله نه ده بلکه د عالم اسلام په زرمه حصه هم غلبه لا نه ده بلکه په هغه کم خائئ ئے چہ د خپل خلافت اعلان کرے هغه منطقه هم په حالت جنگ کہیں ده او د جنگ حقیقی نتایج لا مخ ته نه دی راغلی حُکمه بغدادی صاحب او د هغه ملگری د مسلسل فضائی بمبار لاندے دی زمکنه حمله پرے هم شروع دی او

منطقه میدان جنگ دے۔ او په ارشیف المجلس العلمی ص ۱ جلد ۱۲۸۵
 کښ د شیخ حامد علی نه سوال شوی چه دولت اسلامی سره بیعت فرض
 دے او که نه او چه څوک بیعت ونکړی نو آیا گنهگار دے او که نه؟ نو
 هغه ډیر تفصیل کړی او ویلی چه دولت اسلامی والا یو جهادی مجموعه
 ده په شان د نورو مجموعه او ویلی چه ان هغه الامامة علی غیر اصل
 شرعی دا امامت په غیر د یو اصل شرعی نه دے او دیته ئه بدعت هم ویلی
 او ویلی چه ملا عمر هم صرف د هغه چا امیر وو چه هغه په افغانستان
 کښ دده د سُلطه دلاندي دی۔

شپږمه وجه

د یو چا د خلافت د انعقاد او قیام لپاره د یو څوکسانو بیعت کافی
 نه دے تر څو چه پرے د اکثر امت اتفاق او رضا نه وی راغله او د بغدادی
 صاحب سره د خپله مجموعه بیعت وو د كافة الأمة یا د سواد اعظم د امت
 او سواد اعظم د مجاهدینو ورسره موافق نه دی او د كافة الامة یا کم از
 کم د سواد اعظم اتفاق او رضا د خلافت د قیام او صحت لپاره شرط دے
 لکه څرنکے چه یحی بن أبی الخیر العمرانی المتوفی س ۵۸۵ په خپل کتاب
 الانتصار فی الرد علی المعتزلة القدريّة ص ۸۳۶ جلد ۳ کښ وائی فنحن
نقول لما بايع عمر ابابكر انعقدت له الإمامة لا بمجرد مبايعته ولكن
للتتابع الايدي إلى المبايعة ولولم يبايعه عمر وبقى الناس مخالفين
وانقسموا انقسامًا لا يتميز فيه الغالب من المغلوب لما انعقدت إمامته
لأن شرط ابتداء انعقاد قيام الشوكة وانصراف القلوب إلى المبايعة

ومطابقة البواطن والظواهر على ذلك المقصود الذي يرادله الإمام وهو
جمع شتات الآراء ولا تتفق الإرادات المتناقضة على مبايعة ذي رأي واحد
إلا إذا ظهرت شوكته ورسخت في النفوس رهبته ومهابته ولم يخالفه إلا
من لا يكثر بمخالفته - مونږ وايو چه كله عمر رضی الله عنه د ابوبکر
رضی الله عنه سره بیعت وکړو نو د هغه إمامت منعقد شو لکن د خلافة
قیام صرف د عمر رضی الله عنه د بیعت په وجه نه وو بلکه دپه درپه
لاسونو او کدو کیدو نه بیعت ته یعنی دوج د کثرت د بیعت نه او که چرته
عمر رضی الله عنه بیعت نه وے کړے او خلق هم په هغه اختلاف کښ پاتے
وے کم اختلاف کښ چه د عمر رضی الله عنه د بیعت نه وړندے وو د
انصارو او مهاجرو په نوم او خلقو کښ داسے تقسیم راغلے وے چه د
زیاتواو کمو پته ورپکښے نه لگیدے چه زیات څوک دی او کم څوک دی نو
د ابوبکر الصديق عنه خلافة نه قائم کیده ځکه د خلافت د انعقاد د
شروع کیدو شرط دا دے چه قدرت به موجود وی او د خلقو زړونه به
بیعت ته مائل وی او د خلقو ظاهر او باطن به د هغه مقصد سره موافق
وی د کم مقصد لپاره چه خلیفه جوړه ولے شی چه هغه مختلفے رائے او
نظرونه جمع کول دی او مختلف رائے د یو کس په بیعت تر هغه نه جمع
کیري چه تر څوئے شوکت او غلبه ظاهره شوی نه وی او په زړونو د خلقو
لے رعب وی او معتبر خلق لے مخالف نه وی -

د دے عبارت نه یو څو خبرے معلوم شوے - ۱ - صرف د یو

کس په انتخاب او بیعت سرے خلیفه نشی جوړیدے - ۲ - چه كله د یو

کس باره کښ خلق تقسیم شی یعنی څوک ورسره موافق وی چه دا د

خلیفه وی او څوک ورسره مخالف وی او دا پته نه لگی چه کوم طرف ته مسلمانان ډیر دی نو بیا هم خلافت نه منعقد کیږی ۳- دریم دا چه کله دا خبره واضحه شی چه مخالف طرف ته کسان ډیر دی نو بیا خو په طریق اولی خلافت نه منعقد کیږی - ۴- څلورم دا چه د کوم خلیفه سره بیعت کیږی نو د مخکښه نه به د خلقو زړونه د هغه بیعت ته مائله وی او که د مخکښه نه د خلقو زړونه د هغه طرف ته مائله نه وی نو د ابتداء نه د هغه د خلافت د انعقاد شروع صحیح نه ده.

دغه رنگه وهبة الزمیلی په الفقه الاسلامی ص ۲۹۵ جلد ۸ عنوان ایښی چه موافقة الأمة ورضاهما یعنی په بیعت کښ د امت اتفاق او رضا یعنی د یو کس په بیعت خلافة نه منعقد کیږی ترڅو چه د نور امت موافقت او رضا نه وی بیا وائی چه قال الغزالی فی بیعة ابي بكر ولولم یبايعه غیر عمر وبقی كافة الخلق مخالفین او انقسموا انقسامًا متکافئًا لا يتميز فيه غالب عن مغلوب لما انعقدت الامامة امام غزالی رحمه الله وائی کچرے د ابوبکر رضی الله عنه سره د عمر رضی الله عنه نه علاوه بل چا بیعت نه وے کړے او عام خلق مخالف شوی وی نو خلافت نه منعقد کیده یا په خلقو کښ داسے برابر تقسیم شوی وی چه د غالب او مغلوب تمیز نه کیده نو هم خلافة نه منعقد کیده .

د امام غزالی د عبارة نه هم دا خبره معلومه شوه چه د یو کس په بیعت خلافة نه منعقد کیږی دویم دا چه کله خلق تقسیم وی بعض موافق وی او بعض مخالف وی او دا فرق نه کیږی چه کوم طرف ته کسان ډیر

دی نو بیا ہم خلافت نہ منعقد کیڑی - دریم ترینہ دا معلومہ شوہ چہ کلہ
 دا خبرہ واضحہ وی چہ مخالف کسان ڊیر وی نو بیا خو پہ طریقہ اولیٰ
 سرہ خلافت نہ منعقد کیڑی - بیا وائی قال ابن تیمیہ فی مبايعۃ ابی بکر لو
قدر أن عمر وطائفة معه بايعوه وامتنع سائر الصحابة عن بيعته لم
يصبر اماما بذالك وإنما صار اماما بمبايعۃ جمهور الصحابة الذين هم
اهل القدرة والشوكة ابن تیمیہ رحمہ اللہ وائی بالفرض کہ ابوبکر رضی
 اللہ عنہ سرہ عمر رضی اللہ عنہ او یوے ڍلے بیعت کریوے او باقی صحابہ
 کرام د بیعت نہ منع شویوے نو ابوبکر رضی اللہ عنہ خلیفہ نہ جوړیدہ
 هغه پدے خلیفہ شو چہ جمهور صحابہ کرامو چہ هغه د قدرت او قوت
 خاوندان وو هغوی ورسره بیعت وکړو د ابن تیمیہ رحمہ اللہ د عبارتہ نہ ہم
 معلومہ شوہ چہ د یو ډلے بیعت کافی نہ دے اگر کہ د عمر رضی اللہ عنہ په
 شان خلق په کښے وی -

دغه رنگے د عثمان رضی اللہ عنہ په باره کښ وائی چہ عثمان رضی
الله عنه لم يصبر امامًا باختيار بعضهم - عثمان رضی اللہ عنہ د بعض
 خلقو په انتخاب نہ دے خلیفہ شوے بلکښ پدے خلیفہ شو چہ تولو
 خلقو ورسره بیعت وکړو منهاج السنة ص ۱۲۳ جلد ۱ - دغه رنگے په الفقه
 الاسلامی ص ۳۰۰ جلد ۸ کښ وائی والخلاصة أن اختيار الخليفة يتم
اساسًا ببيعة اکثر المسلمين العامة - خلاصہ دا ده چہ د خلیفہ انتخاب
 او تقرری بنیادی طور باندے د عامو اکثر و مسلمانانو په بیعت پوره کیڑی
 - ددینہ معلومہ شوہ چہ په بیعت کښ د اکثر و مسلمانانو اتفاق ضروری
 دے او بیا د عامو مسلمانانو د اکثریت بیعت ضروری دے بله وجه داده

که د اکثریت د اُمت نه علاوه د لبرو خلقو بیعت د یو خلیفه د خلافت لپاره کافی وے نو پکار داده چه حسین رضی الله عنه خلیفه وے او حسین رضی الله عنه ته چا خلیفه نه دے ویلے اگر چه غوره انسان وو او د کوفے والا ورسره بیعت هم کړے وو او د خلافة تول شرطونه ورپکښه موجود وو لیکن چاورته خلیفه نه وو ویلے حکم اکثریت د امت ورسره بیعت نه وو بل وجه داده چه دا د اهل السنة والجماعة عقیده نه ده چه څه کسان دے بیعت وکړی د یو چاسره او اکثر د امت مخالف وی موافق ورسره نه وی او بیا دهم دده اعلان کړے شوی خلافة ته شرعی خلافة او ویلے شی لکه په منهاج السنة النبویه کښ وائی چه د اهل سنت والجماعة مذهب دا نه دے - چه صرف په بیعت د یو قریشی سره د هغه بیعت منعقد کړی او په کافه الامه ته طاعة واجب کړی اگر که د بعض متکلمینو خبره ده خو د اهل السنة والجماعة مذهب نه دے د اهل السنة والجماعة مذهب دا دے چه یو سره تر هغه پورے شرعی خلیفه نشی کیدے تر څو پورے چه هغه اهل الشوکه والقدرة نه وی منتخب کړے کمو پورے چه شاته خلق ولاړ وی لکه هغه وائی لیس قول اهل السنة والجماعة ولس مذهبهم أنه بمجرد مبايعة واحد قریشی تنعقد بیعتة ويجب على جميع الناس طاعة هذا وان كان قد قاله بعض اهل الکلام فلیس هو قول أئمة اهل السنة والجماعة -

او په مختصر منهاج السنة کښ دی دویم جلد کښ چه هغه اجماع چه په هغه د یو چا خلافة منعقد کړی نو هغه موافقت د اهل الشوکه دے اگر که لک خلق وی خو چه د دوی په موافقت روستو نور

خلق موافق وی نو د داسے خلقو په بیعت د یو چا امامت او خلافت
 قائمیری بیا وائی هذا هو الصواب الذي عليه اهل السنة وهو مذهب
الأئمة كأحمد وغيره -

دغه شان امام ذهبي رحمه الله په المنتقى من منهاج الاعتدال ص
 ۵۸ کښ وائی ومذهب أهل السنة أن الإمامة تنعقد عندهم بموافقة
أهل الشوكة -

نود خلافة د قیام لپاره د اکثریت د امت رضا ضروری ده او د
 بغدادی صاحب په إعلان کړې شوی خلافة خو اکثریت د امت لا څه چه
 اکثریت د مجامدینو پرې هم نه دے متفق او شیخ حارث بن غازی
 النظاری رحمه الله فرمائی چه خلافة ته به داسے کس وړاندی کوی چه
 مسلمانان پرې راضی وی که چرته څوک یو داسے کس د خلیفه په حیث
 اعلان کړی او مسلمانان پرې راضی نه وی نو دغه کسان أهل الحل
 والعقد نه دی اهل الحل والعقد به د امت رضا او ارادے ته گوری چه په
 امت کښ مقبولیت د چا دے لکه د خلفاء راشدینو په انتخاب کښ چه به
 ښه تحقیق کیده او داسے سرې به منتخب کیده چه په امت کښ به
 مقبول وو لکه شیخ حارث بن غازی النظاری رحمه الله په احکام الاماره ص
 ۱۲ کښ وائی أما ان اهل الحل والعقد يختارون إمامًا ولايرضاه
المسلمون فهؤلاء ليسوا باهل حل وعقد - او په الإمامة العظمی ص ۱۵۷
 کښ وائی فقدموا للبيعة منهم اکثر هم فضلاً واکملهم شروطاً ومن يسرع
الناس إلى طاعته ولايتوقفون عن بيعته یعنی اهل الحل والعقد چه کله د

يو چا انتخاب کوی نو د نورو بهترو شروطو سره سره به د امت رضا او ميلان ته هم گوري داسې کس به خلافت ته مخکېنې کوی چه په ټولنه کېن زيات فضيلت والا وی - او شرائط ورپکېنې د ټولونه زيات موجود وی او داسې کس وی چه عام خلقې په بيعت کېن هيڅ توقف نه کوی او بيعت کېن ورسره جلتی کوی - او د بغدادی صاحب شهرت او اعتماد په عالمی جهادی صفونو کېن په داسې کچه نه وو چه ومن يسرع الناس إلى طاعته ولايتوقفون عن بيعته بلکه د دینه علاوه بعض نور شخصيات داسې وو چه مغوی باندې د ۲۰ ، ۲۱ کالونه امت یعنی جهادی قوتونه متحد او متفق وو او هسې ورته ځان منسوب کاوو پدې وجه په بغدادی صاحب عام امت لآخه چه جهادی صف پرې هم راجمع نه شو ځکه په امت کېن دومره معتمد نه وو چه خلقوې په بيعت کېن توقف نه وې کړې بلکه د إعلان نه مخکېنې هم متنازعه وو او صرف تر ذات پورې نه بلکه ددې میدان معتبرو علماء کراموې په فکری منهج اعتراضونه کول لکه د امام الجهاد ابو محمد المقدسی او البوقتاده الفلسطیني او نور جهادی سلفی علماء وو ویډیو گانې او تحریرات موجود دی چه په منهجې ورله نیوکه کړې چه په فکر کېن افراط دې تکفیر او قتل مسلم کېن احتیاط نه کوی چه هغه په جهادی امت کېن داسې مقام لری چه د مغوی په بيعت او تائید کم از کم جهادی امت راجمع کیږی نو چه کله دغه أعلام الأمة نه تائیده وی نو اعتبارې بلکل ختمیږی نو یو خو د أهل الحل والعقد یعنی د امت اهل الشوكة والقدره له طرفې انتخاب نه دې شوې او بل امت

پرے عموماً او جهادی اُمت پرے خصوصاً نه دے رضا او د خلافت د
صحت لپاره رضا د امت شرط دے

اومه وجه

اوم دليل دا دے چه دا خليفه حُکمه نه دے او دده خلافت حُکمه
نه دے قائم شوے چه د امت حقوق نشی ادا کولے اوديو خليفه خلافت
هله مشروع کيږي او بيعت او نصرت ئه هله واجب کيږي چه د اُمت او
رعيت لس حقوق ادا کولے شی او په منهاج السنة النبوية ص ۳۶۳ کښ
شيخ الاسلام امام ابن تميه رحمه الله ورله مثال ذکر کړے وهذا مثل کون
الرجل راعيا للما شية متى سلمت اليه بحيث يقدر ان يرعاها كان راعيا
لها والا فلا، وائی ددے مثال يعنی د خليفه مثال د يو شپونکي دے چه کله
د گډو او بزو په خړولو قدرت لري نو دا شپونکي دے او چه قدرت نه لري
نو دا شپونکي نه دے نو دغه راتلونکي لس حقوق چه يو کس دامت نشی
ادا کولے نو اکر چه داهل الحل والعقد شوري مقرر کړے وی اُمت کښ
مقبول هم وی لیکن بیا هم دے خليفه نه دے د امت چه که خوک ورسره
بيعت او نه کړی نو مرگ به د جاهليت وی او د خلافت د احاديثو تارک به
وی حُکمه خلافت خو د رعيت او راعي تر مينځ عقد دے که خليفه د اُمت
حقوق نشی ادا کولے نو اکر چه انتخاب په صحيح طريقه شوی وی بیا هم
خليفه نه دے او دا د مخکښي نه مونږ واضحه کړه چه د بغدادی صاحب
د انتخاب طريقه د خلفاء راشدينو د سنتو او طريقه کار خلاف ده او د
درے شرعي انتخابي طريقو نه خلاف ده اود اهل السنة والجماعة د

عقیدے نہ خلاف دہ امت پرے نہ دے رضا وغیرہ اوس دا ہم واضحہ کوو
 چه د امت هغه لس حقوق چه په خلیفه لازم دی چه امت ته ورکړی او
 چه امت ته نشی ورکول نو خلیفه نشی کیدے سلف د امت او اکابرین د
 اسلام لیکي چه د امت په خلیفه دا لس حقونه دی کله چه خلیفه دغه
 لس حقونه ادا کړی او ادا کول شی نو بیائے په امت دوه حقونه لازمیری یو
 طاعة او بیعت او دویم نصرت او مدد کول لکه امام ماوردی رحمه الله په
 الاحکام السلطانية ص ۵ او امام ابویعلی په الاحکام السلطانية ص ۲۸
 کښی وائی والذی یلزمه من الامور العامة عشرة اشياء هغه عام کارونه
 چه په خلیفه لازم دی د امت لپاره لس دی په تحریر الاحکام کښی ورته
 حقوق عشرة ویلی یعنی لس حقوق د امت په خلیفه احدها حفظ الدین
 یو د هغه حقوقو نه حفاظت د دین د امت دے او بغدادی صاحب د خلقو
 یعنی د امت د دین حفاظت نشی کول هغه اداره او تعلیمی نظامونه او
 منهجونه او فکری او ارتدای مجموعات او تنظیمونه چه خلق په دینه
 کوی گمراه کوی او خلق د سیلاب پشان مرتد کوی بغدادی صاحب د
 أغلب امت د دین حفاظت نشی کول چه دغه فکری ارتدای اداره چینلے
 ، تعلیمی نظامونه او منهجونه بند او بدل کړے او په مقابل کښی أغلب
 امت ته یو بهترین د قرآن وسنت مطابق تعلیمی منهج ورکړی د ارتداد دغه
 فکری سیلاب بند کړی او یو بهترین د فکر اسلامی مطابق یو دعوتی
 ماحول امت ته مهیا کړی بلکه په چاره خائله په حالت جنگ کښی دے او د
 عالم اسلام په یو وره ټکړه د کنترول دعوی کړے خو زمکنی حقائق
 دادی چه هغه ټکړه هم د فضا او زمکه نه د عالمی صلیبی صهیونی رافضی

تحالف د حملو په ضد کښې ده او يقيني معلومه نه ده چه جنگ به د چا په شکست او فتحه تمام کيږي الثاني تنفيذ الأحكام دويم دا چه تنفيذ د اسلامی احکامو او لوائحو به کوی او بغدادی صاحب د دینه قاصر دے چه په اغلب امت کښې تنفيذ د احکامو او د خپلو لوائحو وکړي په یو وره جنگ زده تکره باندے د استقرار او استحکام کوشش کوی الثالث حماية البيضة والذب عن الحريم لتصرف الناس في المعاش وينتثروا في الأسفار آمنين من تغير بنفس ومال دريم داچه د مسلمانانو د وطن او ټاټوبي دفاع به کولے شی د هغه د سرحداتو تحفظ به داسے کولے شی چه خلق کارونه او سفرونه په امن سره کوی اود بدنی او مالی تاوانو نه په امن کښې وی او مطمئن وی بغدادی صاحب امت ته ددے حق ورکولو نه هم قاصر دے ځکه د مسلمانانو وطنونه او ټاټوبي د عالمی کفر د ایجنتانو په کنټرول کښې دی او د عام مسلمانانو مال او جان په امن کښې نه دے بلکه د اغلب امت د مال جان د تحفظ په حوالے سره دے هيڅ نشي کولے او نه ورله امن شی ورکولے بلکه مجاهدين بے چاره گان خو په ځنگلواو بیابانونو کښې هستوگنی کوی مجاهدينوته د هغوی د تحفظ په حوالے سره او هغوی ته په خپل ټاټوبو او وطنونو کښې د اسلام د لاندے امن نشي ورکولے بلکه بې چاره پخپله په خطرناک حالت جنگ کښې دے او په کومه منطقه کښې چه دے او دده نزدی ملگری هستوگن دی هغه منطقه هم په کامله توگه په بدترین حالت جنگ کښې ده نو په داسے کیفیت کښې چه یو سرپه واقع وی نو د هغه بیعت په امت څرنکے واجب کیدے شی -

الرابع اقامة الحدود خلورم دا چه شرعی سزاگان به نافذه وی چه خلق د محرماتوبه حرمتی نه کوی او د خلقو حقوق نه ضائع کیږی او بغدادی صاحب د عالم اسلام په اغلب ساحه کښه اغلب امت کښه شرعی سزاگان نشی نافذ کول او نه په مستقبل بعید کښه ظاهری امکان شته په کمه منطقه کښه چه د تسلط دعوی کوی حقیقت کښه هغه منطقه لا د جنگی کیفیت او صورت حال نه وتل نه ده او دشمن لا په میدان کښه په ښه قوت سره موجود ده حقیقت دا ده چه د جنگ حتی نتیجه لا نه ده معلومه پخوانی جنگونه خو په ورځو ورځو باندې محیط وو او زربه نتائج معلومیدل او معاصر جنگونه همه جهته جنگونه دی په کلونو محیط وی یقینی صورت حال به هله واضحه شی چه دشمن فضائی او زمینی حملې بندی کړی او میدان پریردی او فی الحال دشمن په ښه قوت سره په میدان کښه حضور لری او په مستقبل قریب کښه داسه نه ښکاری چه د دغه منطقه مسلمانان به د دغه کفری صلیبی صهیونی رافضی تحالف د ابتلاء نه زر اوزی بلکې داسه ښکاری چه جنگ به نوره هم خپله ساحه پراخه وی داسه ښکاری الله مه کړه چه ابتلاء به نوره هم سوا کیږی او د جنگ ډگر او میدان ته به نوی نوی لوب غاړی رادانگی او هغه ماحول ته لا وخت شته چه منطقه د مجاهدینو په مکمل کنترول کښه شی او پخپله هم پرامن وی او د منطقه اوسیدونکو ته هم مکمل امن ورکړه شی فی الحال غیر یقینی مشتبه صورت حال ده صرف یو تصوراتی تخیل کیده شی او بس نو داسه صورت حال کښه د خلافت دعوی کول په غیر د جهادی رهبرانو او قوتونو د موافقت نه او د جهادی حرکتونو او

تنظیمونو شرعیت او قانونیت لغوه کول او خپل بیعت په مسلمانانو او مجاهدینو واجب کول او دا ویل چه ددی بیعت نه بغیر څوک مړ شو نو مرگئ د جاهلیت دے په بل جهادی حرکت او اسلامی جماعت کښه ورله کار ناروا دی -

نو دا هیه خنډیدونکی او غلو کونکې دعوی او لفاظیانه دی د شرعی او زمکنی حقائق سره ئه میخ قسم تراؤ او تطابق نشته او په عالم اسلام کښ د عظیم تر اسلامی خلافت د قیام او د اسلامی خاورو د آزادی لپاره خرق التاريخ او خرق العادت قربانی کونکې مجاهدینو تر مینخ فکری او نظریاتی اختلافات او انشقاقات او فتن رامینخ ته کول دی فی الحال د عالم اسلام په ټولو محاذونو دفاعی جنگ روان دے مجاهدین اسلام د اسلامی وطن خاوره د چینی ترکستان نه واخله د فرانس د بادرمراکش او اندلس پورے د کفری طاغوتی نظام نه آزادول غواری او د دفاعی جهاد د پاره د اسلامی قانون د پوهانو او ماهرانو او محققو فقهاؤ کرامو په نیز یو واحد قیادت هم ضروری نه دے لکه ابن قدامه واي فان عم الامام لم یؤخر الجهاد لان مصلحته تفوت بتا خیره (المعنی لابن قدامه ص ۳۷۲ ج ۱۰) کچری خلیفه نه وو نو جهاد به نه وروستو کیری ځکه فائده د جهاد د روستو کیدو په وجه فوت کیری نبهانی وائی فوجود الخلیفه لا دخل فی فرض الجهاد بل الجهاد فرض سوا کان هناک خلیفه للمسلمین ام لم یکن (الشخصیة الاسلامیة ص ۱۳۲) یعنی د جهاد په فرضیت کښ د خلیفه وجود لره څه تعلق نشته بلکه جهاد فرض دے برابر خبره ده که د مسلمانانو خلیفه وی او کنه دغی رنگی نواب صدیق خان هم په الروضة

الندية ص ۲۸۰ ج ۳ کی وئیلی و کذا فی ملاک الامجاد ص ۲۰۱ لشیخ مسلم
دوست

السادس جهاد من عاند الاسلام بعد الدعوة:-

شپریم دا چہ معاندین اسلام تہ بہ اول دعوت ورکوی او کہ نہ
جزیہ تہ بیئے تیاریہ وی ورنہ جنگ بہ ورسره کوی او فی الحال مونبرہ ہم او
بغدادی صاحب ہم پہ حالت جنگ کہن یاستو د اغلب اکثریت د
مسلمانانو حقوق نشو ادا کولے نو اقدامی جهاد او بیا پہ عالم اسلام
کہن او عالم کفر کہن معاندین اسلام تہ اول دعوت او بیا جزیہ او بیا
قتال خولا پیرہ لرے دہ د ۲۰ کالو راہیے یعنی د افغانی جهاد راہیے
کوشش روان دے چہ چرتہ پہ عالم اسلام کہن مونبرہ دومرہ قدرے تکرہ
آزادہ کرو چہ پہ پُر امن فضا کہن خپل جہادی او دعوتی پلانونه تشکیل
کرو خپل قیادت ورپکښے محفوظ کرو لیکن لا کامیاب شوی نہ یوو لا
دشمن قوی دے او چرتہ مواسقارارته نہ پریږدی نو پہ داسے کیفیت کے د
خلافت دعوی کول چہ د خلافت بنیادی مقومات معدومہ وی او پہ
مستقبل قریب کہن ہم صرف خوش فہمی او تمنا دہ میے دعوی او
اسلامی جہادی جماعتونو کہن بے چینی او اختلافات راولاړه ول دی او بس -

والسابع جباية الفيء والصدقات :-

اووم داچہ د مالداره مسلمانانو نہ بہ زکوٰۃ ہم راتولوی مال فہ
بہ ہم رتولوی او دا پرے واجب دی حکمہ دا د مسلمانانو حق دے پدے

کښ به ویره او نرمی نه کوی او نه به ظلم کوی - د بغدادی صاحب په چاره پدیکښه هم وس نه رسی چه د اغلب اکثریت د امت نه زکوٰتونه راغونډ کړی پخپله په حالت جنگ کښه دے او واضح تبارز نشی کولے صرف د یو څو منډو ویډیو جاری کړه ده او بس نو اغلب اکثریت د مسکینانو د امت ته دا حق نشی ورکولے نو په امت باندے به بیعت څرنکے واجب شی -

والثامن تقدير العطایا وما يستحق فی بیت المال:-

اتم دا چه د خلقو تنخواگانے او حقونه به تقسیمه وی او بغدادی د خپله جهادی مجموعے او منظمے خلقو ته شی ورکولے یا کمه صرف منطقه چه ددغه منظمے زیر اثر ده خو داسے کیفیت نه دے چه یو مستحکم او مستقر نظام او سیستم دی او په عالم اسلام کښه دغه جامع اسلامی نظام زندگی چلونکو ته وظائف او تنخواگانے وی او هر مسلمان مستحق ته د بیت المال نه حق ورکول کیږی صرف د جنگی جهادی باآثره مجموعے کیفیت ښه دے چه کله په دغه منطقه کښه بالخصوص امن استحکام او استقرار راشی او د دغه منطقه باآثره جهادی مجموعات او قیادتونه او شخصیات پرے راجمع شی نو دیو منطقه وی حاکم صورت به اختیار کړی فی الحال خو هغه منطقه د بدترین جنگ په ضد کښه ده د افراتفری صورت حال دے څه منطقه د دوی زیر اثر دی - څه د احرار الشام ، څه د جبهة النصرة ، څه د اسلامی جبهه ، څه د جيش الحر ، څه د عراق د نظام او څه د سوریه د نظام او څه د نور وړو او لویو جنگی او جهادی مجموعاتو او دیو بل سره د رسه کښه او چپقلش په کیفیت

کېنې دى يو بل ته عجيب نسبتونه کوى نو داسې صورت حال کېښ د يو داسې مجموعې اعلان کړې شوې خلافة مشروع گنړل او بيعت ورسره نه کول تارک د احاديثو د خلافت گنړل او مرگ د جاهليت گنړل يقيناً چه يو سطحى او غير فقيهانې او جذباتى او يا په حزبى او جماعتى تعصب مېنى وينا ده او بس او احاديث نبويه بې حايه حمل کول او چسپانول دى -

التاسع استكفاء الأمناء وتقليد النصحاء :-

نېم دا چه د منصبونو لپاره به د امينانو او خيرخواه خلقو ټاکنه کوى هغه بې چاره گان لا پدې کيفيت کېښ هم نه دى حکه ټوله منطقه د يو رانده او درانه جنگ په لپيت کېښ ده بې چاره گانو صرف د خپل جماعت او حزب د تاثير لپاره کله يوه کهنټه نيمه د عسکرى آلاتو جشن کړې چه د مسلمان خوانانو عواطف او جذبات خان ته راجذب کړى نوره منطقه د تاريخى فضائى بمبار لاندې او يو ړوند او خطرناک جنگ پرې مسلط دې او ټوله منطقه ميدان جنگ دې نو په داسې کيفيت کېښ چه يو جهادى رهبر او د هغه جهادى مجموعه واقع وى او هغه د خپل خلافة اعلان کوى د ټول امت لپاره چه ظاهراً هيڅ امکان نه لرى چه دغه حقوق خپل مأمورينو رعيت او امت ته ورکړى نو بيا دغه احاديث د خلافة د داسې يوې جهادى مجموعې په رهبر چسپانول او د امت لوئى جهادى رهبران او اولياء الله او حق پرست جيد علماء باغيان گنړل او ددغه احاديثو تارکين گنړل او پدغه حالت کېښ مرگ د جاهليت گنړل معنوى تحريف دې که شعورى طور باندې وى او که غير شعورى طور باندې

وی نور هیڅ نه دی - صرف د عسکری منصوبونو او قضائې سسټم لپاره ټاکنه کولې شی خو باقی اجتماعي معاشرتي او ټولنیز پروگرامونه په جنگي منطقه کېن ناممکن دی -

العاشر ان يباشر بنفسه مشارفة الأمور وتصفيح الأحوال :-

لسم دا چه پخپله به د کارونو څارنه او کتنه کوی او د احوالو معلومات به کوی نو دا حق ادا کول هم په موجوده حالاتو او ظروفو کېن هیڅ امکان نه لری د نور امت مسلمه خو لا پریده چه په کمو منطقو کېن د بغدادی صاحب او د هغه د تنظیم اثر دې هلته هم د کارونو څارنه او د احوال معلومات لاشه چه په چاره تبارز او ظهور نشی کولې صرف د تاثر قائم کولو لپاره چه د اسلامي ځوانانو عواطف او جذبات خپل جماعت طرف ته جذب کړی د خلافة عاطفانه دعوی ئې وکړه او د څو منتو لپاره د موصل په یو جامع مسجد کېن اچانک راغله او لږه مختصره خطبه ئې ورکړه او مونځ ئې ورکړو او بیا غائب شو نو داسه کیفیت کېن طبعی خبره ده چه ممکنه نه ده چه یو څوک د کارونو څارنه پخپله وکړی د امت د احوال نه ځان خبر کړی او دا درسه وکړی مغوی په یو بدیهی جنگی حالت کېن واقع دی چه د حتی نتیجې واضح کیدل ئې مستقبل قریب کېن ممکن نه دی ځکه د منطقه ستراتیجک ، عسکری ، اقتصادي او مذهبي اهمیت ته په کتلو سره ویل شو چه منطقه کېن به په ائنده کېن د جنگ ساحه نوره هم پراخه شی او نوی نوی قوتونه به علناً د جنگ میدان ته داخل شی

ولا یعول علی التفویض تشاغلاً بلذة او عبادة فقد یخون الامین ویغش

الناصح، او پدے به اعتماد نه کوی چه کارونه ئے نورو حاکمانو ته سپارلی وی ددے لپاره چه حآن په لذت یا په عبادت مشغول کړی حکه کله کله أمين سرے هم خیانت کوی او خیر خواه دموکه کوی - نو بغدادی صاحب په داسے اوکد جنگی حالت کښې ښکیل دے چه د هغه لپاره ناممکنه ده چه د امت مسائل حل کړی او د خپل خلافة إعلان ددغه جنگی ساحه نه اوکړو او اثر ئے هم پدغه جنگی ساحه کښې دی نو پدغه جنگی ساحه کښې به چاره پخپل امنیت او تحفظ مشغول دے چه یو کس په داسے یو خطرناک جنگی حالت کښې ښکیل او زیر اثر توله علاقه ئے د شدید جنگ میدان وی او پخپله هم په دغه جنگ کښې ښکیل وی نو دا ممکنه نه ده چه د امت او رعیت حقوق ادا کړے شی او دا به په اسلامی تاریخ کښې اولنې خل وی او هیڅ مثال نه لری چه یو سرے د یو بل چا مأمور وی او په یو محاذ کښې مصروف جهاد وی او دده محاذ لا په شدید عالی جنگ کښې راگیر وی او هغه بغیر د مشاوره د اهل الشوکه نه د عالی جهادی تحریک د قیادت لا څه چه د اسلامی امت د خلیفه او قائد إعلان وکړی او بیا پرے د خلافة احادیث چسپانول د نبی علیه السلام د احادیثو باره کښې ډیر لوی جرأت دے او د اسلام د سیاسی نظام ډیره ضعیفه نقشه پیش کول دی یعنی گویه که د اسلام سیاسی نظام داسے دے چه یو کس چه په یو جهادی او جنگی محاذ د اعلی قیادت له طرفه مسؤل وی او په کمه منطقه کښې چه د ده جنگی او جهادی مسئولیت وی هغه د یو تاریخی او خطرناک جنگ په لپیټ کښې وی او په غیر د رضا د امت نه او په غیر د موافقه د اهل الشوکه او په غیر د دینه چه اغلب اکثریت د امت ته د

هغه حقوق ورکړي خو بيا هم د ټول امت لپاره د خپله جنګي مجموع د
 شوري په اساس خپل قيادت او خلافة اعلان کړي نو په كافة الأمة ئه
 بيعت واجب کيږي د ټولو جهادي او اسلامي جماعتونو مشروعيت لغوه
 کيږي بيعت نه کونکي باغيان او که مړه شي د جاهليت په مرګ مري نو دا د
 اسلام د سياسي نظام يو خودساخته د ځانه جوړ شوي بدعي تصور او
 تعبير دے چه په اسلامي تاريخ کښ هېڅ مثال نه لري د ټول امت د سلفو
 او خلفو د تعبير او تشرېح نه بغير يو غير طبعي تصور او تخيل دے او بس
 - او بيا وائي چه فهو من حقوق السياسة لكل مشرع چه دا د هر حاکم
 سياسي حقوق دي هغه که خليفه وي او که د خليفه له طرفه ټاکلي شوي
 والي وي ځکه نبی عليه السلام فرمائي کلکم راع وکلکم مسئول عن رعيتہ -
 بيا روستو وائي فاذا قام الامام بما ذکرنا من حقوق الأمة وجب له عليهم
حقان الطاعة والنصرة - چه کله خليفه د امت دا لس حقونه پوره کړي
 نو په امت دده لپاره دوه حقونه واجب کيږي الطاعة والنصرة يوطاعة او
 بيعت او دويم مدد کول او علامه بدر الدين ابن جماعة المتوفي
 ٥٣٣ هـ په تحرير الاحکام في تدبير اهل الاسلام ص ٦٥ کښ وائي اما
حقوق الرعية العشرة على السلطان فالاول حماية بيضة الاسلام
والذب عنها اما في كل اقليم ان كان خليفة او في القطر المختص به ان
كان مفوضا اليها حاصل ئه داے چه په بادشاه د رعيت لس حقونه دي او
 دا لس حقونه په خليفه د اسلامي دولت په هر صوبه او اقليم کښ فرض
 دي او که خليفه نشو رسيدل نو د خليفه له طرفه چه د اسلامي دولت د
 دغه اقليم او صوبه کم والي وي په هغه باندے دغه حقوق رعيت ته

ورکول واجب دی نو رائجی چه اوس قضاوت وکړو بغدادی صاحب او د
 هغه ويان عدناني صاحب خراسان ، يمن ، قفقاز ، ليبيا وغيره د خپل
 اعلان کړې شوی اسلامی دولت ولایتونه او صوبې گنړی او رسمی والیان
 ورته هم ټاکلی او د هغه والیانو سره بیعت او د هغوی اطاعة هم واجب
 گنړی او په نورو جهادی جماعتونو کښی کار کول بغاوت او ناروا گنړی حکه
 عدناني صاحب د نور جهادی جماعتونو د لغوه کولو اعلان کړې نو
 بغدادی صاحب او د هغه اعلان کړې شوی والیان دغه حقوق رعیت ته
 په مستقبل بعید کښی هم نشی ورکول بلکه په خپله ئه د استوگنې محفوظ
 خائی نشته د ښارونو او ابادو په خائی په ځنگلو کښی په ژوند مجبور دی
 نو دا په اسلامی تاریخ کښی یو نوې کار او حیرانونکی بدعت دے چه سره
 د پخپله هم په جنگی میدان کښی وی امت ته د هغوی حقوق په مستقبل
 بعید کښی هم نشی ورکول او د کمو منطقو او ملکونو لپاره چه گورنران
 ټاکي د هغوی هم په مستقبل بعید کښی میځ امکان نشته چه امت او رعیت
 ته دغه حقوق ورکړی او تسلط ئه راشی بلکه بے چاره گان پخپله په ځنگلو
 کښی انتهای د احتیاط ژوند کوی او بیا د هغوی باره کښی ویلے کیږی چه دا
 شرعی امیر او دغه انتخاب کړې شوی گورنران دی اود دغه منطقو لپاره
 شرعی امیران دی سمع او طاعة ئه په دغه مسلمانانو واجب دے میځ یو
 جهادی جماعة او اسلامی جماعة ته جائز نه دی چه مستقل کار وکړی
 (سبحان الله) بیا وائی چه په خلیفه دا فرض دی چه وتیسیر الحجاج من
نواحی البلاد واصلاح طرقها وامنها فی مسیر هم وانتخاب من ينظر
امورهم ، چه د حاجیانو د سپولتونو انتظام به کوی کم چه د ښارونو او

اطرافو څخه رازی او د حاجیانو د لارو د اصلاح او امنیت اهتمام به هم کوی او داسې یو منتظم شخص به ټاکی چه د حاجیانو مشکلات حل کړی چه کله خلیفه دا حقوق شی ادا کول او ادائے کړی نو امت به ئے طاعت او نصرت کوی -

نو ایا بغدادی صاحب ددے توان لری او په مستقبل قریب کښ ددے امکان شته یقینا چه جواب په نفی کښ دے ځکه دنیا دار الاسباب دے او مونږه ایمان بالغیب راوړے یقینا چه الله د مسلمانانو مدد کوی خو ظاهری اسبابو ته چه اوگورے نو لا ډیر کلونه بڼے مبارزے ته ضرورت دے د ۴۰ کاله مسلح مبارزے نه بعد صرف دومره ممکنه شوله چه په عربی نړے کښ اسلحه د مجاهدینو لاس ته ورغله او د هغه منطقے مجاهدینو دومره ممکن کړه چه په خپلو منطقو کښ مسلح جهادی جبه جوړے کړی او دے حالت ته په رسیدلو ئے په زرگونو قیدیان او په لکھونو شهیدان ورکړه او د بهترینو دماغو والا عبقری قائدین د شهادت مقام ته اورسیدل - او دا سلسله انتهای او مستحکم نتیجه ته رسول چه منطقه مکمل د مجاهدینو تسلط کښ راشی او په پراامن فضا کښ اسلامی نظام جوړ کړی او هم داخلی طواغیت خپل آخری انجام ته اورسی او هم بهرنی صلیبی غربی ځواکونه منطقه پریږی او شکست او خوری لا ډیر وخت او لا ډیره قربانی به غواړی په داسے یو جنگی او غیر مستحکم او غیر مستقر پوزیشن کښ ځان خلیفه گنډل او په جهادی جماعتونو او امت باندے خپل سمع او طاعة واجب گنډل یو د تعجب نه ډک اقدام دے چه حیران یو څه نوم ورکړو او حیران یو چه ولی داسے طفلانه قدم پورته کړی او په

داسے نازک او کمزوری حالاتو کنبی د مجاهدینو جماعتونه د فتنے
اختلافاتو او انشقاقاتو سره مخ کیری (انا لله وانا اليه راجعون) -

دغه شان امام ماوردی رحمه الله په خپل کتاب تسهيل النظر ص
۱۶۸ د رعیت په حاکمانو لس حقوق بیان کړی احدها تمکین الرعية من
استيطان مساکنهم وادعین اول دا چه حاکمان به رعیت ته داسے زمینه
سازی کوی چه هغه په خپلو کورونو کنبی په امن سره اوسیری -

نو آیا بغدادی صاحب او د هغه اعلان کړے شوے اسلامی دولت
او د هغه د صوبو والیان دا حق رعیت ته شی ورکولے - جواب سل په سل
په نفی کنبی دے ځکه بغدادی صاحب او د هغه والیان پخپله د یو بدترین
کفر صلیبی صهونی رافضی تحالف د حملے په ضد کنبی دی او علناً تبارز
او ظهور او ټکھانه ورته په یو مقام کنبی ناممکنه ده -

مجاهدینو ته خو په هیڅ یو ځای کنبی امن نشته بلکه په ټوله دنیا
کنبی د جنگ په حالت کنبی دی او کم عام مسلمانان چه پرامن ژوند کوی
نو هغوی ته امن بغدادی صاحب او د هغه اعلان کړے شوی والیانو نه
بلکے د غربی صلیبیانو ایجنټ مقامی طواغیتو ورکړے نو چه یو کس دا
اولنی اساسی حق هم امت او رعیت ته نشی ورکولے نو د هغه سره د
امامت او خلافة بیعت څنگه واجب کیدے شی او هغه د کافه الأمه د پاره
مشروع رهبر څرنکے کیدے شی - الثانی التخلية بینهم وبين مساکنهم
آمنین دویم حق دا دے چه رعیت ته به د دوی د ځانونو او کورونو په باره
کنبی امنیت حاصل وی نو دا هم ظاهره او بدیهی خبره ده چه بغدادی

صاحب او د هغه دولت د ولایتونو گورنران هیچاته هم د دوی د کورونو او خانوویه باره کښې امن نشی ورکولے عراق او شام هم په بدترین حالت جنگ کښې دے د هیچا خان او کور د امریکی ، صلیبی ، او رافضی نصیری بمبار نه محفوظ نه دے او باقی إعلان کرے شوی ولایاتو کښې هم د طواغیتو تسلط دے او إعلان کرے شوی گورنرانے د ځنگلو ژوند تیره وی -

والثالث كف الا ذی والایدی الغالیة منهم - دریم حق بندول د ضرر او زورور لاسونو دے د دوی نه او بغدادی صاحب امت ته دا حق هم نشی ورکولے د چینی ترکستان (سنگ یانگ) نه واخله تر مراکش پورے په مکمل فضا د کفر قبضه په سمندر ئے قبضه په اکثره وچه ئے قبضه که په بعض وچو کښې د مجاهدینو اثر سیوا شوے وی خو بیا هم د ډرون او فضائی بمبار لاندی دی نو په خپله په بدترین او خطرناک حالت جنگ کښې دی ددے جوگه نه دی چه اُمت ته د هغوی حقوق ورکړی - والرابع استعمال العدل والنصفه معهم څلورم حاکم به د رعیت سره د عدل او انصاف معامله کوی خو دا هله ممکنه ده چه حاکم خو ددے جوگه شی چه چاته عدل او انصاف ورکړی بغدادی صاحب د اغلب اکثریت د اُمت لپاره ددے جوگه نه دے چه هغوی ته عدل او انصاف مهیا کړی او دا بدیهی او ظاهره خبره ده -

الخامس فصل الخصام بین المتنازعين ، پنیځم د رعیت مینځ کښې به جگړے ختمه وی بغدادی صاحب او د هغه اعلان کرے شوے خلافة د

امت لپاره دده جوکه نه ده نه توان لری چه د اغلب اکثریت د امت او مجاہدینو جگرے او تنازعات حل او فصل کری -

والسادس حملهم على موجب الشرع في عباداتهم ومعاملاتهم ، شپږم دا

چه په رعیت به باعث کیږی چه عبادات او معاملات د شریعت مطابق وکړی او اغلب اکثریت د امت مسلمه او اغلب اکثریت د مجاہدین اسلام باندې نشی باعث کیدې چه هغوی خپل معاملات او عبادات دده د باعث کیدو په وجه د شریعت مطابق وکړی -

والسابع اقامة حدود الله تعالى وحقوقه فيهم ، په رعیت کښی حدود الله

یعنی اسلامی سزاګانې نافذه ول او د الله حقونه نافذه ول په اغلب اکثریت د امت او اغلب مجاہدین اسلام کښی د ده د تنفیذ توان او وس نه لری -
صرف د اسلامی نړۍ په یوه معمولی ټکرې کښی چه هغه هم میدان جنگ دی کول شی -

والثامن امن سبلهم ومساكنهم ، اتم د رعیت د لارو او د کورونو امن به

ساتی نو ظاهره خبره ده چه دې چاره خپله لاره او خپله کور د غربی اتحاد د حملونه په امن نه ده نو نور امت ته به څه د لارو او کورونو امن ورکړی -

والتاسع القيام بمصالحهم في حفظ مياهم وقنا طرهم ، یعنی د دوی د

اوبو او د پولونو حفاظت به کوی اغلب اکثریت د امت ته دا حق هم نشی ورکول -

و العاشر تقديرهم وترتيبهم على اقدارهم ومنازلهم فيما يتميزون به

من دين وعمل وكسب وصيانة ، لسم دا چه د دوی اندازه او ترتيب به کوی د دوی د مرتبو او د دوی د حیثیتونو موافق په هغه څه کښی چه دوی په هغه کښی د یو بل نه تمیز لری په اعتبار د دین او عمل او کسب او حفاظت سره نو دا هله ممکن وی چه خلیفه او د هغه نائبان او والیان د رعیت په مینځ کښی وی او چه کله داسه صورت حال وی چه هم خلیفه په بدترین او شدید جنگی لپیټ کښی وی او همئ نائبان او والیان نو هغوی به د رعیت او اُمت مرتبې او امتیازات څه اوپژنی صرف د خپلو جهادی مجموعاتو په حالاتو خبریدلئ ممکن دی بیا وائی چه که حاکم دا حقوق پوره کړی نو بیا ددے مستحق دے چه رعیتئ اطاعت وکړی بحواله السیاسة والادارة فی الاسلام ص ۶۸۳ - دغه رنگه امام ماوردی رحمه الله لیکي په تسهيل النظر ص ۲۵۸ کښی چه وليهم الملك كل الاهتمام بأمن السبل والمسالك وتهذيب الطرق والمفاوز لينتشر الناس في مسالكهم آمين ويكونوا على انفسهم واموالهم مطمئنين ، اسلامی بادشاه به پوره اهتمام کوی د اُمن د عامو لارو او پاکول د لارو او دشتو چه خلق په خپلو لارو کښی په اُمن خوړیږی او پخپل ځانونو او مالونو مطمئن وی - بغدادی صاحب او د هغه اسلامی دولة او د هغه والیانو لپاره ممکنه نه ده چه د اسلامی اُمت اغلب اکثریت لپاره د هغه عامه لوئی لارے ورے لارے او دشته په امن کړی چه خلق پر اُمن نقل وحرکت وکړی او په خپل مال او ځانونو مطمئن وی ځکه پخپله ورته امن نهئ حاصل همیشه د کفارو او طواغیت له خوا د فضائی او زمینی حملو په لپیټ کښی وی - ابو جعفر المنصور

رحمه الله وائى الذى على للرعية أن أحفظ سبلهم فينصرفون آمنين فى معاشهم ولا يصدون عن حجهم وقضاء نسكهم وان أحفظ تغورهم

أحصنها من عدوهم، په ما د رعيت دا حق دے چه خه د دوى عام لارے محفوظ کړم چه دوى پرے په امن سره اوگرزی او د حج او نور عبادتونو نه منع نه شی اود دشمن نه بئے محفوظ ساتم بغدادی صاحب او د هغه اعلان کړے شوے دولت او خلافت ددے توان نه لری نه حالاً او نه په مستقبل قریب کښ او په ارشیف المجلس العلمی کښ ص ۱۰ جلد ۱۲ د الاقناع نه دغه لس حقوق نقل کړی او بیا روستو د منتهی الارادات نه نقل کوی چه فإذا قام الإمام بحقوق الأمة فله عليهم حقان الطاعة والنصرة چه کله امام د امت دغه لس حقونه پوره کړی نو په امت باندے د امام دوه حقونه فرض دی یو طاعة دویم نصرت -

اتمہ وجه

د بغدادی صاحب د تنظیم د عراق او شام په بعض علاقو باندے اثر د نورو جهادی مجموعاتو مقابله کښ سوا شو هلته ئے دخپل دولت او خلافت إعلان وکړو او خه موده بعدئے مصر، ليبيا، قفقاز، یمن ، او خراسان ئے د خپل دولت ولایات اوگرخول نو دا خو مفتوحه علاقے نه وی بلکه کاملاً د طاغوتی نظامونو تحت دی او مجاهدین ورپکښ د گوریله مجموعاتو په حیث کار کوی او په اسلامی تاریخ کښ داسے مثال نشته دے چه یوه علاقه فتحه شوی نه وی کاملاً د طاغوت ماتحت وی او هغه د اسلامی دولت صوبه او ولایت اوگرزی او رسی والی ورله اوتاکلے شی خکه

کومه علاقه چه د اسلامی دولت برخه گزری په هغه کښی درې خبرې
 ضروری دی یو داچه په هغه علاقه کښی به د دغه دولت سلطه وی دویم د
 دغه علاقه اوسیدونکي به د اسلامی دولت رعیت وی دریم د هغه زمکه او
 وطن به د اسلامی دولت وی ځکه دولت د دې درې څیزونو نه جوړیږي
 ۱- سلطه او حاکم ۲- رعیت ۳- زمکه ، او وطن لکه علامه محمد مبارک په
 نظام الاسلام ص ۵۸ کښی لیکي تتكون كل دولة من ثلاثة عناصر ، هر
 دولت د درې عناصرونه جوړیږي ، ۱- یو سلطه ده دا هغه قوت دې چه د
 خلقو کارونه برابره وی لکه د خلقو مشکلات حل کوی کارونه برابره وی د
 دوی تعمیراتی کارونه کوی د دوی نه دفاع کوی او هر کله چه ددوی پخپل
 مینځ کښی یا د نورو قبیلو سره څه مشکلات پیدا شی هغه حل کوی - او دا
 قوت د مشر او حاکمانو او قاضیانو او نورو ذمه وارانو نه جوړیږي -
 دویم امت او رعیت دې چه د دغه امت او رعیت کارونه به د دغه
 سلطه په ذریعې برابرېږي -

دریم زمکه او وطن دې چه پدیکښی دغه رعیت اوسیږي او د دغه
 سلطه او حاکم طبقه احکام ورپکښی جاری کیږي او علامه مبارک رحمه الله
 وائی إن أرض الدولة الإسلامية تحصل لها باحد سببين فاما ان یسلم
اهله وهم علیها فتصبح بذالك دار اسلام واما ان یفتحها المسلمون
فیقوم فیها حکم الدولة الاسلامیه وتطبق فیها أحكامها اسلامی دولت
 ته یوه زمکه په دوو طریقو سره حاصلیږي او په دوو طریقو د اسلامی
 دولت حصه گزری یو داچه د دې زمکې اوسیدونکی اسلام راوړی ټول په

توله او دوی په دغه زمکه اوسېږي نو دغه زمکه دارالاسلام گړزی دویم دا
 چه مسلمانان ئه فتح کړی او پدیکېږي د اسلامی دولت حکم قائم شی او د
 اسلام احکام پکښې تطبیق شی نو د دینه معلومه شوه چه په یو زمکه کښې
 د شریعت احکام نافذ نه وی نو هغه د اسلامی دولت حصه او زمکه نشی
جوړیدې بیا وائی یسکن ارض دارالاسلام المسلمون والمعاهدون من اهل
الكتاب الذين قبلوا المواطنة في حكم الدولة الاسلاميه والمستأمنون ای
الذين دخلوا بعقد أمان موقوفات الأجل من ابناء الدولة الاخری نظام
 الاسلام ص ۱۳۶ په دارالاسلام کښې به مسلمانان اوسېږي یا هغه کتابیان
 معاهدین چه په اسلامی دولت کښې استوگنه اختیار کړی یا هغه
 مستأمنین چه د نورو کافرو ملکونو وی او په اسلامی دولت کښې موقت
 امن واخلي یعنی د دارالاسلام په زمکه کښې به مسلمانان اوسېږي او ذمی
 کافر او مستأمن کافر او حربی کافر یعنی هغه کافر چه د هغه سره
 معاهده نوی شوی هغه ورپکېږي نشی اوسیدې او پدې مسئله وهبه
 الذهیلی په الفقه الإسلامی کښې تفصیلی بحث کړې او ص ۵۳۷ جلد ۸
کښې وائی تفنی الدولة او تزول بزوال أحد عناصرها الثلاثة السابق
ذکرها وهي السكان والاقليم والسلطة ، حاصل ئه دادې چه دولت
 اسلامی په دې ختمیږي چه د دغه أهم عناصر ثلاثه نه یو ختم شی یا
 اوسیدونکی ختم شی یا خاوره او وطن ختم شی یا سلطه یعنی واک او
 اختیار ئه ختم شی - د بغدادی صاحب دولة چه د کومو علاقو إعلان د
 خپل دولة د ولایاتو په حیث وکړو هلته د دغه درې أهم عناصرو څخه یو
 هم نشته په دغه إعلان کړې شوو ولایاتو کښې صرف جهادی گوریله

مجموعات فعال دی او گوريله کاروايانه کوی نو د دغه ملکونو لپاره والیان ټاکل او د خپل دوله صوبه او حصه اعلانول د شرعي او زمکني حقائقو خلاف ده او په دغه منطقو کېنې د کفر خلاف بشکيل جهادی مجموعات په اختلاف او افتراق کېنې واقع کول او د مغوی جماعتونه او نظمونه تقسیمول دی -

نهمه وجه

نهمه وجه داده چه دده سلطه قاصره ده او چه د چا سلطه قاصره وی نو هغه خلیفه نشی کیده لکه په الموسوعة الفقهية الكويتية ص ۲۱۶ جلد ۶ کېنې وائی فان کانت سلطته قاصرة على ناحية خاصة فليس بخليفة وان کانت عامة فهو خليفة که چرته د حاکم او سلطان قبضه په یو خاص طرف وی نو دا خلیفه نه دے او که قبضه او کنترول ئے عمومی وی نو دا خلیفه دے - نو د بغدادی صاحب اثر د عالم اسلام او اسلامی امت په یو خاص طرف دے په عمومی امت نشته بلکه دغه طرف هم په حالت جنگ کېنې دے نو په اربونو مسلمانانو دده د کنترول د لاندے نه دی او دغه لږه علاقه چه دده د اثر لاندے ده هغه فضا هم د کفر په قبضه کېنې ده علاقه مسلسل د بمبار لاندے ده اولاً جنگ جاری دے علاقه میدان جنگ ده د کراوهر صورت حال دے کله یو جانب پیش قدمی کوی او کله بل جانب پیش قدمی کوی په نزدے وخت کېنې ترینه د بغدادی ښار گوته واغستلے شو او د دینه مخکېنې د کوبانی اکثر حصه واخستلے شوه او څه موده وړاندے ترینه مقدادیه ښار واخستل شو هم

دے ته ورته صورت حال د تکریت دے نو منطقه په حالت جنگ کښ د ده
حتی نتایج لا د جنگ نه دی معلوم منطقه به په واضحه مفتوحه علاق
مله بدلیږی چه د دشمن فضائی بمبارونه او زمکني پیش قدمی او
تعارضونه بند شی او علاقه د بغدادی صاحب په قیادت کښ د جنگی
حالت څخه اوزی -

لسمه وجه

لسمه وجه دا ده چه د بغدادی صاحب واک په لږه علاقه یعنی
په بعض ښارونو دے او د چا واک چه په بعض ښارونو وی نو هغه خلیفه
نشی کیدے لکه په الموسوعة الفقهیه الكويتیه ص ۲۱۶ جلد ۶ الإمارة
لغة الولاية والولاية إما ان تكون عامة فهي الخلافة والإمامة العظمی
وإما ان تكون خاصة على ناحية كان ينال أمر مصر ونحوه - اماره په لغت
کښ واک او اختیار ته وائی که چرته دغه واک عمومی وو صرف په یوه
خاصه ناحیه او یا په یو خاص ښار پورے محدود نه وو نو دغه ته خلافت
یا امامة عظمی وائی او که په یو خاص ښار باندے واک وی نو هغه ته
خلیفه او دغه مشرے ته خلافت او امامة عظمی نه وائی بلکه هسے د امیر
إطلاق ورباندے کیږی دغه رنگی په نیل الاوطا ص ۲۵۶ جلد ۱۲ کښ
علامه شوکانی رحمه الله فرمائی الامارة العظمی وهي الخلافة اماره عظمی
خلافت ته وائی والصغری وهي الولاية على بعض البلاد اماره صغری په
بعض ښارونو باندے واک ته وائی - نو بغدادی صاحب خلیفه ځکه نه
دے چه دده واک او اختیار ددے لوی عالم اسلام او لوی اسلامی امت په

ڊيره لږه منطقه باندے دے او هغه هم كامله سلطه نه ده خكه دغه منطقه د بدترين او شديد ترين جنگ په لپيت كښ ده د بغدادی صاحب دغه مشته سلطه د شام او عراق په بعض علاقه ده - عراق په بنيادی طور باندے په درے حصو او په درے قوتونو تقسيم دے ، ۱ - عرب روافض دا د عراق غت قوت دے او غت غت ښارونه د عراق هم د دوی سره دی په شمول د بغداد ، ۲ - عرب سنيان دا د عراق دريم نمبر قوت دے ، ۳ - كردان چه دا د عرب روافضو او سنيانو مقابل دے خو په مجموع كښ د عراق دويم نمبر قوت دے او د بغدادی صاحب مشته سلطه په بعض سني ميشت عرب منطقو ده او كم چه د عراق د اكثريت آبادی والا ښارونه او علاقه دی نو په هغه د روافضو يا د روافضو اتحاديان كردستانيانو حكومت دے او په شام كښ خوئ مشته قبضه په ډيره كمه علاقه ده -

يولسمه وجه

يولسمه وجه داده چه بغدادی صاحب خكه خليفه نه دے چه دده سره د امت د مشرانو او خاصو خلقو بيعت نشته او نه ئه حكم په امت كښ دده د ويرے د وچ نه نافذ دے - او د چاچه دا حال وی نو هغه خليفه نشي كيدے علامه قاضي خان المتوفي ص ۵۶۲ وائی قال علمائنا السلطان يصير سلطاناً بأمرين بالمبايعه معه ويعتبر في المبايعه مبايعه اشرافهم واعيانهم والثاني ان ينفذ حكمه في الرعيه خوفا من قهر و غلبه قاضي خان ص ۴۲۸ جلد ۲ زمونږه علماء وائی چه بادشاه په دوو خبرو

بادشاه کیری یو دا چه بیعت ورسره اوشی او معتبر په بیعت کښی په اُمت کښی د رهبرانو ، اومشرانو او د اُمت د معززو بیعت دے دویم دا چه حکم ئے په رعیت کښی نافذ وی حُکمه د هغه د زور او غلبه نه ویریږی دغه رنگه تنویرالْبَصَار او بحرالرائق ص ۱۵۳ جلد ۵ باب البغاة او دغه شان په مجمع الأنهار ص ۲۵۱ جلد ۲ کښی هم وائی الامام یصیر اماماً بالمبايعة معه من الأشراف والأعیان وبان ینفذ حکمه فی رعیته خوفاً من قهره وجبروته فان بايع الناس ولم ینفذ حکمه فیهم لعجزه عن قهرهم

لا یصیر اماماً امام په دوو خبرو امام او خلیفه گرزی یو دا چه په اُمت کښی عزتمند او مشران خلق ورسره بیعت وکړی دویم د هغه حکم د هغه په رعیت کښی د هغه د ویرے د وجه نه جاری وی کچرے خلق ورسره بیعت وکړی او حکم ئے په خلقو کښی نافذ نه وی پدے وجه چه دا د خلقو د مغلوب کولونه عاجز وی نو دا امام نه گرځی - دغه رنگه شامی ص ۳۲۰ جلد ۳ هم وائی ای بشرط مع وجود المبايعة نفاذ حکمه ، د بیعت سره د اوامرو او نواهیو نافذ کیدل هم شرط دے بیا وائی احکام نافذ کیدل د هغه خلیفه لپاره هم شرط دے چه مخکښی خلیفه منتخب کړے وی او یا متغلب وی دغه رنگی الدرالمختار ص ۲۶۳ جلد ۴ او د بدائع الصنائع هم دی- نو د بغدادی صاحب سره د اُمت د رهبرانو او معززو او د اُمت د خاصو خلقو بیعت او موافقت نشته کم خلق چه اُمت کښی محبوبیت لری او ۲۱ کاله ئے د عالمی طاغوتی نظام خلاف مسلح جهاد وکړو د دوی په مقاومت او قربانی سره جهاد عالمی شکل اختیار کړو عالم اسلام کښی بیداری راغله د دغو تاریخی شخصیاتو او اولیاء الله سره د یو سره هم

دده د خلافت په حواله سره مشاورت نه وو شوه حالانکه دغه حضرات دده عالمي جهاد د حرکت بانيان او په مجاهدينو او مسلمانانو کښې نهايت معتبر او د هر يو شاته په لکهونو مجاهدين او حاميان او انصار لري لکه ملا صاحب محترم چه په زرگونو مجاهدين او په لکهونو حاميان او انصار لري دغه شان د جماعة قاعده الجهاد مشر محترم ډاکټر ايمن الظواهي حفظه الله د تنظيم القاعده في جزيرة العرب يعنى د يمن د مجاهدينو مشر د قفقاز د اسلامي امارت محترم مسئول محترم ابو عمر الداغستاني چه د قفقاز په رياستونو ، چيچنيا ، داغستان وغيره کښې په زرگونو مجاهدين او په لکهونو حاميان او انصار لري او په معاصرو جهادي حرکتونو کښې زوړ جهادي حرکت دده ورسره هم موافقه نشته مستقلة ويډيوئ ورپسې جاري کړې دغه شان د يمن مجاهدينو ورپسې ويډيو بيان جاري کړې د صومال شباب المجاهدين چه په اغلب اکثريت د صومال کښې مضبوط اثر دې او د صومال په ډيرو زياتو علاکو ئې کنټرول دې دغه شان د مالي مجاهدينو مشر د الجزائر د مجاهدينو مشر د چيني ترکستان د مجاهدينو مشر محترم عبد الحق چه په زرگونو مجاهدين ئې د خراسان عراق شام او سنگ يانگ په محاذونو مصروف عمل دي د تحريک اسلامي ازبکستان محترم عثماني صاحب او دغه شان د شام د مجاهدينو مضبوط جماعة جبهة النصرة او هم دغه شان د دنيا نور ډير جهادي جبهات دغه شان د دنيا په مشهور جهادي علماء کښې ورسره يو جهادي مشهور عالم هم موافق نه دې - او نه د بغدادی صاحب په امت کښې حکم دده د ويرې د وجه نه نافذ دې او دده د ويرې د

وَجِ نَه خَه چَه دسرَه نافذ نه دے حُکَہ چَه دعوی د تول امت د قیادت او
 اِمارت کوی او تول اُمت خو پریده چَه په سلمه حصه کنی هم حکم نافذ
 نه دے ۔

دولسمه وجه

په خیر القرون او اسلامی تاریخ کنی داسے مثال نشته چَه د یو
 علاقے خلق پرے متفق شویوی او نور اُمت په متفق نه وی او هغه د تول
 اُمت مسلمه د پاره خلیفه گرزیدلے وی بلکه ددے عکس شته چَه د یو
 علاقے او منطقه خلق پرے متفق دی او نور اُمت ورسره موافق نه وی نو چا
 ورته خلیفه شرعی نه دے ویلے لکه د حسین رضی الله عنه حالات دده سره
 د کوفے والا بیعت کړے وو او د هغوی ته هجرت هم وکړو لیکن د نور
 چابیت ورسره نه وو نو په دے وجه چا ورته خلیفه نه دے ویلے دغه
 شان په الانباء فی تاریخ الخلفاء ص ۵۳ کنی د هغه خلقو نومونه ذکر کړی
 چَه د هغوی سره بعض خلقو بیعتونه کړی لیکن نور اُمت ورسره موافق
 نه وو پدے وجه چا ورته خلیفه نه دے ویلے لکه حسین بن علی رضی الله
 عنه محمد بن حنیفة ضحاک بن قیس ، عمر بن سعید ، عبدالرحمن بن
 الاشعث یزید بن المهلب ، عبدالله بن معاویه دغه رنگه په تاریخ الخلفاء ص
 ۲۲ کنی علامه سیوطی رحمه الله وائی چَه هغه ابراهیم چَه د یزید الناقص
 نه روستو وو د هغه سره هم بعض خلقو بیعت کړے وو او نور اُمت نه وو
 کړے پدے وجه خلقو ورته خلیفه نه وایو هسے اُمیر صاحب ئے ورته ویلو ۔

دیارلسمه وجہ

کہ بغدادی صاحب شرعی خلیفہ شی ددغہ لبرو خلقو پہ موافقت او بیعت او نور جمہور ترینہ مخالف دی او موافق ورسره نہ دے او ددے باوجود ہم دے شرعی خلیفہ شی نو تول جہادی مشران اکابر علماء کرام او لوئی جہادی مجموعات لکہ امارت اسلامی ، القاعدہ ، شباب المجاہدین حزب اسلامی شرقی ترکستان ، تحریک اسلامی ازبکستان ، تحریک طالبان پاکستان وغیرہ بہ تول باغیان شی او دا بنہ بنکارہ باطلہ خبرہ دہ حکہ د حسین رضی اللہ عنہ سرہ بعض خلقو بیعت کرے وو او نور جمہور امت نہ وو کرے پدے وجہ دغہ بیعت نہ کونکو تہ چا باغیان نہ وو ویلی -

خوارلسمه وجہ

د خلافت پہ مقصدونو کنبی یو اہم مقصد د امت وحدت دے او بغدادی صاحب چہ پہ غیر د رضا د امت او بغیر د موافقت د اہل الحل والعقد نہ کوم إعلان وکرو د وحدت د امت پہ خائیئے امت پہ اختلاف کنبی واقع کرو او پہ بعض منطقو کنبی دغہ اختلاف مسلح تصادم تہ اورسیدہ لک دشام مبارک محاذ او پہ افغانستان کنبی بعض واقعات اود مجاہدینو صفونہ پداسے وخت کنبی تقسیم شول چہ مجاہدین نہایت کمزوری وسائلئے کم او اقتصادی مشکلاتئے زیات دی او د یوے مثال مضبوط دشمن سرہ پہ حالت جنگ کنبی دی - پہ مقامی

سطحو باندے خو مجاهدینو کښ اختلافات وو خو نړی والا جهاد په یو صف کښ د ازمائل شوی قیادتونو په ارشاد او رهبری کښ روان وو او هیڅ نظریاتی او فکری اختلاف نه لرلو او دا داسه یو قدم دے چه هر جهادی محاذ کښ درازونه راغله په نظریاتی بنیادونو د مجاهدینو تقسیم روان دے ځکه د بغدادی صاحب سره د بیعت د وجوب نظریه ساتل یو نظریاتی او فکری موضوع ده او بیا پرے د خلافت احادیث چسپانول او زمونږ فکر او نظر دادے چه د خلافة احادیث په داسه بدعی اعلان او دعوی باندی چسپانول معنوی تحریف د احادیثو دے ځکه ده چه په کم جنګی حالاتو او ظروفو کښ په غیر د رضا د امت نه او په غیر د انتخاب د اهل الحل والعقد نه کم اعلان وکړو چه نه بل سابقه خلیفه ټاکلې نه متغلب کامل دے نه د امت حقوق شی پوره کولې نه ورسره په امت کښ اهم شخصیات متفق دی او بیا هم خلافة اعلانه وی نو بدعی طریقه ده ددے په اسلامی تاریخ کښ هیڅ مثال نشته البته د مجاهدینو جماعت د مات کړے او د سواد اعظم د مجاهدینو څخه خارج شو .

پنځلسمه وجه

که بغدادی صاحب تقرر اهل الحل والعقد هم کړے وے خو چه د نور ښارونو او ملکونو والا ورسره موافق نه وی او اطاعت نه کوی نو خلافت نه قائمیری او خلیفه کیدے نشی لکه په الوجیز فی فقه الخلافه ص ۶۰ کښ وائی چه وقد وردان عمر بن عبد العزيز بعدان اخذت البيعة بناء على عهد الخليفة سليمان بن عبد الملك اليه أنه قام فصعد

على المنبر ثم قال أيها الناس إني لست بمبتدع ولكني متبع وإن من حولكم من الأمصار والمدن إن أطاعوكم أطعتم فانا واليكم وإن هم أبوا فلست لكم بوال ثم نزل يقيناً د عمر بن عبد العزيز لپاره چه کله بیعت واخستلے شو پدے وجه چه مخکنی خلیفه سلیمان بن عبد الملک دا مقرر کړے وو نو عمر بن عبد العزيز رحمه الله پورته شو ممبر ته وختلو او بیائے اوایل چه اے خلقو هه بدعتی نه یم چه خلق به م نه منی او بیا به هم خان ته خلیفه وایم بلکه هه متبع د سنت یم یقیناً ستاسونه چه کم چا پیره د مسلمانانو ملکونه او ښارونه پراته دی که مغوی راشی طاعت وکړی نو هه ستاسو امیر او خلیفه یم او که هغه هما د طاعة نه انکار وکړی نو هه ستاسو امیر او خلیفه نه یم - نو د عمر بن عبد العزيز انتخاب په شرعی طریقے د خلفاء راشدینو شوه وو ټول شرائط د خلافة ورپکښه موجود وو ښه نیک تابعی وو لیکن بیا هم وائی که خلقوم د طاعت نه انکار وکړو نو بیا هه ستاسو مشر او خلیفه نه یم هکه هه متبع یم بدعتی نه یم یعنی دا بدعت دے چه یو کس امت نه منی او بیا هم وائی چه هه د كافة الأمة لپاره خلیفه یم او د بغدادی صاحب انتخاب خو په یوه طریقہ هم د طرق ثلاثة شرعیہ باندے نه دے شوه سواد اعظم د امت او د مجاهدینو خلاف دے حقوق د رعیت هم ممکن نه ده چه پوره کړی په حالت جنگ کښه واقع دے نو دا صورت خو یقینی بدعت دے - اود وجیز والا وائی چه ويجب ان ينعقد الرضا من المسلمين كافة او په بغدادی صاحب خو یو عشر د مسلمانانو او مجاهدینو هم راضی نه دے -

شیارسمه وجہ

کہ چرتہ بالفرض اہل الحل والعقد دہ انتخاب کرے وی لیکن نور امتئے تابعداری نہ دہ کرے او د چا حال چہ دارنگے دی ہغہ خلیفہ نشی کیدے لکہ شارح رملی رحمہ اللہ وائی فاذا لم یکن المبیعون بحیث تتبعهم الأمة فلا تنعقد الإمامة بمبايعتهم -

اولسمہ وجہ

کہ چرتہ بالفرض دا ثابتہ ہم شی چہ ددہ انتخاب اہل الحل والعقد کرے لیکن اغلب امت ترینہ مخالف دے - او د چا چہ دارنگے حال وی چہ د انتخاب او اعلان نہ بعدئے اغلب امت مخالف وی ہغہ خلیفہ نشی کیدے لکہ یحی بن ابی الخیر العمرانی پہ خپل کتاب الانتصار فی الرد علی القدیریہ ص ۸۳۶ جلد ۳ کتب وائی فنحن نقول لما یباع عمر رضی اللہ عنہ ابابکر رضی اللہ عنہ انعقد لہ الامامة لا بمجرد مبايعته ولكن لتتابع الأیدی إلى المبايعة ولو لم یبايعه عمر وبقی الناس مخالفین وانقسموا انقسامًا لا یتتمیز فیہ الغالب من المغلوب لما انعقدت امامته - دغہ شان وہبۃ الزمیلی پہ الفقہ اسلامی وأدلته ص ۲۶۵ جلد ۸ کتبے وائی فاذا عقد البيعة شخص واحد لا تنعقد حتی تتم موافقة الامة ورضاها او بیا وائی چہ قال الغزالی فی بیعة أبی بکر ولو لم یبايعه غیر عمر وبقی كافة الخلق مخالفین او انقسموا انقسامًا متکافئًا لا یمیز فیہ غالب عن مغلوب لما انعقدت الإمامة -

بیا وائی قال ابن تیمیہ فی مبايعه أبی بکر لو قدر أن عمرو طائفة معه
 بايعوه وامتنع سائر الصحابة عن البيعة لم يصير امامًا بذالك وإنما صار
 اماما بمبايعه جمهور الصحابه الذين هم اهل القدرة والشوكة -
 دعه شان منهاج السنه ص ۱۲۳ جلد ۱ کنی د عثمان رضی اللہ عنہ بارہ
 کنی وائی لم يصير امامًا باختيار بعضهم - اوبه الفقه الاسلامی ص ۳۰۰
 جلد ۸ کنی والخلاصة ان اختيار الخليفة يتم اساسًا ببيعة اکثر المسلمين
العامه -

اتلسمه وجه

که چرے دا ثابتہ ہم شی چہ بغدادی صاحبہ اهل الحل والعقد
 مقرر کری لیکن د نور امت موافقت او رضا ورسره نشته او د چا سره چہ
 د باقی امت رضا او موافقت نه وی مغه خلیفہ نشی کیدے لکه
 وهبة الزمیلی ص ۲۹۰ جلد ۸ کنی وائی لاتنعد حتى تتم موافقه الامة
ورضاها اوبه احکام الإمارة کنی شیخ حارث بن غازی النظاری شهید رحمہ
اللہ وائی أما ان اهل الحل والعقد يختارون اماما ولا يرضاه المسلمون
فهؤلاء ليسوا باهل حل وعقد -

نولسمه وجه

د بغدادی صاحب سره د اهل الشوكة موافقت نشته او د چا سره
 چہ د اهل الشوكة موافقه نه وی مغه خلیفہ نشی کیدے لکه عمر بن
 عبد العزيز رحمہ اللہ اراده وکړه چہ قاسم بن محمد رحمہ اللہ خلیفہ مقرر

کری لیکن ددے طاقت نہ وو حُک د اهل الشوكة موافقه ورسره نه وه
 لکه په مجموعه مؤلفات عقائد الرافضة والرد عليها ص ۸۰ جلد ۱۲۳
 کښ دی چه وقد كان عمر بن عبد العزيز يختاران يولى القاسم بن محمد
بعده لكنه لم يطق ذلك لان اهل الشوكة لم يكونوا موافقين على ذلك

-

شلمه وجه

بغدادى صاحب حُک خليفه نه دے چه د اکثرو معتبرو خلقو
 موافقت ورسره نشته او د چاسره چه د اکثرو معتبرو خلقو موافقت نه
 وى هغه خليفه نشى کيدے لکه امام غزالي رحمه الله په فضائح الباطنية
 ص ۱۲۲ کښ وائی و مدار جميع ذلك على الشوكة ولا تقوم الشوكة الا
بموافقة الاكثرين من معتبرى كل زمان او د بغدادى صاحب سره اکثر
 معتبر د زمانه خه چه لسمه حصه ورسره هم موافقه نه ده -

يويشتمه وجه

پدے د ټولو علماء کرامو اتفاق دے چه د خليفه په شرائطو کښ
 يو اهم شرط عدالت دے او دده په عدالت باندے د هغه حائي مقامى
 صحيح المنهج او صحيح العقيدة مجاهدينو نيوکے کوى او په ده باندے د
 بے شماره مجاهدينو د قتل دعوى ده لکه بالخصوص د شام د القاعده
 مشران اود عالمى جهاد علماء کرامئ په منهج هم تنقيد کوى چه په منهج
 کښ نهايت غلو، افراط او خارجيت دے او دا افراط ، او غلو پخپله د

عدنانی صاحب د بیانونونه هم واضح معلومیږی د جماعة قاعدة الجهاد
 آنجهانی قیادتونه شیخ ایمن الظواهری وغیر د دولة الاسلام د اعلانه
 پورے د دولة امیران وو او بغدادی صاحب ورته پخپله داسې الفاظ وائی
إلى اميرنا الشيخ المفضل وان الاخوة سهام في كنا نتكم ، لیکن کله ئه چه
 د بغدادی صاحب د اعلان کړې شوه د دولة تائید ونه کړو نو بیا بغدادی
 صاحب وائی فما قررنا البقاء إلا بعد أن تبين لنا أن طاعتنا لأميرنا معصية
 لربنا ومهلكة لمن معنا من المجاهدين وخاصة المهاجرين فاطعنا ربنا وآثرنا
 رضاه على رضا الأمير---- ولا يقال عمن عصى أمراً للأمير يرى فيه مهلكة
 للمجاهدين ومعصية لله تعالى أنه أساء الأدب .

هم دغه شان د دولة ویان عدنانی صاحب په ډیره جذبه او
 اوچت آواز سره وائی چه إن تنظيم القاعدة اليوم يؤمن بالديمقراطية
 وبالسلمية ويعين حكم الاخوان ويوالى الصحوات والمجوس والهندوس ----
 ولكن القضية قضية دين اعوج ومنهج انحرف منهج استبدل بالصدع بملة
 ابراهيم وبالكفر بالطاغوت وبالبراءة من اتباعه وجهادهم منهجا يؤمن
 بالسلمية ويجرى خلف الاكثية منهجاً يستحى من ذكر الجهاد والصدع
 بالتوحيد

دویشتمه وجه

که د بغدادی صاحب بیعت صرف پدے وجه فرض شی چه
 قریشی دے او نور شرائط ورپکښې موجود دی او بیعت ورسره شوے نو
 قریشی خو حسین رضی الله عنه هم وو - او دده نه ډیر غوره وو او دده د
 اتباعونه غوره خلقو ورسره بیعتونه کړی وو د خیر القرون خلقو ورسره
 بیعتونه کړی وو لیکن بیا هم خلیفه نه وو او بل دا ده عقیده د اهل
 السنة والجماعة نه خلاف ده لکه منهاج السنة ص ۲۲۸ جلد ۳ کښ وائی
لیس قول اهل السنة والجماعة وليس مذهبهم أنه بمجرد مبايعة واحد
قریشی تنعقد بیعتیه ووجب علی جمیع الناس طاعته وهذا وان كان قد
قاله بعض اهل الکلام فلیس هو قول أئمة اهل السنة والجماعة ، یعنی
 چه د یو قریشی سړی سره بیعت اوشی او د غه بیعت په اساس ئې په ټول
 أمت طاعة فرض شی دا ده عقیده د اهل السنة والجماعة نه خلاف ده -

دریشتم وجه

چه دده سره تمکین او سُلط نشته او د چا سره چه تمکین او
 سلطه نه وی او دعوه د خلافت کوی او خپل بیعت په خلقو واجب گڼی
 نو دا گمراه او بدعتی او په خلقو دین گډوډ کوی ځکه چه د خلافت د پاره
 تمکین او سُلطه شرط ده لکه په فتاوی الدین الخالص ص ۶۷۶ جلد ۹
کښ وائی بیعة الخلیفة واجبة فمن لم یبایع مع وجوده فهو باغ فاسق
میتته الجاهلیة هذا اذا كان الخلیفة موجودا ینفذ الاحکام یکون عنده
سلطة ویكون جنة یقاتل من ورائه اما اذا لم یکن عنده قوة ولا سلطة ثم

ادعى انه خليفة وانه يجب مبايعته فان هذا مبتدع ضال يشوش على
الناس دينهم ولا يدري هذا المسكين معنى هذا المنصب فان الخلافة
الاسلامية اسم للقوة والتمكين وتنفيذ الحدود وازالة المنكرات والجهاد في
سبيل الله - بيعت د خليفه واجب دے چہ خليفه موجود وی او خوک
 بيعت نه کوی نو دا باغی دے فاسق دے مرگ ئے د جاهليت دے لکن دا
 هله چہ کله داسی خليفه موجود وی چہ تنفيذ د احکامو کوی او سلطه
 ورسره وی او دال وی چہ د هغه نه روستو جنگ کولی شی - او چہ کله
 ورسره قوت او سلطه نه وی او دعوه د خلافت کوی او خپل بيعت واجب
 گنری نو دا بدعتی دے گمراه دے په خلقو دین گپوډ کوی او دا مسکین
 ددے منصب په مقصد نه دے پوهه حکه خلافت اسلامیه نوم دے د
 قوت او تمکین او د منکراتو د ختمولو او د جهاد فی سبیل الله بیا وائی په
 ص ۶۷۸ جلد ۹ چہ واخذ البيعة قبل القدرة والسلطة لم يؤمر المسلمون
بها د قدرت او سلطے نه مخکین بیعت اخستل پدے مسلمانانو ته امر نه
 دے شوی او په الامامة العظمی ص ۳۶ کښ هم وائی چہ وهذه السلطة
هي الامامة يغني خلافت په اصل کښ سلطے ته وائی -

او په ملاک الامجاد ص ۳۰ کښ وائی چہ ومن اهم شروط انعقاد الخلافة
التمكين لان الخلافة انما تكون لتنفيذ دين الله في ارضه ولا يمكن هذا
التنفيذ الا بالتمكين -

دخلافت دا هم شرطونونه تمکین دے حکه خلافت د تنفيذ د دین دپاره
 وی او تنفيذ په غیر د تمکین نه نه راځی -

او قرآن کریم په دری ځایونو کې د شرط ته اشاره کړې لکه په سورة حج ایت ۲۱ کې وائی چې الذین ان مکناهم فی الارض - او په سورة قصص ایت ۵ کې وائی ونجعلهم ائمة ونجعلهم الوارثین ونمکن لهم فی الارض - پدې ایت کې امامت د وراثت او تمکین سره یو ځای کړې -

او په سورة نور ۵۵ کې وائی ولیمکنن لهم دینهم ،

دغه رنگی خلیفه هله خلیفه وی چې کله د چا حفاظت کولی شی او چې حفاظت ئې نشی کولی نو دغه خلیفه په چا څه شی نشی واجبولی - لکه په البنايه ص ۳۰۶ جلد ۲ کې وائی د زکوٰۃ په مسئله کې چې الامام باعتبار الحماية ولم یحمهم - امام په اعتبار د حفاظت سره وی او د دغه خلقو حفاظت ونکړو (یعنی د چانه چې باغیان زکوٰۃ واخلی نو خلیفه بئې ترینه دوباره نه اخلی ځکه چې خلیفه د دغه خلقو حفاظت ونکړو) عمر رضی الله عنه وائی چې ان کنت لا تحمهم فلا تجبهم ، کچری ته د دوی حفاظت نشی کولی نو د دوی نه زکوٰۃ مه اخله لکه نن صبا بغدادی صاحب زمونږ هیڅ حفاظت نشی کولی -

تمهید

زمونږ د خلافت او بیعت د حدیثونو مقصد ذکر کوو لکن په اول

کې یو تمهید ذکر کوو -

سوال:- بعض ملگری وائی چې زمونږ سره د بغدادی په خلافت او فرضیت د بیعت قرآن او سنت دی او د دوی سره صرف د علماء اقوال دی ؟

جواب :- په دنيا كېنې چه خومره فرق ضاله تيرې شوي لكه حديث شريف كېنې راځي چه په دې امت كېنې به دوه اوياء (۲) ډلي جهنم ته ځي او صرف يوه ډله به جنت ته ځي .

نو دغه دوه اوياء گمراه ډلي دغه ټول د قرآن او سنت نه استدلال كوي او په دويكېنې لوي لوي علماء كرام وو لكه جاحظ نظام زمخشري وغيره غيره لكېن دغه استدلال د سلفو صالحينو او د علماء كرامو د فهم مطابق نه دے او د اهل السنه والجماعة د عقيدې او د صحابه كرامو د نظري موافق نه دے . پدې وجه د مغوي استدلال باطل دے نو دغه رنگي څوك چه د بغدادى حفظه الله د خلافت او بيعت دپاره د احاديثو د خلافت او بيعت نه استدلال كوي نو دغه استدلال هم باطل دے ځكه چه دغه استدلال د صحابو د نظري او د اهل السنه د عقيدې او د علماء د تشرېح سره موافق نه دے لكه زمونږ په دلائلو كېنې دا خبره تفصيلاً واضحې شوي .

لكه حلوليه وائي چه الله تعالى په مخلوق كېنې حلول كوي او د مخلوق سره ځې اختلاط راځي ځكه په قرآن كېنې الله تعالى وائي چه ، وهو معكم ، او الله ستاسو سره دے .

دغه رنگي معتزله خوارج جهميه اماميه دا ټول وائي چه په جنت كېنې د الله تعالى رؤيت ليدل نشته ځكه په قرآن كېنې الله تعالى وائي چه ، لن تراني هيچري به ته ما اونه وينی . يا لاتدرکه الا بصار نشي راكړولي الله تعالى لره نظرونه .

دغه رنگی معتزله وائی چه قرآن مخلوق دے حُکَہ په قرآن کښې
 الله تعالى وائی چه الله خالق کل شیء، الله تعالى د هر شی خالق دے او قرآن
 هم یو شی دے د اشیاء نه دغه رنگی معتزله وائی چه قرآن قدیم نه دے
 بلکښ حادث دے حُکَہ په قرآن کښې الله تعالى وائی چه ، ما یأتیهم من ذکر
ربهم محدث، نه راځی دویته څه نصیحت د رب د دوی نه نوی - پدی ایات
 کښې قرآن ته محدث یعنی حادث ویلی -

دغه رنگی خوارج وائی چه مرتکب د کبیری یعنی چه سری غټه گناه
 وکړی نو کافر کبیری او معتزله وائی چه کافر نه دے خو مؤمن هم نه دی او
 مغلد فی النار یعنی همیشه به په جهنم کښې وی - حُکَہ په حدیث کښې راځی
 چه ، وقتاله کفر د مؤمن سره جنگ کول کفر دے او حدیث کښې راځی چه
لا یزنی الزانی حین یزنی وهو مؤمن ولا یسرق السارق حین یسرق وهو مؤمن
ولا یشرب الخمر حین یشربها وهو مؤمن - ددے حدیث نه ښکاره معلومه
 شوه چه په زنا او غلا او شرابو سره ایمان ختمیږی او سری کافر کبیری -
 او حدیث کښې راځی چه ثنتان فی امتی هما کفر الطعن فی النسب
والنیاحة علی المیت، یعنی پدی دوه خبرو سری کافر کبیری یو د یو چا په
 نسب طعن لکول دویم په مړی ویر کول -

دغه رنگی بعض مبتدعین د اهل کلامونه وائی چه مړی ته د
 جوندی د هیڅ عمل ثواب نه رسی حُکَہ په قرآن کښې الله تعالى وائی چه ،
وان لیس للانسان الا ما سعی، او په قرآن کښې الله تعالى وائی چه ولا تجزون
الا ما کنتم تعملون -

دغه رنگی بریلیان وائی چه پیغمبر په هر خای کښی حاضر ناظر
 دے ځکه په قرآن کښی الله تعالی وائی چه ، وفیکم رسولہ ، په تاسو کښی د
 الله تعالی پیغمبر موجود دی نو معلومه شوه چه پیغمبر په هر خایکښی
 حاضر ناظر دے .

دغه رنگی بریلیان وائی چه پیغمبر نور دے ځکه چه په قرآن کښی الله
 تعالی خای په خای پیغمبر ته نور ویلی لکه ، قد جاءکم من الله نور ، پدے
 ایت کښی پیغمبر ته نور ویلی شوی . دا یو څو مثالونه مونږ د نمونی دپاره
 ذکر کړل چه پدی خایونو کښی استدلال د قرآن او سنت نه شوی لکن دا
 استدلال باطل دے .

نو دغه رنگی د بغدادی صاحب د خلافت او بیعت دپاره د عموماتو
 نه استدلال کول او قرآن او سنت بیانول او بیا په بغدادی صاحب
 چسپانول هم باطل دی .

ځکه دغه چسپان او تطبیق د صحابو د نظری او د اهل السنة د
 عقیدے او حق پرستو علماء د تشریح نه مخالف دے .

لکه مونږ په دوی دا حدیث نه چسپانوو چه حدثنا الولید و
رشدین عن ابی الهیعه عن ابی قُبیل عن ابی رومان عن علی ابن ابی طالب
قال اذ انتم الرايات السود فالزموا الارض فلا تحركوا ایدیکم ولا ارجلکم
ثم یظهر قوم ضعفاء لا یؤبه لهم قلوبهم کزبر الحدید هم اصحاب الدولة
لا یوفون بعهد ولا میثاق یدعون الی الحق ولدسوا من اهلہ اسماءهم الکنی
ونسبتهم القری وشعورهم مرخاة کشعور النساء حتی یختلفوا فیما بینهم

ثم يؤتى الله الحق من يشاء رواه نعيم بن حماد في كتاب الفتن وكذا في كنز العمال وجامع الاحاديث -

ترجمہ :- کله چہ تاسو تورے جنڊے ولیدلے لازمی شیء د زمکی سرہ او مه خوزوی لاسونه او نه بنپے بیا به ښکاره شی یو قوم کمزوری چہ خلق بئے څه باک نه ساتی زړونه به ئے په شان د توکړو د وسپنو وی او دا به د دول والا وی پوره وال به نه کوی په وعدو او لوظونو باندے خلق به رابلی حق ته او په خپله به اهل حق نه وی نومونه به ئے کنیتونه وی او نسبت به ئے ښارونو ته وی او ویښته به ئے د ښځو د ویښتو په شان وی تردی چہ په خپل مینځ کښ به ئے اختلاف را شی بیا ورکړی الله تعالی حق چا له چہ اوغوری۔

د حدیث سند :- د حدیث په سند کښ دوه استاذان دی یو ولید دے او بل رشدین دے - د ولید نوم ولید بن مسلم القریشی د اتم طبقے عالم دے تبع تابعی دے او وفات ئے ۱۹۶ هـ یا ۱۹۵ هـ دی - د دینہ امام بخاری ، مسلم ابوداؤد ترمیزی ، نسائی او ابن ماجه روایات نقل کړی - ابن حجر وائی د ثقه دے لکن تدلیس ترینه ډیر کپړی او امام ذهبی وائی چہ دا د اهل الشام عالم دے او ابن المدینی وائی چہ ما په شامیانو کښ د ده پشان سپری نه دے لیدلے -

دویم راوی په کښ ابن الهیعه دے ، امام احمد ئے توثیق کړی او امام نسائی وائی لیس به بأس په دیکښ څه باک نشته ابن حجر وائی صدوق رشتنی دے من کبار اتباع التابعین ، د مشرانو تبع تابعینو نه دے ، سیر

اعلام لنبلأ او امام احمد ابن حنبل وائی چه په مصر کښ د ابن الهیعة په شان کس نه وو په ډیر والی د حدیثو کښ او په ضبط او اتقان کښ -

دریم راوی په کښ ابو قبیل دے د دنه امام بخاری روایت نقل کوی په خلق افعال العباد کښ ، ابن حجر وائی صدوق یهم رشتنی دی وهم پرے راخی ، امام ذهبی وائی وثقه جماعه یو جماعتے توثیق کری ، ابو حاتم وائی صالح الحدیث ، حدیثے برابر دی

خلورم راوی پکښ ابی رومان دی په دی مونږ کلام پیدا نه کړو-

خلیر شتمه خبره

د خلافت او بیعت په باره کښ

حدیثونه او د هغ مقصد

پدے باره کښ ډیر حدیثونه راخی او په هغ کښ مختلف الفاظ راخی لکه لفظ د بیعت راخی او لفظ د طاعت او د جماعت او د امام او د سلطان

مونږ دغه حدیثونه نقل کوو او د هغ مقصد ذکر کوو-

اول حدیث د ابن عمر رضی الله عنه

یو حدیث د عبد الله بن عمر رضی الله عنه دے چه نبی ﷺ وائی، من

مات ولس فی عنقه بیعة مات میته الجاهلیة -

خوک چه مړ شو او دده په خټ کېن بیعت نه وو نو دده مرگ د
جاهلیت دے - پدے کېن لفظ د بیعت راغلی دغه رنگی په بعض نورو
حدیثونو کېن هم لفظ د بیعت راغلی -

مقصد د حدیث:-

علامه دمیعی په الامامة العظمی ص کېن پدے حدیث بحث کړی چه
بعض خلق ددے حدیث د ظاهر نه دا فهم کوی چه بیعت فرض دے
حاکم هر څنگه چه وی - حالانکه د حدیث مقصد دادے چه شرعی امام
موجود وی او په هغه کېن د بیعت د صحت شرطونه موجود وی او موانع
نه وی موجود او په دے مونږه تفصیل کړے چه بغدادی صاحب په هغه
پوزیشن کېن نه دے چه بیعت ورسره واجب وی بلکه د هغه د بیعت د
وجوب په شماره موانع موجود دی هغه به روستو بیان کړو-

او پدے دلائل ذکر کړی -

اول دا چه بیعت فرض کفائی دے چه بعض خلقو وکړو نو د نورو
خلقو نه ساقطیږی لکه دا د جمهورو مذهب دے - الاحکام السلطانیه د
ابویعلی ص ۲۸ او الاحکام السلطانیه د ماوردی ص ۱۵ نو بیعت په هر چا
په هر وخت کېن فرض نه دے -

دویم دلیل دادے چه ددے حدیث راوی عبد الله بن عمر رضی الله
عنه د علی رضی الله عنه اود عبد الله بن زبیر رضی الله عنه په وخت کېن
بیعت نه وو کړی -

دریم دلیل دا دے چه رسول الله ﷺ خذیفه رضی الله عنه ته وائی ،
فان لم یکن لهم جماعة ولا امام فاعتزل تلك الفرق كلها -

که د مسلمانانو جماعت او امام نه وی نو د ټولو ډلو نه جدا
 شه - او رسول الله ﷺ وائی چه کله اختلاف راشی نو ، تأخذون بما
تعرفون وتدعون ماتنكرون وتقبلون على خاصيتكم وتذرون امر عوامکم -
 عمل کوی په هغه څه چه تاسو پيچنی او پريږدی هغه څه چه تاسو نه
 پيچنی او خپل خاصو خلقو ته متوجه شی چه هغه خپل اهل رشته دار او
 رونه دی او د عامو خلقو سوچ پريږدی - کچری په هر مسلمان هر وخت
 بيعت لازم وی نو پکار دا وه چه نبی ﷺ امر کړیوی چه په دغه ډلو کښ د
 یوے ډلی د امیر سره بيعت وکړی ځکه د هرے ډلی خپل امیر او امام شته -

وقد رفع الله عنا الحرج والعنت ، یعنی مونږ الله تعالی په بيعت نه یو
 مکلف کړی چه کله داسی حالات وی بیا وائی فالمقصود ان البيعة حکم
شرعی له شروط و موانع جاء الشرع بها فمتی تحققت الشروط وانتفت
الموانع وجب الحکم واما لافلا نحو الزکوة - مقصد دادے چه بيعت حکم
 شرعی دے ددے دپاره شرطونه او موانع دی چه شریعت بیان کړی کله چه
 شرطونه موجود شی او موانع نه وی نو بيعت واجب دے او که شرطونه نه
 وی او یا موانع موجود وی نو بيعت واجب نه دے لکه زکوة چه دا دریم
 رکن دے په اسلام کښ او چه څوک زکوة نه ورکوی نو شریعت ورله
 عذابونه بیان کړی لکن دا عذابونه هله دی چه کله د سړی سره مال وی او
 نصاب ته رسیدلی وی او کال په هم تیر شوی وی او زکوة نه ورکوی -

دغه رنگی دلتہ ہم دا وعید ہلہ دے چہ کلہ شرعی امام وی او یو
مسلمان بیعت نہ کوی ۔

سوال او جواب

پہ روایاتو کنبں راخی چہ عبد اللہ بن عمر رضی اللہ عنہ روستو پدے
پنہیمانہ وو چہ ما د علی رضی اللہ عنہ پہ ملکرتیا کنبں د معاویہ رضی اللہ
عنہ او د ہغہ د ملکرو سرہ جنگ ولی نہ کولو ۔ لکہ ہغہ وائی چہ ، ما انس
علی شئ فاتی الا انی لم اقاتل مع علی رضی اللہ عنہ الفتنہ الباغیہ حُما نہ
چہ کوم شی فوت شوی نو حُہ پہ ہغہ نہ یم خفہ مگر پدے خبرہ خفہ یم
چہ ما د علی رضی اللہ عنہ پہ ملکرتیا کنبں د باغیانو د دلی سرہ جنگ نہ
دے کری ۔

جواب دا دے چہ پدیکنبں دری قسمہ روایات راغلی یو روایت دغه
دے چہ مخکنبں ذکر شو نو د دغه پہ بارہ کنبں ذہبی رحمہ اللہ وائی چہ ،
فہذا منقطع دا روایت منقطع دے سیر اعلام النبلاء ص ۲۳۱ جلد ۳۔

دویم روایت دا دے چہ پہ ہغہ کنبں دا رخی چہ ، انی لم اقاتل الفتنۃ
الباغیۃ التي نزلت بنا یغی الحجاج حُہ پدی خفہ یم چہ ما د باغیانو د ہغہ
دلی سرہ جنگ نہ دے کری چہ کومہ پہ مونر نازلہ شویوہ چہ ہغہ حجاج
دے ۔ او پہ حاشیہ کنبں وائی چہ ددے سند صحیح دے سیر ص ۲۳۲
جلد ۳ ۔

او په دریم روایت کښ داسی راځی چه ما آسئ علی شئ الا انی لم اقاتل
الفیه الباغیه سیر ص ۲۳۱ جلد ۳- پدے روایت کښ فئۃ باغیه مطلقاً
 ذکر شوی چه نه پکښ ذکر د علی رضی الله عنه شته او نه حجاج بهر
 حال په کوم روایت کښ چه د علی رضی الله عنه ذکر دے او د فئۃ باغیه
 نه مراد معاویه رضی الله عنه شی نو دا روایت کمزوری دے -

او دکتور خالد په خپل کتاب الصحابة المعتزلون للفتنة الكبرى ص
 ۳۸ کښ شپږ جوابونه کړی او په ابن عبد البرئ رد کړے چه هغه دغه
 روایت ته په الاستیعاب ص ۷۷ جلد ۱ کښ صحیح ویلی -

او دکتور خالد ویلی چه عبد الله بن عمر رضی الله عنه د فتنه نه
 روستو ویلی وو چه كففت يدي ، فلم اندم والمقاتل على الحق افضل -
 مالاس بند کړیو او پښیمانه نه یم او په حق جنگ کونکی غوره دے -

نو اول خبره دا ده چه ابن عمر وائی چه هه پښیمانه نه یم - دویم دا
 چه د فئۃ باغیه نه مراد خوارج دی - دریم دا چه مراد حجاج دے لکه
 مخکښ روایت ذکر شو-

خلورم دا چه علی رضی الله عنه او د هغه خوی په خپله په دغه
 جنگونو خفه وو - نو عبد الله بن عمر رضی الله عنه به ولی پښیمانه کړی
 الخ-

دویم قسم حدیثونہ

پہ مخکین حدیث کین لفظ د بیعت ذکر وو او کله لفظ د طاعت رخی - دویم قسم مغه حدیثونہ دی چه په مغه کین لفظ د جماعت رخی لکه په مسلم شریف کتاب الامارة کین رخی رسول الله ﷺ خذیفه رضی الله عنه ته وائی ، تلزم جماعة المسلمين وامامهم - لازم شه د جماعت او امام د مسلمانانو سره - په بل روایت کین رخی من خرج من الطاعة وفارق الجماعة فمات مات ميتة جاهلية خوک چه اووتلو د طاعت نه او جدا شو د جماعت نه نو دده مرگ د جاهلیت دے -

مقصد ددے حدیثونو

علامه شاطبی په الاعتصام ص ۲۱ کین وائی فمعنی لفظ الجماعة من حيث المراد به في اطلاق الشرع محتاج الى التفسير - یعنی د جماعت لفظ تفسیر ته محتاج دے چه کله دا په شریعت کین ذکر شی نو ددینه څه مراد دی - فقد جاء في احاديث كثيرة دا لفظ په ډیرو حدیثونو کین راغلی بیا وائی چه د جماعت په معنی او مراد کین د علماء پینځه اقوال دی -

- ۱- د دینه مراد د مسلمانانو سواد اعظم دے او سواد اعظم د بغدادی صاحب خلاف دی سواد اعظم القاعده امارت تحریک شباب الانصار -
- ۲- د دینه مراد د مجتهدینو علماء جماعت دے ۳- د دینه مراد خاص د صحابه کرامو جماعت دے - ۴- د دینه مراد جماعت د مسلمانانو دے او دا قول داخل دے په اول یا دویم قول کین - ۵- ما اختاره الطبري من ان

الجماعة جماعة المسلمين اذا اجتمعوا على امير قال واما الجماعة التي اذا اجتمعت على الرضى بتقديم امير كان المفارق لها ميتا ميتة جاهلية في
الجماعة التي وصفها ابو مسعود الانصاري وهم معظم الناس وكافتهم من اهل العلم والدين وغيرهم وهم السواد الاعظم - بيحّم قول هغه دے چه ابن جرير طبري غوره كوى چه مراد د دينه جماعت د مسلمانانو دے چه كله په يو امير راجمع شى لكه طبري وائى هر چه هغه جماعت دے چه كله په رضا سره د يو امير په مخكښ كولو راجمع شى او د هغه جماعت نه د جدا كيدونكى مرگ د جاهليت وى نو دا هغه جماعت دے چه ابو مسعود الانصاري رضى الله عنه ئې بيان كړى دے او دا اكثريت دے د خلقو او ټول خلق دى د خاوندانو د علم او دين نه وغيره د علماء او دينداره خلقو نه او دوى سواد اعظم دے -

دغه رنكى سيوطى او مولانا سندى د نسائى په حاشيه وائى ص ۲۳۲

جلد ۵ باب التغليظ فيمن قاتل تحت راية عمية - وفارق الجماعة اى
جماعة المسلمين المجتمعين على امام واحد مراد د دينه جماعت د مسلمانانو دے چه هغه په يو امام راجمع وى - او كچر ته يو جماعت او يا امام نه وى نو بيا امام بخارى باب ترملى چه باب كيف الامراء اذا لم تكن جماعة - ابن حجر رحمه الله ددے باب مقصد دا ذكر كړى چه والمعنى
ما الذى يفعل المسلم فى حال الاختلاف من قبل ان يقع الاجتماع على خليفة - يعنى ددے باب مقصد دا دے چه كله اختلاف وى او خلق په يو خليفة نه وى راجمع شوى نو مسلمان به څه كوى (لكه زمونږ دور) نو حديث ئې ذكر كړى چه فاعتزل تلك الفرق كلها - ابن حجر وائى چه په

حديث ڪنهن دا مسئلہ ده چه ڪله د خلقو يو امام نه وى او خلق په ډلو تقسيم وى فلا يتبع احد فى الفرقه ، په اختلافاتو ڪنهن به د يو تابعدارى هم نه كوى كه وس ډ كيدو نو د ټولو نه به جدا كيږي چه په فتنه ڪنهن اخته نشي.

دغه رنگي په حديث ڪنهن چه لفظ د من خرج عن الطاعة راځي نو په سبل السلام ص ۲۵۸ جلد ۳ ڪنهن وائي اى عن طاعة الخليفة الذى وقع الاجتماع عليه - يعنى دا وعيد هله دے چه ڪله سږي د هغه خليفه طاعت پريږدي چه په هغه اتفاق راغلي وى -

نو حاصل دا دے چه د خليفه نه مراد اتفاقى خليفه دے نه اختلافى او د جماعت نه مراد هم هغه جماعت دے چه ټول په يو خليفه راجمع شى - او ابن الاثير رحمه الله په النهايه فى غريب الحديث ولاثر ص ۸۳۷ جلد ۳ ڪنهن وائي چه من فارق الجماعة فميتته جاهلية ، څوك چه د جماعت نه جدا شى مرگئ د جاهليت دے ددے څه مقصد دے نو هغه وائي معناه كل جماعة عقدت عقدا يوافق الكتاب والسنة فلا يجوز لاحد ان يفارقهم فى ذالك العقد فان خالفهم فيه استحق الوعيد - يعنى د هر جماعت والا چه ڪله د يو بل سره داسي لوظ وكړى چه د قرآن او سنت سره موافق وى نو هيچا لره جائز نه دى چه په دغه لوظ ڪنهن د دغه جماعت والا نه جدا شى كه مخالفتئ وكړو نو ددے وعيد مستحق دے -

دریم قسم حدیثونہ

دریم قسم ہفہ حدیثونہ دی چہ پہ ہفہ کنہ لفظ د امام رآئی - لکہ
رسول اللہ ﷺ وائی ، من مات ولیس له امام مات میتة جاهلیة ،

خوک چہ مری شی او امامئے نہ وی نو مرگئے د جاہلیت دے - او پہ
بل حدیث د مسند احمد کنہ پہ روایت د معاویہ رضی اللہ عنہ رآئی
رسول اللہ ﷺ وائی ، من مات بغیر امام مات میتة جاهلیة ، خوک چہ پہ
غیر د امام او خلیفہ نہ مر شو نو مرگئے د جاہلیت دے -

مقصد ددے حدیثونو

ددے اولنی حدیث پہ بارہ کنہ امام احمد بن حنبل رحمہ اللہ نہ
تپوس شویو چہ ، ما معناه ، د دے خہ مقصد دے نو ہفہ اویل اتدری ما
الامام الامام الذی یجمع المسلمون علیہ کلہم یقول ہذا امام فہذا معناه -
آیا تہ پومیری چہ د امام نہ مراد کوم امام دے ہفہ امام مراد دے چہ
مسلمانان پے راجمع شی او تول وائی چہ دا امام دے نو د حدیث دا مقصد
دے - نو حاصل دا دے چہ د امام نہ مراد ہم اتفاق امام دے

د مات میتة جاهلیة مقصد

علامہ عینی پہ عمدة القاری شرح صحیح البخاری ص ۱۰۹ جلد ۳۵
کنہ وائی ، ای کموت اهل الجاهلیة حیث لم یعرفو اماما مطاعا ولیس
المراد انه یموت کافرا بل انه یموت عاصیا - یعنی ددہ مرگ پہ شان د مرگ

د خاوندانو د جاهليت دے چه هغوی داسی امام او مشر نه پيجاندلو چه
د هغه تابعداري کيږي او ددے مقصد دا نه دے چه گني دا به کافر مري
بلکښ دا به گنهگار مري.

او قاضي عياض په اکمال المعلم شرح مسلم ص ۱۳۲ جلد ۶ کښ
وَأَيُّ أَيْ عَلَى هَيْئَةٍ مَا مَاتَ عَلَيْهِ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ كُونِهِمْ فَوْضَى لَا يَدِينُونَ
لِإِمَامٍ، يعني دا به په هغه شکل مري په کوم شکل چه د جاهليت والا مري
وو او هغه دا چه د جاهليت والا د يو مشر تابعداري نه کوي .

حاصل دا دے چه دا حديث په تشبيه حمل دے يعني کوم سړي چه
د يو مشر د بيعت او طاعت نه په غير وخت تيروي نو دا په شان د
جاهليت والا دے . د جاهليت والا سره تشبيه پديکښ ورکوي چه د
جاهليت والا به گډوډ وخت تيرولو د يو مشر په طاعت کښ بڼے وخت نه
تيرولو او دا هم د امام او خليفه د طاعت نه غير وخت تيروي او د حديث
دا مقصد نه دے چه گني دا کافر کيږي بلکښ مقصد دا دے چه په بيعت
نه کولو گنهگار دے خو پدے شرط چه خليفه شرعي خليفه وي.

او ابوبکر البغدادی حفظه الله شرعي خليفه نه دے نو په بيعت نه
کولو سړي نه گنهگاريږي .

تمت بالخیر

۱۲ رجب المرجب ۱۴۳۶ هـ

چوگام کونړ افغانستان

